

ave maria

**GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA**

GOD. XXX., br. 2 (85) 2011.

RIJEČ ČASNE MAJKE

Drage moje sestre,

protekla je još jedna školska godina, vrijeme je godišnjih odmora u tijeku. Nadam se da će svaka od vas pronaći kutak mira, kutak tištine, susresti se sa sobom, osvrnuti se na učinjeno i na propušteno i obnovljenom fizičkom i duhovnom snagom vratiti se svojim obvezama. U godini smo devetnice dominikanskog jubileja: „*Propovijedanje i kultura / zajedničko propovijedanje*“, a vrijeme nam je obilježeno i velikim događanjima u našoj domovinskoj Crkvi.

Koliko smo utkali sebe i svoj život u svakodnevnicu propovijedanja? Dali smo razmišljali o tome da je naše najveće propovijedanje *svjedočenje*? Koliko se je naše redovničko zajedništvo ostvarivalo u tom pravcu kroz običnu svakodnevnicu?...

Snaga Dominikove karizme treba biti prepoznatljiva po nama u ovom vremenu, nama darovanom. Ako Božja Riječ bude izvor naših misli, razlog našeg življenja i djelovanja, sjetva neće izostati. Tko živi s Kristom, tko živi Njegovu Riječ, živi život u punini, neopterećen radnim vremenom, umoran je ali ispunjen, zadovoljan. Iako smo duboko ukorijenjeni u ovozemaljsku stvarnost zbivanja

u nama i oko nas, trebamo biti otvoreni za Nebo i nebeske stvarnosti, jer već smo dio Neba po svom rođenju. U nama je prostor zaštićen ljubavlju i dobrotom, prostor neizmjerne slobode i tištine kako bi mogli čuti Božji glas u sebi i po njemu djelovati. U želji da se iz dana u dan sve više suočavamo Onom koji nas je pozvao još od krila majčina, pozivam vas sestre da zajedno u Kristu, s Kristom i po Kristu radosno živimo u nadi, svoje redovničko poslanje.

Znadem, sestre, da su nam sile oslabile, godine se nakupile, križ bolesti pritisnuo sa svih strana, ali još uvijek smo potrebne Bogu i bratu čovjeku. Ne bojmo se! Ne posustajmo!

Možda nam se ponekad čini da je Gospodin zatvorio i vrata i prozore, a što je s našom vjermom i našim predanjem u njegove ruke? Naš Bog je Bog iznenadenja. Ubrao je iz „našeg“ i svog perivoja toliko „životnih cvjetova“ koji mu se svidješe po svojoj patnji i ljepoti djetinje duše, ali iznenadio nas je Očinskom ljubavlju novim mladicama, izdancima koji će uz Njegovu milost i snagom naše molitvene podrške, životnog primjera, rasti i zoriti na prostranstvima naše osam-stoljetne dominikanske baštine.

Kroz ovo vrijeme nizali su se uspjesi naših mlađih i starijih sestara (*stručni ispit, obrane diplomskih i magistarskih radnji; uspješno položena državna matura*)

i upisan fakultet za predškolski odgoj; uspješno završena prva godina srednje škole za turistič. tehničara.... nadam se da će o tome više biti u glasilu). Od srca čestitam na trudu i uspjehu moleći Gospodina da na sve izlije svoj blagoslov u izobilju.

Naše dvije sestre, s. Ivana Pavla Novina i s. Maja Karmela Strižak, za blagdan sv.Ruže Lim-ske imaju obnovu svojih redovničkih zavjeta. Sestra Marija Magdalena Ilić tu radost obnove Zavjeta najavljuje nam za blagdan Andjela Čuvara kao i s. Josipa Otahal, koja će za blagdan Andjela Čuvara obećati Bogu svoju vjernost prihvatajući Zavjete kao sredstvo na putu prema cilju – Kristu.

Još je tu priličan broj svečarica sa svojim jubilejima: 25. i 50. godišnjice Zavjeta.

Sestre, preporučam vam u molitve sve naše svečarice da zanos ne dođe na manje, da rast u mudrosti i milosti pred Bogom i ljudima ne stagnira. Hvala svakoj od vas što dajete Bogu ono nabolje što imate, što se trudite /s više ili manje uspjeha/ koračati životnim stazama oslonjene na snagu i milost Božju. S povjerenjem u Boga a po uzoru na Marijinu predanost u njegovu svetu volju budimo i ostanimo pokretačka snaga svijeta i čovjeka na slavu Bogu i ponos Redu.

Sve vas sestrinski pozdravljam, žećeći vam puninu milosnog Božjeg blagoslova i zaštite svetog oca Dominika, čiji će nam blagdan ove godine u kući Matici u Korčuli, uveličati svojom nazočnošću, predvodeći Euharistijsko slavlje naš otac biskup, Mons. Mate Uzinić.

Vas i sve one do kojih naše glasilo stigne, pratilo i čuvao, štitio i branio sv. Otac Dominik.

Vaša u Kristu
s. Dolores

Drage moje sestre,

Čestitam vam blagdan svetog oca Dominika.

Ispunjen Božjim Duhom, Dominik je progovorio o Bogu ljubavi i dobrote, o Bogu milosrđa i velikodušnosti. Živimo iste vrijednosti, raspirujemo istu luč koja stoljećima ne gubi sjaj, tragajmo za svojim osobnim poslanjem i živimo ga kroz naše zajedništvo. Euharistija, Sveti Pismo, molitva i kontemplacija trajni su i nepresušni izvor našeg redovničkog življenja.

Neka, sestre, Kristov Duh i Dominikov žar nadahnjuju naš život, kako bi uvijek bile ponosne kćeri svoga duhovnog oca, sv. Dominika.

Vaša u Kristu
s. Dolores

IZ UREDNIŠTVA AVE MARIA

Koliko je već toga prohujalo od prošloga broja AM, a od svega toga ostane zabilježen tek neznatni dio. Dio smo povijesti i vremena koje beskompromisno juri, ne obazirući se na naše želje, molbe i prijetnje. Svatko bi od nas htio zaustaviti ono lijepo i dobro, a pobrati nestanak onome što je neugodno. Međutim, stvari, događaji i ljudi najčešće nisu (srećom) pod našom kontrolom, nego slijede ritam događanja i nestanka po odredbi i zakonu viših sila. Samo vjera nam pomaže tu stvarnost prihvati i koliko je moguće „pripitomiti“ – kako bi rekao Mali Princ. Ali također „pripitomiti“ i sebe da bismo mogli uopće prići drugome. Jer, samo na taj način je moguće živjeti u skladu s prirodom i s ljudima. Mnoga protekla događanja išla su u tom smjeru. Zapažaju ih i primjenjuju samo pronicavi ljudi, dobrohotni i puni Duha. I ostave to zabilježeno. Za pouku. Zahvaljujući njima, i ovaj je broj AM bremenit brojnim člancima i događanjima koji izgrađuju i svakome nešto poručuju. Za poželjeti je da bi bilo više takvih „pripitoljenih“ duša, osobito među onima ko-

jima je ovaj list namijenjen, i koje će onda htjeti svoja iskustva i zapažanja podijeliti s drugima putem pisane riječi u našem Glasilu AM.

Složit ćete se sa mnom da je jedan najupečatljiviji dojam, proteklih dana, ostavio na nas posjet Sve-toga Oca našoj domovini.

Mnogo smo toga čuli, gledali, prepričavali, a sada rado listamo stranice koje su to ovjekovječile.

Drugi značajan događaj bila je i proslava Bl. Ozane u Zagrebu, gdje je svečanost uzveličao kotorski biskup, mons. Ilija Janjić, a za blagdanskim nas je stolom počastio svojim prisustvom biskupov prijatelj, a svima nama poznat, dr. Dragan Primorac.

Sada već tradicionalno hodočašće kruničara na Mariju Bistrigu ne ostavlja sudionike ravnodušnima. Kome će, ako ne dominikancima i dominikankama, Marija biti ‘svagda na ustima’, osobito po molitvi i promicanju krunice. Znao je Dominik tko će nas najbolje naučiti slušati i naslijedovati Isusa, zato je stavio cijeli Red pod njenu moćnu zaštitu!

Lijepo je pratiti što se zbiva u svijetu, a poglavito u našoj dominikanskoj obitelji; zanimati se što rade i kako žive naša braća i sestre diljem svijeta. Ponajviše bi nas trebalo zanimati što rade i kako žive sestre naše Kongregacije. Ali, sve to možemo znati jedino ako je to netko zabilježio i poslao u Uredništvo AM. Nažalost, na tome ispit u padaju gotovo sve naše zajednice. Pokušajte ispraviti tu ocjenu u idućem broju AM, jer u protivnom naša povijest neće imati što ponuditi budućim naraštajima.

Ovo je šesnaesta godina ponovnog izlaženja AM (1996-2011), odnosno njen 44. broj, a 39. godina od prvog broja (1972. – 2011). Naš revni suradnik, Ivan Armando, započeo je dragocjen i veoma opsežan rad na bibliografiji AM od prvog broja. Vjerujem da će biti gotova do idućeg broja. Tu će biti označena sva imena i svi članci koji su se oglašavali u ovom našem Glasilu do danas.

Neka su vam sretni, opuštajući i puni osvježavajućeg lahora ovi ljetni mjeseci. A blagdan sv. oca Dominika bio svima nadahnuće za još gorljiviju molitvu i radosnije svjedočenje Isusa živa u nama i među nama.

Urednica

"Zajedno u Kristu"

Papa Benedikt XVI.

U HRVATSKOJ

Zagreb, 4. i 5. lipnja 2011.

Službena stranica

BLAGOSLOV PAPE BENEDIKTA

Po četvrti put u samo sedamnaest godina pohodio nas je vrhovni poglavar Katoličke Crkve, a po prvi puta je to papa Benedikt XVI. Sad kad ovo pišem prošlo je već više tjedana od njegova

posjeta, ali sam još uvijek pod dojmom susreta s njim. Što izdvojiti? Ono radosno pjevanje i iščekivanje pape na trgu, pod kišnim kabanicama? Ili onu šutnju na trgu pred presvetim?

Teško je riječima opisati onaj susret mladih s papom na trgu. Prvo smo oko sat vremena kisnuli pod kabanicama na trgu, ali radosno i s pjesmom. Animatori su program predvino vodili i vrijeme je brzo prolazilo. Uz pjesmu i povike dočekali smo papu. Od svega te večeri najdojmljiviji su mi bili oni trenuci šutnje pred Isusom u Presvetom oltarskom sakramantu. Bilo je poticajno vidjeti toliko mladih oko mene koji su doista molili u tim trenucima. Klečali smo na mokrom kamenom podu i molili zajedno s Papom. Sve me se to toliko dojmilo, da se sjećam povratka u samostan nakon susreta kada smo gotovo cijelo vrijeme šutjeli i razmišljali. Nekako nam nije bilo potrebno ništa komentirati. I ne samo da nije bilo potrebno, već je bilo nemoguće dojmove pretočiti u riječi. Najljepše je bilo šutjeti i u šutnji razmišljati o svemu u srcu.

Molitveno ozračje se nastavilo i osjetilo na svim ostalim susretima sa Svetim Ocem. Tako je bilo i na hipodromu i poslije u katedrali. Sveta Misa s Papom je ponovno donijela jedno ozračje tišine, molitve, sabranosti i blizine s Bogom. A tako i večernja molitva sa Svetim Ocem, kad smo, već pomalo umorni, molili, pjevali i bili jedno srce i jedna duša u Gospodinu.

Papin pohod nam znači puno. Posjetio nas je „slatki Krist na zemlji“ kako je to naša sv. Katarina Sijenska govorila, i time nam dao do znanja da smo mu važni, da smo važni Crkvi i da nas Bog ljubi. Pokazao nam je da nismo sami i da on s nama računa. Papa je posijao sjeme Božje riječi koje raste i koje će dati veliki plod. Pozvao nas je da radikalno slijedimo Krista po uzoru na naše svece, posebno po uzoru na bl. Alojzija Stepinca.

Posebno me se dojmila Papina osobnost i njegova poniznost. Nije želio da se pažnja posvećuje njemu, već je želio sve nas usmjeriti prema Kristu. Meni se nekako činilo da je u svakom govoru, gesti ili molitvi upućivao na Boga i na Blaženu Djesticu Mariju kao da je s tim želio poručiti svima nama da njima budemo i ostanemo blizu. Iako mu je godila pažnja i privrženost našega naroda prema njemu, osobito mladih, vidjelo se ipak da nije želio slavu i hvalu nego je sve to prepuštao Onome kome neka je čast i slava u vjekove.

Bogu zahvaljujem za ovaj susret sa Svetim Ocem koji nas je doista osnažio u nadi, potaknuo da se sjetimo svojih dobrih odluka, obnovimo svoja obećanja Bogu i odlučimo biti još bolji. Neka tako i bude!

s. Barbara Bagudić

SAŽETI OSVRT NA POSJET PAPA BENEDIKTA XVI. HRVATSKOJ

(isječci iz nekih novinarskih komentara na internetu)

Da nevrijeme, kiša i blato neće spriječiti vjernike da vide papu na Hipodromu, bilo je jasno još u zoru. Unatoč tome što su se tmurni oblaci nadvijali nad Zagrebom i najavljavali kišu, rijeke vjernika svih generacija slijevale su se iz svih dijelova grada prema mjestu okupljanja.

Dok su vjernici iščekivali dolazak pape na Hipodrom, za sve prisutne bio je upriličen bogat vjersko-kulturni program. Izveden je glazbeno-poetski recital "Adame, gdje si?", a krčki biskup mons. Valter Župan, predsjednik Vijeća HBK za obitelj, predvodio je molitvu kojom su brojni supruzi obnovili svoj bračni zavjet.

Iako je na Hipodromu bilo oko 400 tisuća ljudi, policija, vatrogasci i liječnici nisu imali gotovo nikakva posla. Liječničku je pomoć za tražilo tek nekoliko ljudi zbog strašne vrućine.

Najbrojnija obitelj na dočeku pape na Hipodromu bila je slovenska obitelj Medved. Bračni par Medved, Jožef i Tatjana, stigli su s osmero svoje djece.

Predsjednik države Ivo Josipović održao je jedan od najznačajnijih govora u sklopu Papina posjeta Hrvatskoj, a možda i u svom dosadašnjem predsjedničkom mandatu, kada je dočekao papu Benedikta XVI. u zagrebačkoj zračnoj luci.

“Oslanjajući se na svoje kršćanske korijene, suvremena Hrvatska želi biti velikodušna u opruštanju prema svojim susjedima, jer kroz opruštanje nalazimo put pomirenja, a u pomirenju uzajamnu dobrobit. Hrvatska nije otok, Hrvatska živi u svijetu, Hrvatska živi sa svojim susjedima. Makar nisam vjernik, u dubini svojih uvjerenja dijelim s vjernicima iste vrijednosti. Stoga sam i u temelje svoje unutarnje politike postavio pravdu i pravednost, a u temelje svoje međunarodne politike oprost i pomirenje među narodima”, ključne su rečenice koje je predsjednik Josipović rekao Papi, ali i hrvatskoj i svjetskoj javnosti. One se, naime, izravno nadovezuju na prvi posjet pape Ivana Pavla II. Hrvatskoj 1994. i njegovoj “metafori rijeka” na zagrebačkom Hipodromu, kada je slikovito kroz tijek Drave i Save te njihova ulijevanja u Dunav govorio o nužnosti zajedništva na ovim prostorima.

Papin pohod Hrvatskoj, gledan ovako, dok se dojmovi još nisu posve slegnuli, doista ulazi u red velebnih i značajnih događaja za naš mali narod i našu malu državu, posebice ako se ima u vidu da je ovo četvrti puta u posljednjih 17 godina da nas posjećuje poglavac Katoličke crkve.

Međutim, on sadržajno nije donio neke senzacionalne novosti. Papa je, kao što to odvijek i redovito čini, branio čast tradicionalne obitelji. U HNK je govorio o odnosu vjere i znanosti, religioznosti i razuma, tj. o savjesti kao mjesta postojanja i prožimanja jednoga i drugoga, a kao primjer uzeo je Hrvata, isusovca i znanstvenika, Ruđera Boškovića, čija se ovogodišnja obljetnica kod nas jedva simbolički obilježila.

Mladima je poručio da im je Crkva blizu i da ih razumije, što su oni s oduševljenjem prihvatali i rekli mu da ga vole.

Uz molitvu Kraljice neba Sveti Otac nam je poručio:

Danas sam ovdje da vas učvrstim u vjeri. To je dar koji vam nosim: Petrovu vjeru, vjeru Crkve! Ali istodobno, vi darujete meni tu istu vjeru, obogaćenu svojim iskustvom, radostima i trpljenjima. Napose mi darujete svoju vjeru življenu u obitelji, da bih je očuvao u baštini sveopće Cr-

kve. Znam da u Mariji, Kristovoj Majci i našoj Majci, nalazite veliku snagu. Stoga se ovoga trenutka obraćamo njoj, duhovno upravljeni prema svetištu Marije Bistrice, te joj povjeravamo sve hrvatske obitelji: roditelje, djecu, djedove i bake; put bračnih drugova, odgojnu zauzetost, profesionalni i kućni posao. Zazivamo također njezin zagovor da bi javne ustanove uvijek podupirale obitelji, tu osnovnu stanicu društvenoga tijela.

Papa u katedrali

Papu je u katedrali pozdravio kardinal Josip Bozanić. On je u uvodom govoru podsjetio Papu kako je ovdje bio i prije deset godina, kada je predvodio misno slavlje povodom obljetnice smrti kardinala Franje Šepera, te mu zahvalio što se došao pomoliti nad grobom blaženog Alojzija Stepinca. - Sveti Oče, zbog Vaše prisutnosti svodovi ove prvostolnice večeras su preniski, a srca i domovi hrvatskih ljudi preuski da prime obilje radosti - kazao je kardinal Bozanić.

Nakon toga je uslijedila molitva, a potom se Sveti Otac obratio nazočnima, najprije na hrvatskom, a potom na talijanskom jeziku.

Kazao je kako se ove večeri želi prisjetiti blaženog Alojzija Stepinca, čiji herojski život i danas približava vjernike hrvatskih biskupija. Citirao je, između ostalog, Stepinčeve riječi iz njegove homilije, održane 29. 04. 1943.: „Nemojmo si umišljati, ili jesmo ili nismo katolici, ako jesmo, onda se to mora očitovati u svim područjima našega života.“ Završavajući svoj nagovor u katedrali, Sveti Otac je rekao: „Ljubljena Crkvo u Hrvata, preuzmi ponizno i smjelo zadaću da будеš moralna savjest društva, ‘sol zemlje’ i ‘svjetlo

svijeta' (usp. Mt5,13-14). Budi uvijek vjerna Kristu i njegovu Evanđelju, u društvu koje nastoji relativizirati i sekularizirati sve slojeve života. Budi boravište radosti u vjeri i nadi.

Predragi! Neka bl. kardinal Alojzije Stepinac i svi Sveti vaše zemlje posreduju za vaš narod, a Majka Spasiteljeva neka vas štiti! S ljubavlju udje-lujem vama i čitavoj Crkvi u Hrvata svoj apo-stolski blagoslov. Amen. Hvaljen Isus i Marija!"

U zrakoplovnoj zračnoj luci

Zbog lošeg vremena i jake kiše, odgođen je sve-čani ispraćaj pape iako je za njega na Plesu sve

bilo spremno. Svetog Oca u zračnoj luci Pleso dočekao je predsjednik Ivo Josipović, a umje-sto svečanog govora, samo su se rukovali. Papa se na Plesu pozdravio i s ostalim visokim duž-nosnicima crkvenog i političkog života, dok su mu okupljeni vjernici uzvikivali: „Papa, mi te volimo!“ – i mahali vatikanskim i hrvatskim za-stavicama.

Nakon dva dana boravka u Hrvatskoj papa Benedikt XVI. napustio je Zagreb zrakoplo-vom Croatia Airlines kojim je pilotirao kapetan Marko Vidan.

ZAHVALA NOVINARA BRANIMIRA BILIĆA PAPI

tijekom izravna prijenosa na HRT

- Hvala ti, Sveti Oče, što si blagoslovio Hrvatsku
- Hvala ti što si blagoslovio mladež pred slikom i kipom Majke Božje od Kamenih vrata
- Hvala ti što si blagoslovio obitelji u Hrvatskoj pred kipom Crne Gospe Bistričke
- Hvala ti, Sveti Oče, što si u Kristovoj ljubavi ujedinio Hrvatsku, što si u Hrvatskoj ponovno pro-budio ponos, učvrstio vjeru i preporučio je Europskoj Uniji
- Hvala ti što si nas u trenucima socijalnog, moralnog i duhovnog potonuća, u vremenima po-daničkog, poslušničkog i potrošačkog mentaliteta udijelio blagoslov, probudio savjest, ohrabrio nas da se ne bojimo nikoga do Boga
- Hvala ti, Sveti Oče, što si uzvisio Katoličku crkvu u Hrvatskoj, glavnu duhovnu i moralnu nosi-teljicu društva, što si molio na grobu blaženog kardinala Alojzija Stepinca, najsvetijeg i najsvje-tlijeg lika u Hrvata
- Hvala ti što si nas pozvao na pomirenje, zajedništvo, na dijalog i ekumenizam, na toleranciju i poštenje, na poštivanje različitosti, na čuvanje dostojanstva svakog čovjeka, svakog života
- Hvala ti, Sveti Oče, što nas ostavljaš u znaku križa
- Hvala ti na znakovitom pohodu Hrvatskoj, zbog toga ti cijela Hrvatska daruje srce ispunjeno ljubavlju
- Hvala ti u ime svih građana Republike Hrvatske i ljudi dobre volje
- Hvala ti, Sveti Oče, u ime svih katoličkih obitelji i mladeži
- Hvala ti i u ime Katoličke crkve, hrvatskog društva i hrvatske države
- Hvala ti na veličanstvenom i dostojanstvenom pohodu našoj domovini
- 2011 puta recimo *Hvala ti što si blagoslovio Hrvatsku* (G. Penić)

(sabrala i priredila s. Slavka S.)

Radujte se u Gospodinu uvijek! (Fil 4,4)

**MOLITVENO BDIJENJE MLADIH S PAPOM BENEDIKTOM XVI.
NA ZAGREBAČKOM TRGU BANA JOSIPA JELAČIĆA
4. LIPNJA 2011**

Srebrnaste kapi kiše koje su neprestano lile ulicama grada Zagreba nisu omele mlade sestre dominikanke u njihovu naumu molitvom i pjesmom u zajedništvu s mladima na Trgu bana

J. Jelačića dočekati Papu Benedikta XVI! Što smo se više bližile samom trgu, zvuci pjesme kojima su mlađi slavili Gospodina, u nama su budile radost, oduševljenje i uzbuđenje! Zahvaljujući Gospodinovoj providnosti, župnik sa Škrapa nam je darovao ulaznice kojima smo mogli ući na sam Trg. Igrom slučaja smo imali isto polje kao i naša mlada braća dominikanci - po mom sudu bijasmo lijepo svjedočanstvo radosnog zajedništva dominikanske obitelji u Kristu=)!Ples i pjesma „Aleluje“ te srčani uzvici „Papa mi te volimo“ koji su se razlijegali Trgom rastjerali su kišne oblake kada je *Petar naših dana* stupio među nas. Pozdravni govor Papi

uputio je nadbiskup Marin Srakić. Molitveno bdijenje je započeo Papa znakom križa nakon čega je uslijedilo čitanje riječi Božje i to čitanje iz Poslanice svetog Pavla apostola Filipljanima (4, 4-9) te Psalmom 34. U svojoj homiliji Papa je pozvao mlađe da dopuste Isusu da im bude prijatelj i suputnik na životnom putu: „Pouzdajte se u Njega, neće vas nikada razočarati! Isus vam daje da izbliza upoznate ljubav Boga Oca, daje vam da shvatite da se vaša sreća ostvaruje u prijateljstvu s Njime, u zajedništvu s Njime. Stvoreni smo i spašeni iz ljubavi. I samo u onoj ljubavi, koja želi i traži dobro drugoga, uistinu možemo iskusiti smisao života, i radosni smo što ga živimo, pa i u naporima, kušnjama, razočaranjima, čak i plivajući protiv struje.“ Nadalje ističe da će rastući u prijateljstvu s Gospodinom kroz Njegovu Riječ, Euharistiju i pripadnost Crkvi, uz pomoć svećenika, moći

svima svjedočiti radost susreta s Njim koji nas uvijek prati, i zove živjeti u pouzdanju i nadi: „Gospodin Isus nije Učitelj koji zavarava svoje učenike; On jasno kaže da hod s Njim zahtijeva zalaganje i osobnu žrtvu, ali se isplati! Dragi mlađi prijatelji, ne dopustite da vas zavedu privlačna obećanja lakog uspjeha, načini života koji daju prednost izgledu, na štetu nutrine. Ne popuštajte kušnjama da se potpuno pouzdate u posjedovanje, u materijalne stvari, odričući se slijediti istinu koja ide dalje, poput visoke zvijezde na nebu, kamo vas Krist želi povesti. Dopustite da vas povede u Božje visine!“ Kao primjer Papa je istakao je našeg bl. Ivana Merza. Nakon što nas je sve povjerio zaštiti Majke Božje od Kamenitih vrata pozivajući da se od nje učimo kako susresti Gospodina i u Njemu pronaći puni smisao postojanja uslijedilo je Euharistijsko klanjanje isprepleteno molitvom i šutnjom...da...šutnjom! I Na samu pomisao da se na Trgu bana J. Jelačića, na kojem je bilo prisutno 30- tak tisuća mlađih, jedino čuo lepet krila ptica koje su plovile modrim nebom čovjeka prođu trnci! Prekrasno iskustvo Božje prisutnosti i istinskog zajedništva u Gospodinu!

Službeni program je završio pjesmama Zdravo Djevo te Krist na žalu za vrijeme koje su mlađi u narodnim nošnjama darovali Papi hrvatsko glazbalo.- tamburicu. Nakon što je Papa svojim papamobilom prošao ispred katedrale, pozdravivši okupljeno mnoštvo odlazi u Apostolsku nuncijaturu dok su mlađi na Trgu nastavili pjesmom i plesom slaviti Gospodina. Niti Prolog oblaka koji nas je smočio do kože dok se vraćasmo u samostan nije mogao izbrisati duboke dojmove koje je na nas ostavilo molitveno bdijenje s Papom te iskustvo istinskog zajedništva u Krist! Zahvaljujući bratu Ivanu Dominiku, na internetu možete pronaći snimke s bdijenja („Papa Benedikt XVI u Hrvatskoj_najbolji trenutci_susret s mlađima na trgu (4.6.2011) <http://youtu.be/bPIy3mPZSq>).

s. Josipa Otahal

ŽIVA KRUNICA – ŠTO JE TO?

– Predavanje s. Slavke Sente kruničarima,
na Mariji Bistrici 7. svibnja 2011., o krunici –

Hvaljen Isus i Marija! Srdačno pozdravljam sve vas, dragi hodočasnici, Marijni štovatelji. Pozdravljam vlc. župnika, Zlatka Korenu i zahvaljujem mu što je kruničarsko hodočašće uvrstio u redoviti niz hodočašća u ovom nacionalnom Marijanskom svetištu. Dopustite mi da ga ujedno zamolim da bi Kraljica svete krunice dobila u ovom svetištu možda svoj oltar, ili kip ili barem sliku. Pa, na ovome se mjestu ponajviše dižu k nebu molitve i vapaji Nebeskoj Majci upravo po svetoj krunici.

Pozdravljam nadalje o. Ljudevita Jeđuta, glavnog organizatora ovog hodočašća i promicatelja krunice Blažene Djevice Marije. I njega bih zamolila ako bi bilo moguće da se ovo kruničarsko hodočašće organizira u mjesecu listopadu, kada se na poseban način časti Kraljica krunice. Ovo govorim iz praktičnih razloga, budući da su ovi dani u svibnju redovito zaokupljeni Prvim pričestima, krizmama, pa i vjenčanjima. Zato je tako mali odaziv vjernika.

Pozdravljam oca provincijala Antu Gavrića i ostalu braću dominikance koji svojim dolaskom potvrđuju drevnu ulogu dominikanskoga reda u širenju pobožnosti prema Blaženoj Djevici Mariji i njenoj krunici. Zahvaljujem i časnim sestrama milosrdnicama koje se brinu za ovo svetište, dočekuju i prate hodočasnike molitvom, pjesmom i sviranjem.

Drago mi je što mogu sa svima vama kroz ovih nekoliko minuta razmišljati o molitvi krunice i o pobožnosti prema Blaženoj Djevici Mariji. Lijepo je što se okupljamo svake godine oko ove drage Bistričke Gospe, čime svjedočimo da u našoj domovini trajno živi pobožnost prema Nebeskoj Majci. Ali mi je nadasve draga što svaki molitelj – kruničar prije svega gaji **u sebi** privrženost i odanost prema Majci i što tu ljubav prenosi na svoju obitelj, na ljude koje sreće u životu, na mlade i starije.

Biti kruničar ili kruničarka, to je poziv koji nadilazi ili je na razini svih ostalih poziva koja danomice upućuje Bog svojim stvorovima. Jer to znači, biti MOLITELJ, biti Marijin prijatelj, biti suradnik u spasenjskom djelu otkupljenja. Ima li veće povlastice za jednog kršćanina nego kad ga sam Bog, uz svoju Majku, uključuje u svoj spasenjski plan!?

Divan je Bog u svom promislu! On računa s čovjekovim minimalnim, ali i maksimalnim mogućnostima i angažmanom. Nama prepušta odluku što i koliko ćemo mu ponuditi sebe, svoje sposobnosti, svoje vrijeme. Dakako, da o toj našoj odluci ovisi i naša raspoloživost u primanju Božjih darova, u primanju milosti i uslišanja za koja toliko vapimo.

Biti molitelj uključuje u sebi najvažniju pretpostavku, najvažniji čimbenik, a to je **vjera**. Ako molim bilo koju stvar neku osobu, znači da vjerujem da mi ona to može dati. Koliko više vjerujem u Svetog Boga kad pred njim pon-

zno sklapam ruke u svakoj svojoj potrebi. Dakle, ne mehanički, bez razmišljanja, bez srca, nego iskreno, s vjerom. Sam je Isus prekorio svoje učenike kad su posumnjali u njegov zahvat. *Kad biste imali vjere koliko je zrno gorušićino, rekli biste ovom dudu – iščupaj se s korijenom i presadi se u more – on bi vas poslušao.* (Lk 17,5)

Ili, Njegova tvrdnja kojom nas želi ohrabriti u molitvi: Što god zaištete u Oca dat će vam u moje ime (Iv 16,23).

Bez molitve vjera ne postoji jer molitva daje smisao i pomaže u spoznaji Boga.

Sve je to dobro znala draga Gospa, Isusova i naša Majka, Marija. Zato je njezina molba u Kani Galilejskoj, upućena Isusu s toliko sigurnosti i vjere, *Vina nemaju*, bila apsolutno uslišana na čudesan način.

Evangelija donose vrlo malo Marijinih intervencija kod njezina Sina, a zacijelo ih je bilo mnogo više. Ali i to je dovoljno da nas ohrabi u vjeri. Svakako, krunica je oduvijek bila, a i danas je, važna pomoć za zaštitu i sazrijevanje vjere u srcima naroda Božjega.

Zato joj punim srcem i punom dušom pjevajmo: *Umnoži našu vjeru, učvrsti ufanje, vrati mila Majčice sve izgubljene.*

Gospina Krunica

Kardinal Newman je definirao krunicu riječima: »vjerovanje nastalo iz molitve« i tko moli, zna da to nije govor u prazno, da to nisu riječi i misli bačene u vjetar. Moliti znači svjesno biti u nazočnosti, ne pred bilo kim, nego pred Jedinim, Vječnim, pred Onim koji je Sve, pred Onim koji jest.

Time se još jednom želi naglasiti da molitva Krunice nije isključivo upravljena Mariji, nego je to molitva s Marijom. Dakle, nije to marijanska nego **kristološka** molitva. Otajstva o kojima se razmišlja stavljuju u središte samo jednu osobu: Isusa Krista.

Krunica nije polazna točka u hodu vjere. Radije je možemo definirati kao **dolazak na cilj**. Želim reći da kada netko zaista uspije moliti krunicu, znači da je već prešao dobar dio puta vjere.

Papa Ivan XXI-II. je govorio da je »Krunica privlačna vježba, nezamjenjiva molitva. S njom dajemo hvalu Presvetome Trojstvu; zaziva se Oca Nebeskoga da bi nam udijelio pomoć i darove Duha Svetoga; moli se zagovor Bogorodice Marije.

S Krunicom se sklapaju ruke nevine dječice, drhtave ruke starača, žuljave ruke radnika. S raznih strana svijeta uzdiže se istinska psalmodija koja se na neki način može usporediti s Božanskim časoslovom što ga recitiraju monasi«

Krunica nam dopušta gledati i motriti Sina Božjega Marijinim očima. Uzme se Mariju za ruku i s njom se prolazi život Isusov. A onaj tko promatra Isusa jednostavno ga želi naslijedovati, želi mu biti sličan. To znači da želi promijeniti svoj život, želi biti dobar, milosrdan, velikodušan, upravo kao Isus. U tome i jest bit našeg vjerovanja, i našega poslanja na ovoj zemlji: pronositi i naviještati svojim životom Isusa na svakome mjestu, svakome stvorenju. Molitva sv. Franje, izražena u pjesmi, prikazuje to na slikovit način: Ima li tama bilo gdje, daj da svjetlo budem tu. Ima mržnja bilo gdje, daj da ljubav budem tu, itd. To smo pozvani činiti kao pojedinci i kao Crkva. U otajstvima krunice upoznajemo život Isusov, život Marijin, a kroz njih i svoj život i život Crkve.

Upravo zato je ta molitva tako moćna, jer sam Bog, po Marijinim rukama, po njezinu zagovoru, uslišava vapaje svoga puka.

Gospina vidjelica iz Fatime, s. Lucija, rekla je jednom da je *Blažena Djevica Marija krunici podarila takvo djelovanje da ne postoji nijedan materijalni, duhovni, nacionalni ili međunarodni problem koji se putem nje i naše žrtve ne bi mogao riješiti.*

Što je to živa krunica?

Živa krunica je društvo molitelja koji se okupljuju u jedan ili više VIJENACA od petnaest, odnosno dvadeset osoba, koje međusobno podjeli otajstva Gospine krunice. Uključenjem u Živu krunicu članovi se obvezuju da će svakoga dana razmatrati jedno otajstvo Marijine krunice i moliti 1 Očenaš, 10 Zdravomarija i 1 Slava Ocu. Na taj način u jednom se vijencu, kojega čini 20 molitelja, svakoga dana izmole ili razmatraju sva četiri otajstva Gospine krunice: radosna, svjetlosna, žalosna i slavna. Krunica, dakle, živi među moliteljima, odatle joj i ime. Dakako da svaka osoba može izmoliti sama cijeli Ružarij, odnosno sve četiri krunice, i to je dobro, ali na ovaj način mi se međusobno povezujemo, svaki od nas želi biti jedan cvijet u tom molitvenom vijencu, ili ružariju. Svi volimo različito cvijeće. Svaki je cvijet za sebe lijep, ali kad se on poveže s drugim cvjetovima u jedan stručak, u aranžman, vjenac, onda postaje još ljepši, još privlačniji, još draži.

Stoga vas želim ohrabriti, dragi Marijini štovatelji, da budete ponosni što vas je Marija izabrala među svoje suradnike u spašavanju tog i takvog svijeta. Njezina je jedina želja da spasi čovječanstvo od vječne propasti. Time se pri-družila želji i poslanju svoga Sina. U tom smislu, svatko, tko moli krunicu, postaje suradnik Isusov i Marijin.

Kako je nastala Živa krunica

Znamo da je koncem 18. i početkom 19. stoljeća, u doba strašnog francuskog prevrata, Katolička crkva u cijeloj Europi, a posebno u Francuskoj veoma mnogo pretrpjela. Nisu to bila mučeništva prvih kršćanskih stoljeća, kada se vjernici, ni pod cijenu najokrutnije smrti, nisu htjeli odreći Krista. Dapače, vjera je bivala snažnija, što su progonstva i mučenja bila jača, upravo prema poznatoj izreci: *krv mučenika, sjeme kršćana*.

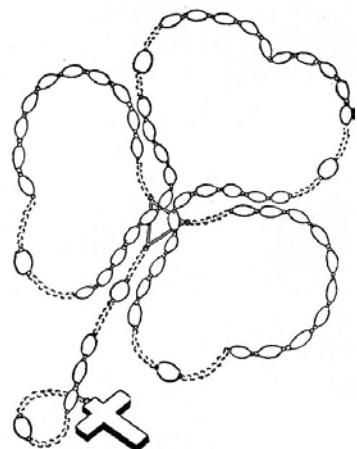
Progoni crkve su, bez sumnje, teški u svim vremenima. Međutim, smatram da je za vjernike pogubnija od svih progona – vlastita nebriga i ravnodušnost prema vjeri; kad čovjeka vjerni-

ka nikakva svetinja više ne dira u srce, kad ne osjeća potrebu za duhovnim vrednotama. Misu i sakramente obavlja suhoparno, iz navike. Za molitvu nema vremena.

U takvim je okolnostima Crkva najugroženija. To su protivnici crkve i svega što je Božje i htjeli postići u mnogim zemljama kao npr. u Francuskoj, Rusiji, Kini, pa i kod nas. Ali Gospa, kao prava Majka ne može dopustiti da se njena djeca udaljuju od Boga. Ona priskače u pomoć i pruža vjernicima jedno sredstvo koje traži sasvim malu obavezu, a donosi velike blagodati. To je **živa krunica**. Jedna pobožna gospođa, Marija Paulina Jaricot (Žariko), osnovala je 1826., u francuskom gradu Lyonu, društvo Marijinih molitelja i nazvala ga *Živa krunica*. Kad se ljudi nisu smjeli javno sastajati na molitvu, ili su zbog vjerskog nehaja uopće zanemarili molitvu, *Živa ih je krunica* okupljala u molitvene vijence. Dakle, molili su zajedno, a svatko je, zapravo, bio na svom radnom mjestu ili u svojoj kući. Zahvaljujući toj zajedničkoj molitvi sačuvana je vjera kod mnogih duša i tako je Marija spasila svijet od duhovne smrti. Takav način moljenja je bio pogodan osobito i za one koji nisu imali vremena za duge molitve. Jednu deseticu svatko može izmoliti na dan, bilo na putu, bilo na njivi ili u autu i slično. Ta desetica povezuje molitelje, bodri ih u vjeri i uzdiže im dušu k nebeskim vrednotama.

Svim moliteljima, da se slikovito izrazim, omogućuje ulazak u riznicu nebrojenih oprosta i duhovnih povlastica.

Kršćanska tradicija pripisuje sv. Dominiku i pripadnicima njegova Reda oblikovanje i širenje molitve krunice. Zato sliku Kraljice svete krunice nazivamo onu na kojoj Gospa daje krunicu sv. Dominiku i povjerava mu širenje te molitve. Ima također slika koje prikazuju kako Isus, na Marijinim

rukama, daje krunicu Dominiku, a Gospa Katarini Sijenskoj ili obrnuto – Gospa sv. Dominiku, a Isus Katarini.

Papa Pio IX. povjerio je, godine 1877. upravu i promicanje društva Žive krunice dominikanskom redu. Mnogi su to prihvatili i danas je ova pobožnost raširena po cijelom katoličkom svijetu. Promiču je, hvala Bogu, i mnogi drugi redovnici, svećenici i časne sestre.

Papa Pavao VI., u svojoj pobudnici *Marialis cultus* kaže da je "pravo da među njima posebno imenujemo sinove sv. Dominika, koji po tradiciji imaju dužnost čuvati i promicati tu tako spasonosnu pobožnost" (br. 43)

U istoj pobudnici Pavao VI. kaže da se današnji oblik krunice može pripisati papi Piu V, dominikancu, koji je ustanovio i blagdan Kraljice krunice 1572. god. na godišnjicu pobjede kršćanske vojske nad Turcima kod Lepanta. (usp. 49)

Bl. Alojzije Stepinac ovako se izrazio u jednoj svojoj propovjedi, 1944.: »Gospodin Bog *iskazao nam je upravo neizmjerno dobročinstvo kad nam je po sv. Dominiku dao u ruke molitvu sv. krunice.*«

Rekosmo da je Živa krunica nastala u vrijeme kad se ljudi nisu smjeli sastajati na molitvu i kad su gotovo zanemarili zajedničku molitvu. Ima li kakve sličnosti tadašnje i današnje vrijeme?

U jednom su dijelu danas vremena definitivno drugačija.

Ne samo da se ljudima ne zabranjuje zajedničko okupljanje i druženje, nego ih treba tjerati da se skupljaju na zajednička molitvena slavlja.

A plodovi nekadašnjeg okupljanja vidljivi su i danas. To ste vi, molitelji. Vi ste primili baklju molitvenog žara od svojih predaka, i zadatak vam je da podržavate plamen ove baklje i predajete ga svojoj djeci, novim naraštajima. Svaka vaša pobožno izmoljena Zdravo Marija dragocjeni je lijek protiv vjerskog nehaja koji se sve više uvlači tkivo ovog našeg globaliziranog i materijaliziranog čovjeka, kao i društva u cjelini.

Oprosti

Crkva je u početku dijelila mnoge duhovne povlastice članovima Žive krunice, a te su se povlastice sastojale u brojnim oprostima. Stariji se sjećaju kako je, uz neku molitvu, bilo napisano npr. 100 dana oprosta. A mislim da je svakome bilo stalo da sebi prikupi što više oprosta grijeha. No, nakon Drugog vatikanskog sabora ukinuti su ti oprosti, jer su se očito počeli zlorabiti. Ipak, svaki član Žive krunice, premda ne broji dane oprosta, svakim danom osjeća moćnu zaštitu Presvete Bogorodice, osjeća mir u duši, radost u srcu. Molitelji Žive krunice ne bi smjeli nikada očajavati kad ih zadeset životne kušnje. Oni znaju, po Ma-

rijinim uputama, da svaka patnja i svaka kušnja može biti spasonosna. Marija svojim moliteljima jača vjeru i pouzdanje u Boga. A svi smo već iskusili da onaj koji ima vjeru sve lakše podnosi. S Marijom je sve lakše. Uvjerena sam da je to put koji vodi preporodu kršćanskog života u kućama i župama. Sâmo nebo ga je pokazalo. Dom bez majke je tužan, bez životne radosti. Tako je i u duhovnom životu. Bogorodica Marija je ‘uzrok naše radosti’ kako molimo u litanijama.

Kako se moli živa krunica?

Svaka molitvena zajednica to čini na svoj način. U nekim se skupinama otajstva ‘izvlače’, tj. kad se članovi okupe jednom mjesечно ili godišnje, svaki svojom rukom ‘izvuče’ ceduljicu na kojoj je napisano otajstvo koje će moliti. Drugi to čine na način da svaki molitelj moli mjesec dana jedno otajstvo, odnosno jednu deseticu. Na točno određeni datum u mjesecu preuzima se sljedeća desetica i tako se nižu iz mjeseca u mjesec. Može to, dakle, biti tjedno, mjesечно ili godišnje izmjenjivanje otajstava. Ako slučajno netko ne može doći na zajednički skup kad se mijenjaju otajstva, on zna da treba sam početi moliti sljedeće otajstvo krunice. (Ako ste npr. prošli mjesec molili prvo otajstvo radosno, ovaj ćete mjesec moliti drugo otajstvo, sljedeći mjesec treće otajstvo, i tako redom.) Članovi Žive krunice moraju najprije samovoljno pristupiti ovom društvu, a to znači da svjesno preuzimaju na sebe ovu, zaista malu, ali važnu i dragu obavezu tj. da će svakoga dana izmoliti 1 Očenaš, 10 Zdravomarija i 1 Slava Ocu i pritom razmatrati jedno otajstvo krunice koje imaju taj mjesec. Znači, nema nekih posebnih uvjeta nego samo dobra volja i revno ispunjavanje te drage obaveze.

Marija ljude povezuje

Molitvom Žive krunice ljudi se međusobno povezuju i to ne samo s onom skupinom s kojom mole zajednički jednu krunicu, nego s mnogim znanim i neznanim Marijinim štovateljima po cijelome svijetu. Recimo, netko od vas moli prvu deseticu radosne krunice, drugu deseticu moli netko iz Austrije, treću iz Njemačke, četvrtu iz Engleske, petu iz Francuske. Eto vam Eu-

ropske unije. Ispunjeni su do tančine svi uvjeti za priključenje. Jer mi smo već jedno, u Isusu i Mariji, zahvaljujući Živoj krunici.

O, Marijina krunico, slatki lanče koji nas povezuješ s Bogom, nećemo te nikada ostaviti. (iz Molbenice)

Moli za nas sada i na času naše smrti

U svakoj Zdravomariji molimo Mariju: moli za nas grešnike **sada**, i na času naše smrti. Moli, Marijo, za nas, za mene **sada**, u ovom trenutku kad perem, čistim, kuham, idem u dućan, u školu, na putovanje, za volanom. Moli za mene, za svakoga od nas i sada kada se nalazimo u ovom tvom svetištu, da se odavle vratimo u svoju sva-kidašnjicu obnovljena duha, jači u vjeri, radosniji u nadi, spremniji na ljubav.

Moli za nas i na času naše smrti. Nitko od nas ne zna, Bogu hvala, kada će doći taj čas. Malo ih je koji na času smrti mogu moliti, osobito ako je posrijedi teška bolest koja izaziva bolove. Tada svatko misli kako ublažiti bolove. Zato **sada** molimo Mariju neka ona u tim trenucima moli za nas i moli s nama.

Blaženi Bartol Lungo ovako je poticao Marijine štovatelje: „*S krunicom u ruci, s Euharistijom u srcu, vi ćete biti građani Neba, iako ćete biti još uvijek stanovnici zemlje; vi ćete biti braća anđelima, iako ćete još uvijek živjeti s ljudima; vi, uništavajući svoje nedostatke i strasti, postat ćete nebeski, božanski ljudi. (iz lista Marija, 12/05 -)*

Za vrijeme Domovinskog rata naš se narod živom vjerom utekao Bl. Dj. Mariji. Bez stida ili obzira vješali smo krunice oko vrata, neka svatko zna i vidi od koga očekujemo pomoć. Nosili su je oko vrata osobito naši branitelji. Možemo zamisliti vojnika koji kreće na bojište noseći sa sobom težak teret smrtonosnog oružja, a o vratu mu visi najmoćnije oružje, koje daje život, a ne oduzima ga: Marijina krunica. Sjećam se, kako su, godine 1991., kad je kod nas počeo bjesniti nemili rat, ljudi upravo hrlili u crkve na molitvu. Mi smo tada u župi organizirali molitveni maraton krunice. Svakih pola sata izmjenjivala se nova skupina molitelja: stariji i mlađi, djeca i starci, muževi i žene. Neki su tada, vjerojatno, prvi put uzeli krunicu u

ruke. Dirljivo je bilo gledati muževe - branitelje kako se trude naučiti moliti krunicu. Za početak im je bilo sigurnije moliti na prste, da im zrnce krunice ne bi izmaklo, dok su predmolili svoju deseticu. Molili su srcem i dušom, zazivali Gospin blagoslov i pomoć. I Gospa se nije oglušila!

Molitva krunice najjače je oružje u borbi protiv svakoga zla. Molitelj Marijine krunice najhrabriji je vojnik na bojištu života.

Pripovijeda se o jednom misionaru iz Italije, kako je na koncu svoje propovijedi rekao ove riječi: „Za svakoga grešnika, dakle, za svakoga od nas, ima jedna zadnja prigoda, u kojoj mu se

zadnji put daje milost, da se spasi. Ima jedan posljednji poziv, posljednja opomena, nakon koje redovito više nema nijedne opomene. A sad ću vam reći, kako će vam biti pri duši, kad vam Bog pruži zadnju prigodu za obraćenje...“ Svi su bez daha očekivali što će reći. I on nastavi: „Bit će vam pri duši kao da to uopće i nije zadnja prigoda. Mislit ćete da će sigurno doći još jedna prigoda ... a nje više neće biti!“ (usp. I. Horvat, *Sama sa svojim Bogom*, str. 57)

Zato, draga naša Majko, moli za nas, moli s nama sada i na času naše smrti. Amen Hvaljen Isus i Marija!

IKRONOLOŠKE ZABILJEŠKE IZ TAJNIŠTVA KONGREGACIJE

Drage sestre, evo nam opet novi broj stiže! U njemu ćete, kao i obično, naći mnogo zanimljivog i poučnog sadržaja. U ovoj rubrici, Iz Tajništva, donosimo kronološki, samo ukratko, važnija zbivanja u našoj Kongregaciji. Vjerujem da će vas i u ovim vrućim, ljetnim mjesecima svladati radoznalost i prelistat ćete što je to naša Urednica zabilježila u ovom ljetnom broju AM. Tada ćete, vjerojatno, još više vrednovati njezin trud, a možda i same ponuditi svoju suradnju.

14. travnja, u ranim jutarnjim satima posjetio nas je novi dubrovački biskup mons. Mate Uzinić. U našoj kapeli predvodio je euharistjsko slavlje. U svojoj propovjedi pozvao nas je na radikalno življenje Evandjela i svojih Bogu obećanih zavjeta. U ime sestara, za vrijeme zajedničkog doručka, č. majka, s. Dolores Matić, pozdravila je oca biskupa, zaželjevši mu dobrodošlicu i izrazila želju i spremnost na suradnju.

27. travnja proslavile smo zaštitnicu samostana u Zagreba, Bl. Ozanu Kotorsku. Euharistjsko slavlje predvodio je kotorski biskup mons. Ilija Janjić.

30. travnja isle smo u „Emaus“! Većina sestara iz korčulanske zajednice, zajedno s članovima

Trećega reda iz Korčule i Žrnova, hodočastilo je Blaženoj Ozani u Kotor. Organizator hodočašća bio je p. Anto Bobaš, OP.

03. svibnja, s. Terezina Doždor ušla je u bolnicu u Splitu radi jednog operacijskog zahvata. Operacija je, Bogu hvala, uspješno obavljena, a sada slijede potrebne terapije. Preporučimo je Bogu, darivatelju svakog dobra, da joj vrati željeno zdravlje.

07. svibnja, č. Majka, s. Dolores Matić, s. Marina Pavlović i s. Cecilija Škriljevečki posjetile su naše sestre u Subotici.

07. svibnja održani su 15. Dani katoličkih vrtića grada Zagreba, u kojima su sudjelovale sestre i odojiteljice iz našeg vrtića „Blažena Hozana“.

08. svibnja održano je 3. hodočašće kruničara u Mariju Bistrigu. S. Slavka Sente, koja vodi kruničare u više župa, održala je prigodno predavanje o krunici, a provincijal o. Anto Gavrić predvodio je u svetištu misno slavlje.

08. svibnja naš novicijat je bio u Veloj Luci na mjesecnom susretu članova Trećega reda. Mlade sestre su predmolile krunicu i svjedočile o svom zvanju.

12. svibnja, povodom 48. Svjetskog dana molitve za duhovna zvanja, misno slavlje u zagrebačkoj katedrali predvodio je pomoći zagrebački biskup, mons. Mijo Gorski. Nakon mise, u ispunjenoj dvorani *Vijenac* Nadbiskupijskog pastoralnog instituta, na Kaptolu, održana je meditativno - molitvena večer, pod geslom Papina pohoda Hrvatskoj, „Zajedno u Kristu“, u organizaciji Povjerenstava za pastoral duhovnih zvanja Zagrebačke nadbiskupije, (voditelj vlč. Dubravko Škrlin-Hren) i Unije VRP-a i HKR-VRP-a, (voditeljica s. Ana Begić). Ujedno je to bio i susret mladih Zagrebačke nadbiskupije i mladih redovnika i redovnica povodom beatifikacije pape Ivana Pavla II. i pastirskog pohoda pape Benedikta XVI.

15. svibnja, povodom dana molitve za duhovna zvanja, s. Slavka i s. Ana bile su u Bosiljevu, na poziv župnika, vlč. Mirka Brlića, rodom iz župe Krista Kralja. On je imao prvu svetu pričest s djecom, pa je to bila lijepa prigoda za susret s djecom i mladima. S. Slavka je imala kratko predstavljanje naše zajednice, a s. Ana prezentaciju o bl. Ivanu Pavlu II., što se lijepo ukloplilo u duhovni poziv. Ljudi su izrazili želju da sestre dođu u njihovu župu, naročito što je župnik, Mirko, svjedočio koliko su sestre značile za njegovo duhovno i tjelesno odrastanje.

20. i 21. svibnja održan je seminar za sestre juniorke. Tema je bila „Teologija tijela i zavjet čistoće“. Voditelj seminara bio je don Damir Stojić. Sestre juniorke vratile su se oduševljene i punе novih saznanja.

22. svibnja, u korčulanskoj katedrali Sv. Marka, naša kandidatica Mirna Bosnić primila je, zajedno s ostalim krizmanicima, sakrament Krizme, po rukama dubrovačkog biskupa Mate Uzinića.

25. i 26. svibnja u duhovnom centru „Marijin Dvor“, u Lužnici, održano je Vijećanje odgojitelja i odgojiteljica u redovničkim ustanovama. Tema je bila: „Odgoj u suvremenim društvenim i redovničkim prilikama“. Okupilo se 50 sudionika. Na skupu su bile i naše sestre: Antonija Matić – učiteljica juniorki i Mihaela Viher – učiteljica novicijata.

28. svibnja, u crkvi sv. Nikole u Korčuli, predstavljena je knjiga „Zabranjeno sjećanje“, p. Randa Paršića. Nakon sv. mise, koja je bila za pok. p. Randa, o knjizi su govorili: povjesničar g. Branko Salaj, s. Dolores Martić - časna majka, vlč. Frano Kuraja – katedralni župnik, p. Anto Bobaš – starješina samostana sv. Nikole, i p. Frano Prcela - prireditelj knjige. U glazbenom dijelu nastupio je zbor sv. Nikole i sestre dominikanke.

28. svibnja, Povjerenstvo za predškolski odgoj pri Uniji VRPH, organiziralo je, u suradnji s ravnateljima Katoličkih vrtića i s Uredom za vjeronauk u školi, hodočašće djece, roditelja i odgojitelja na Mariju Bistrigu. Djeca iz našeg vrtića „Bl. Hozana“ izvela su, koreografskom izvedbom, pjesmu „Kristu vjerni zauvijek“. Sudjelovala su 33 dječja vrtića zagrebačke metropoliјe. Bilo je preko 1.800 sudionika.

4. lipnja - Na svom redovitom zasjedanju, 4. lipnja u Zagrebu, Vrhovno je vijeće donijelo odluku o imenovanju nove uprave u pojedinim prioralnim samostanima, kako slijedi:

Subotica

- s. Mala Tereza Mačković - priora
- s. Leopoldina Temunović - potpriora
- s. Nada Gabrić - savjetnica
- s. Borislava Malagurski - ekonomka

Zagreb

- s. Slavka Sente - priora
- s. Kalista Stantić - potpriora
- s. Vladimira Antolić - savjetnica
- s. Antonija Matić - savjetnica
- s. Veronika Petrović - ekonomica

Šibenik

- s. Lina Jukić - priora
- s. Trpimira Barišić - potpriora
- s. Klaudija Slavodić - savjetnica
- s. Jaka Vuco - ekonomica

Od 4. - 5. lipnja, pod geslom „*Zajedno u Kristu*“, boravio je u Zagrebu Otac kršćanstva, papa Benedikt XVI., povodom proslave 1. nacionalnog dana hrvatskih katoličkih obitelji. U Hrvatskom narodnom kazalištu susreo se s osobama iz vjerskog, kulturnog, znanstvenog i političkog života. Navečer je, u 19.30 sati, predvodio molitveno bdijenje s mladima, na Trgu bana Josipa Jelačića. U preprogramu bdijenja sudjelovala je 21 mlada redovnica, iz 9 redovičkih zajednica, s koreografskom izvedbom – znakovnim govorom, pjesmu *Moj Isus*. Ovu je točku pripremilo Povjerenstvo za pastoral zvanja pri HUVRP, zajedno s gđicom Jelenom Barčan. S redovnicama su sudjelovali i mlađi iz župe Krista Kralja. Ova je večer Svetome Ocu, kao i svim mlađima, ostala u vrlo lijepoj uspomeni. Središnji događaj Papina pohoda bila je sveta misa na zagrebačkom Hipodromu, na kojoj je sudjelovalo, kako prenose mediji, oko 400 tisuća vjernika. U 17 sati Papa je u katedrali slavio *Večernju* s biskupima, svećenicima, redovnicima, redovnicama, bogoslovima, sjemeništarcima, redovničkim novacima i novakinjama i potom im uputio poruku.

10. lipnja, u crkvi sv. Križa u Gružu, dubrovački biskup mons. Mate Uzinić, zaredio je za prezbitera fr. Matijasa Farkaša, dominikanca. Ovom je slavlju naznačilo više naših sestara, a vjerujemo da su sve ostale pratile ređenika svojom molitvom. Više o ovom događaju pogledajte na www.dominikanci.hr.

11. lipnja, prije ponoći imali smo Duhovsko bdijenje u crkvi sv. Nikole, pred izloženim Presvetim. Osim sestara, u bdijenju je sudjelovao i veći broj vjernika. Svetu misu, koja je slijedila nakon bdijenja, predvodio je p. Marko Bobaš, a nakana je bila: da nas Bog obdari i ispunji svojim Svetim Duhom.

15. lipnja, u Domu kulture u Korčuli, bila je završna priredba ovogodišnjih predškolaca.

16. lipnja predškolci su, zajedno sa svojim tata, bili na jednodnevnom izletu u Dubrovniku.

19. – 25. lipnja, duhovne vježbe u Zagrebu predvodio je prof. dr. Ivan Bodrožić.

26. lipnja fr. Matijas Farkaš slavio je mlađu misu u Bugojnom. Propovijedao je provincijal o. Anto Gavrić. Više naših sestara, iz raznih zajednica, bilo je na ovoj svečanosti. Opširnije o tome na: www.dominikanci.hr.

29. lipnja s. Katarina Maglica primljena je u bolnicu, u Splitu, a već je sljedeći dan, 30. lipnja, bila podvrgnuta operacijskom zahvatu. Vjerujemo da je svaka sestra i dalje prati svojom molitvom i željom za što brži i sretniji oporavak.

05. srpnja, u sklopu priprave na proslavu dana Bl. Marije Petković u Blatu, sudjelovali su i naši predškolci iz vrtića „Andđeli Čuvare“ u Korčuli, pod vodstvom s. Sare Tkalcec. Nakon mise su, vrlo lijepo, izveli jedan igrokaz, što su naznačili popratili i nagradili dugim pljeskom.

NAŠI POKOJNICI

18. travnja, u splitskom je samostanu, na Škrapama, umrla je naša sestra Salezija Porobija. Njen se život ugasio poput dogorjele svijeće. Neka je Gospodin primi u svoje divno svjetlo!

30. travnja preminula je Šima Zebić, majka naše s. Beate. Dragu pokojnicu izručamo milosrdnoj Božjoj ljubavi, a njezinoj djeci i rodbini molimo duhovnu snagu i utjehu.

09. svibnja preminuo je zagrebačkoj Novoj bolnici, fr. Hrvoje Dominik Blaško OP, u 73. godini života i 44. god. redovništva. Neka mu blizina Očeva bude vječna nagrada.

27. svibnja predala je svoju dušu Bogu naša sestra Kornelija Geci. Gospodin joj bio plaća za sve što je u životu radila.

SESTRE STUDENTICE

s. Sara Tkalčec položila, je 15. svibnja u Zagrebu, Stručni ispit za pedagoga. Čestitamo!

s. Mirjam Peričić diplomirala je, 6. srpnja, na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, iz psihologije. Čestitamo!

s. Ana Begić obranila je, 12. srpnja, na KBF-u u Zagrebu, licencijat, odnosno magisterij znanosti na temu „Dr. Andrija Živković i kršćanske kreposti“, pod vodstvom mentora, dr. Marijana Biškupa, OP, čime je stekla naslov magistar znanosti. Čestitamo!

s. Barbara Bagudić na jesen završava Katehetski diplomske studije u Splitu.

s. Kristijana Remetin ustrajno polaže ispite na četvrtoj godini studija za predškolski odgoj, u Mostaru.

s. Ivana Pavla Novina u ljetnom semestru akademске godine 2010./11. na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu, predavala je, kao vanjski suradnik - predavač, izborni kolegij „Suvremena znanost i postojanje Boga“.

s. Marija Magdalena upisala je predškolski odgoj na Filozofskom fakultetu u Splitu. Želimo joj uspješno studiranje!

Kandidatica **Mirna Bosnić** završila je uspješno prvi razred Srednje turističke škole, u Korčuli.

OBAVIJESTI

Duhovne vježbe *Zagreb*

Od 28. kolovoza do 03. rujna

- *Voditelj fra. Nikola Mate Rošić, konventualac*

Korčula

Od 08. rujna (navečer) do 14. rujna

- *Voditelj fra. Ivan Iko Mateljan, OP*

08. kolovoza, na blagdan sv. oca Dominika, misno slavlje u našoj u samostanskoj kapeli u Korčuli i navečer u crkvi sv. Nikole, predvodit će dubrovački biskup, mons. Mate Uzinić.

23. kolovoza s. Ivana Pavla Novina i s. Maja Kar-mela Strižak imaju obnovu zavjeta u Korčuli.

16. i 17. rujna održat će se u Zagrebu i Splitu 27. redovnički tjedan. Osim drugih predavača na Tjednu, jedno predavanje će održati s. Kata-rina Maglica govorit će na temu: *Redovnici jeste li sretni*, s naglaskom na zavjet poslušnosti.

2. listopada - na Andjele Čuvare u Kući matici, u Korčuli, zajedničkim će se slavljem obilježiti obljetnice redovničkih zavjeta, obnova zavjeta i polaganje prvih zavjeta:

50. – s. Gracija Radošević, s. Regina Vučić,
s. Dijana Bačak i s. Terezina Doždor

25. – s. Blaženka Rudić i s. Rahela Rukavina
s. Marija Magdalena će imati obnovu zavjeta
s. Josipa Otahal – prve zavjete

Od 07. - 09. listopada održat će se seminar za medicinske sestre u Lovranu.

Drage sestre, neka nam ovi vrući ljetni dani, ispunjeni strpljivim podnošenjem vrućine, budu na blagoslov! Blagdan sv. oca Dominika, kojega ćemo i ove godine svečano proslaviti u svim našim zajednicama, neka nas iznutra osvježi, osnaži i dadne nam novu nadu i polet u radu na njivi Gospodnjoj!

Od srca čestitam blagdan sv. oca Dominika svim sestrama i braći!

s. Rahela Rukavina

IDI – MEĐUNARODNE I DOMAĆE VIJESTI O ŽIVOTU I RADU DOMINIKANSKE OBITELJI

Sabrala, prevela i priredila s. Slavka Sente

SANTA SABINA: Otvoren dominikanski muzej

Početkom ove, 2011. godine Učitelj Reda, fr. Bruno Cadoré, otvorio je u Generalnoj kuriji u Rimu – Santa Sabina, nove prostorije u kojem će biti smješten dominikanski muzej. Na svečanosti su bili stručnjaci koji promiču talijansku kulturu, kao i poznati profesori povijesti umjetnosti triju rimskih sveučilišta. Muzej je smješten u nekadašnju, srednjovjekovnu spavaonicu braće, iz 12. stoljeća, što se smatra osobito važnim jer se na taj način čuva spomen, preko arhitektonskog svjedočenja i umjetničkih djela, povijest Reda propovjednika, samostana i bazilika Svete Sabine. Među glavnim izlošcima muzeja je skulptura Arnolfa Cambia, iz dvanaestoga stoljeća, Gospa od Ružarija od Sassoferata i neki nepoznati umjetnici iz 16. stoljeća. Muzej

se nadovezuje na već bogata arheološka nalazišta kao što je ranokršćanska bazilika sa freskama iz 7. stoljeća, a koje su nedavno otkrivene, arheološke iskopine, klaustar iz 12. stoljeća i ćelija sv. Dominika - djelo Berninijevo, a tu se nalazi i po koja freska Ludovika Gimignania.

Dominikanski muzej zaprema drevnu samostansku spavanaonicu, iz polovice 12. stoljeća, kada je Red Propovjednika, zapravo, dobio u posjed spomenuto baziliku Svetе Sabine i obnovio dodatne prostorije prema novim potrebama zajedničkog života.

Kao svjedok drevne povijesti ovoga mjesto je i prozor koji danas privlači pažnju posjetiteljima. Kroz njega su, naime, braća potajno promatrала Dominikovu molitvu za vrijeme

njegovih noćnih bdijenja u bazilici. Srednjovjekovna spavaonica, a koja je danas pretvorena u muzej, smještena je iznad predvorja crkve. Na dnu istočne strane muzeja otkrivene su stepenice, koje su na ulazu drevnog samostana vodile izravno u spavaonicu i u potkrovле.

Dominikanski muzej Santa Sabine sadrži mnoge slike, kipove, liturgijske predmete koji su pristigli iz raznih zemalja, a vezani su uz povijest Reda, čime se žele upoznati i sačuvati tekovine našega Reda.

Otvarajući muzej, Učitelj Reda, fr. Bruno Cadoré, pitao se što činimo kada otvaramo muzej. „Možda bismo mogli reći da to zapravo ne želimo. Međutim, otvaranje muzeja ne znači isključivo način „čuvanja“ baštine, ili kao sjećanje na prohujala vremena, niti to znači pretvoriti se u nekakve „čuvare hrama“, odijeljeni od svijeta sa svojim blagom.

Otvaranje muzeja je prije svega stavljanje baštine na raspolaganje da bi je se moglo dijeliti s drugima. Tu se izlažu na vidjelo lijepa djela, nadahnuta otajstvom, kroz koje autor promatra. Otvaranje muzeja je na neki način otvaranje povijesti da bi se moglo reći svakome posjetitelju da je dobrodošao, da ono što će vidjeti dio je i njegove povijesti, povijesti jednog dijela čovječanstva, razdoblja ljudskih avantura, kojih se s pravom može osjećati baštinikom.

Razgledavanje ovog malog muzeja nudi mogućnost prizivanja dominikanske tradicije ... Diviti se ljepotama i dopustiti da i sami postanemo „ljepota“, i „tumači ljepote“. – rekao je, između ostalog, pri otvaranju muzeja, Učitelj, fr. Bruno.

SANTA SABINA: Proslavljen blagdan sv. Dominika

Dominikanska obitelj, sabrana u Rimu u generalnoj kuriji Reda, u Santa Sabini, 24. svibnja 2011., svečano je proslavila blagdan sv. Dominika, odnosno prijenos njegova tijela u baziliku u Bologni Nije izostala niti tradicija da se pozovu Mala braća iz njihove generalne kurije, koji su predsjedali misnom slavlju. Na proslavu su došla braća iz mnogih rimskih dominikanskih samostana, te, sestre i laici, a slavlje je uzveličao zbor župe Kraljice svete krunice (Madonna del Rosario), iz Rima, predvođen fr. Rinaldom Julianom OP. Za vrijeme homilije, predsjedatelj misnog slavlja fra Massimo, usporedio je sv. Dominika s izvorom svjetla, jer se on posvetio Bogu, istinskom svjetlu. S tim u svezi citirao je Dantea, koji je, predstavljajući Franju i Dominika napisao: „Jedan (Franjo) bijaše serfičan žarom; drugi (Dominik) zbog mudrost života po sjaju bijaše odsjev keruba“ (Raj XI, 37-39). Govoreći nadalje o Dominikovim krepstima, citirao je i papu Benedikta XVI. koji je jednom rekao: „U životima svetaca, ljubav prema Gospodinu i bližnjemu, traženje slave

Božje i spasenje duša, uvijek idu zajedno. Ovaj veliki svetac nas podsjeća da u srcu Crkve mora uvijek plamjeti misionarska baklja koja neprestano potiče na navještaj Evandjelja, a gdje je nužno, i na novu evangelizaciju: Krist je, uistinu, najdragocjenije dobro kojega muževi i žene u svakom vremenu i mjestu trebaju upoznati i uzljubiti!“ (gen.aud.3.02.10). Propovjednik je zaključio s pozivom da jedni drugima pomažemo govoriti s Bogom i o Bogu.“

DOMINIKANSKA REPUBLIKA:

Dominikanski centar u Dominikanskoj Republici
 Teološki centar sv. Dominika, koji je 1993. osnovao vikariat sv. Dominika (španjolske provincije), nastoji osnažiti akademski stupanj formacije za svoje studente, ali također i za one koji tu studiraju iz drugih redovničkih redova i kongregacija. Većina profesora su dominikanci iz spomenutog vikarijata, ali surađuju također i s drugim redovničkim i dijecezanskim profesorima. Ovaj studijski centar je pripojen Papinskom učilištu sv. Tome Akvinskoga u Rimu, i priznat je kao Angelicum. Može dodjeljivati diplome bakalaureata. 30. studenoga 2010., Kongregacija za katolički odgoj odobrila je i redovnicama da od sljedeće akademske godine, 2011-2012. mogu na spomenutom dominikanskom učilištu studirati kao redoviti studenti i postići adekvatnu diplomu.

KOLUMBIJA:

Novi biskup iz Reda propovjednika

Papa Benedikt XVI. ovih je dana imenovao Kolumbijskog dominikanca, o. Omara Alberta Sancheza Cubillosa (48), za biskupa Tibúa - Kolumbija. O. Omar Alberto je član Kolumbijske dominikanske provincije sv. Ljudevita Bertrana. Rođen je u gradu Coguau (Cundinamarca) - Kolumbija, 20. rujna 1963.

Dominikanskom redu je pristupio u prosincu 1982. Prve zavjete je položio 2. veljače 1984., a za svećenika je zaređen 17. veljače 1990. u Bogoti.

Biskupsko ređenje o. Omara Alberta biti će u bazilici *Gospe od Ružarija* u gradu Chiquinquirá, 8. kolovoza na blagdan sv. oca Dominika. Novoimenovani biskup je 30. Kolumbijski biskup iz Reda propovjednika od početka evangelizacije Novoga Sviljeta.

ZAGREB:

Prezbiterško ređenje fr. Matijasa Farkaša

U petak, 10. lipnja 2011. u crkvi sv. Križa u Gružu, zaređen je za prezbitera fr. Matijas Farkaš, član Hrvatske dominikanske provincije i Dominikanskog samostana sv. Križa u Gružu.

Brat Matijas je zaređen polaganjem ruku mons. Mate Uzinića, dubrovačkog biskupa.

Uz vjernički puk, braću redovnike, sestre redovnice i dijecezanske svećenike, svečanom događaju je nazočio i provincial Hrvatske dominikanske provincije, fr. Anto Gavrić, te ređenikova majka, Tilda, i tetka, Branka. Nakon pozdravne riječi koju je uputio fr. Mihael Mario Tolj, superior samostana u Gružu i gruški župnik, uslijedili su uvodni obredi i služba Riječi.

U prigodnoj homiliji biskup je govorio o svećeničkom pozivu s obzirom na Isusa Krista, Velikog svećenika, i blaženog Ivana Dominicija, dominikanca i dubrovačkog biskupa iz 14/15. stoljeća čiji je spomen obilježen toga dana. Isus Krist je postojanim nasljedovanjem Očeve volje, na način propovijedanja i djelovanja, bio začetnik vječnog spasenja među ljudima i tako proslavio Boga Oca.

On nije samo primjer prihvatanja Božjeg dara, već i njegovanja vlastitog svećeničkog poziva. U prijateljstvu s Kristom bl. Ivan Dominic je rastao u vrednosti, razboritosti, blagosti, skromnosti, čistoći, jednostavnosti i marljivosti. Ljubavlju je poučavao, posvećivao i vodio vjernički puk te potaknuo brojna duhovna zvanja.

Uz završni blagoslov te s pogledom na Isusa Krista i njegovog vjernog učenika bl. Ivana Dominicija, mons. Mate Uzinić je izrazio želju da svećenički život brata Matijasa bude primjer radosnog izgrađivanja vjernika, vlastitog Reda i cijele Crkve. (www.dominikanci.hr)

BUGOJNO

Mlada misa fr. Matijasa Farkaša

Nakon pune četiri godine Hrvatska dominikanska provincija ponovno je osjetila radost mlade mise. O. Matijas Farkaš, zaređen za svećenika 10. lipnja ove godine, proslavio je Mladu misu u rodnom gradu Bugojnu. Misa je započela u 11 sati u franjevačkoj crkvi sv. Ante Padovanskog.

Na početku samog slavlja mladomisnika, svećenike i puk je pozdravio gvardijan samostana koji je u ime cijele franjevačke zajednice velikodušno ustupio o. Matijasu da proslavi svoju mladu misu u župnoj crkvi.

Prije nego što je započeo euharistijsko slavlje mladomisnik je primio blagoslov svoje majke Tilde, s kojom je cijela rodbina prisustvovala ovom slavlju. Propovijedao je provincijal Hrvatske dominikanske provincije, o. Anto Gavrić.

Na kraju mise i sam je mladomisnik preuzeo riječ. Svima se od srca zahvalio i potaknuo na molitvu za duhovna zvanja.

Mnogi su prisustvovali ovom radosnom događaju: Matijasova obitelj i rodbina, mnoga braća svećenici iz provincije, dominikanski studenti i novaci, sestre dominikanke, mnogi prijatelji iz Dubrovnika gdje je Matijas trenutno na službi, a čak su i iz Zagreba, s Peščenice, stigli mladi s kojima je Matijas još kao đakon radio. Crkva je bila puna, a Svetu misu uzveličao je i župni zbor. Nakon mise slavlje se nastavilo uz mladomisnički stol. (usp. www.dominikanci.hr)

DUBROVNIK:

Dr. Mihael Tolj – generalni tajnik Opće skupštine Reda

Učitelj Reda brat Bruno Cadore je, na nedavnom zasjedanju Generalnog vijeća Reda u Rimu, imenovao brata Mihaela Tolja generalnim tajnikom Opće skupštine Reda, koja će se održati u Dubrovniku od 22. srpnja do 8. kolovoza 2013. godine. Na skupštini će sudjelovati preko stotinu dominikanaca iz cijelog svijeta.

Fr. Mihael Mario Tolj (1975.), nakon završetka studija kemije na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, stupio je u Red braće propovjednika. Studirao je teologiju na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i na Teološkom fakultetu Sveučilišta u Fribourgu (Švicarska), gdje je 2008. postigao licencijat iz dogmatske teologije izradivši magistarski rad pod naslovom "Recepција IV. puta sv. Tome Akvinskoga za dokazivanje Božje opstojnosti kod Hijacinta Boškovića OP".

Trenutno je starješina dominikanskog samostana Sv. Križa u Gružu (Dubrovnik) i župnik u istoimenoj župi, te predsjednik Liturgijskog povjerenstva Hrvatske dominikanske provincije. (usp. www.dominikanci.hr)

KOTOR:

Proslava Bl. Ozane

U srijedu, 27. travnja, proslavljen je blagdan bl. Ozane Kotorske (1493.-1565.), djevice i dominikanke trećoredice. Toga dana braća dominikanci i sestre dominikanke iz Dubrovnika, zajedno s drugim redovnicama i pukom, hodočastili su u Kotor.

Na putu do odredišta vidjeli su manji dio crnogorskog primorja, a bilo je i riječi o prirodnoj, povijesnoj i kulturnoj baštini Boke Kotorske. Posebno su se spomenuli sv. Leopolda Bogdana Mandića, rođenog u Herceg-Novom. Stigavši u Kotor krenuli su u razgledavanje starogradske jezgre. Vodič i tumač bio je Božo Vodopija, Generalni konzul Republike Hrvatske u Kotoru.

Posjetili su Katedralu Svetog Tripuna, jednu od najstarijih katedralnih crkvi u Europi, izgrađenoj 1166. na ostacima hrama iz 9. stoljeća. U Katedrali se nalaze srednjovjekovne freske te riznica bogata radovima domaćih i mletačkih zlatara. Također su vidjeli negdašnji dominikanski samostan i crkvu.

U zbornoj crkvi sv. Marije, posljednjoj i glavnoj postaji hodočašća, izloženo je neraspadnuto tijelo bl. Ozane koju inače štuju i katolici i pravoslavci, a mnogi mole njezin zagovor za jedinstvo kršćana. Svečana euharistija, koju je predvodio dominikanac fr. Nikola Mioč, slavljena je u istoj crkvi. Pred okupljenim pukom, svećenicima i redovnicama iz različitih krajeva, propovijedao je fr. Matijas Farkaš, đakon iz dominikanske župe sv. Križa u Gružu. (usp. www.dominikanci.hr)

MARIJA BISTRICA:

Hodočašće kruničara

Preljepo subotnje svibanjsko jutro, 7. svibnja, ispratilo je hodočasnike župa Kraljice svete Krunice i Blaženog Augustina Kažotića na treće hodočašće kruničara u Mariju Bistricu.

Na početku hodočašća o. Ljudevit podsjetio je hodočasnike kako dolazak u Mariju Bistricu nije izlet, već da je mjesto u koje su došli, sveto mjesto gdje se vjernički narod Hrvata okuplja i okuplja u vjeri i molitvi oko Isusove Majke.

Stoga su nastavili program u molitvenom ozračju, upućujući svoje molitve Kristu i Mariji kroz pobožnost svete krunice. Odmah nakon krunice, hodočasnicima se obratila s. Slavka Sente, dominikanka.

Naime, s. Slavka je održala predavanje o živoj krunici. "Biti kruničar ili kruničarka, prije svega znači biti molitelj, biti Marijin priatelj, biti suradnik u spasenjskom djelu otkupljenja, a to uključuje najvažniju pretpostavku: vjeru" kazala je na početku s. Slavka.

Krunica je prije svega kristološka molitva jer je u središtu razmatranja Isus Krist. No, kako je tema predavanja bila živa krunica, s. Slavka je veći dio predavanja posvetila upravo toj tematiki, obrazlažući što je to živa krunica, kada je nastala i tko je pokrenuo živu krunicu te na koji način se moli.

Poslije predavanja s. Sente, provincijal Hrvatske dominikanske provincije o. Anto Gavrić, predsjedao je koncelebriranim euharistijskim slavljem u crkvi svetišta Majke Božje Bistričke. Na početku mise, okupljene hodočasnike je pozdravio voditelj svetišta vlč. Zlatko Koren.

U prigodnoj propovijedi o. Gavrić kazao je kako je Marija put do Krista - puta, istine i života i stoga, gdje je Marija, ondje je i Krist, a gdje je Krist, ondje je i Marija. Istaknuo je kako nas Marija uči ljubiti euharistiju, ljubiti križ i ljubiti Crkvu. I dok je Marija živjela otajstva Kristova života, mi molimo i razmatramo ta otajstva u molitvi krunice. Na posljetku mise izmoljena je molbenica Gospi od svete Krunice i otpjevana pjesma Mariji u čast.

Nakon stanke za ručak, hodočasnici su se iznova okupili podno kalvarije i počeli križni put. Ovogodišnje hodočašće kruničara u krilu Majke Božje Bistričke završilo je blagoslovom s Presvetim. (www.dominikanci.hr)

ZAGREB – SPLIT: Odletjela naša *lastavica* prije vremena

Nakon više godina provedenih u zajednici Bl. Ozane u Zagrebu, 'odletjela' je naša s. Aurelija Barišić na jug. Malo čudno, zar ne, jer lastavice obično odlaze potkraj jeseni, ali našoj je *lastavici*, odlukom poglavara, pripravljeno gnijezdo puno raniјe, pa će sigurno, uz svoj novi posao, iskoristiti i plavo more za kojim toliki ovih dana čeznu.

S. Aurelija nam je uputila kratko pisamce u kojem, kao moto navodi prekrasan citat: „Dom je tamo gdje netko primijeti da te nema!“ Potom, između ostalog, nastavlja: „Znam kako vam je, pa vas ne bih dodatno opterećivala kako je meni. Još uvijek gledam hoću li barem koju vidjeti ili susresti. Zamišljam svaku sa svojom dužnošću, a uvečer u rekreaciji pričate o proteklim dogodovštinama.... Živeći s vama ove duge, a opet kratke godine, obogatile ste me. Zato vam velika hvala, svakoj pojedinoj.“ I mi želimo zahvaliti s. Aureliji za njezinu prisutnost među nama. Zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisutnost među nama. Tako je dragocjena prisutnost i svake druge članice koja radosno svjedoči svoje poslanje. Uz zahvalu zahvaljujemo joj na spremnosti kojom je prihvaćala svaki posao. Dragocjena je bila njezina prisut

ZAGREB – DUBOVAC – (Karlovac):

Idite i vi k Josipu – Duhovne vježbe u Zagrebu
Od 19. do 25. lipnja održane su u zagrebačkoj zajednici Bl. Ozane duhovne vježbe, koje je vodio prof. dr. Ivan Bodrožić, svećenik splitskomakarske nadbiskupije, a inače profesor na KBF-u u Zagrebu. Kako je na početku najavio, ove su duhovne vježbe bile u sportskom stilu, odnosno služio se sportskim, odnosno vojničkim rječnikom, kako bi što zornije prikazao naš duhovni život koji treba biti neprestana vježba i borba. Bez trajnog treninga nema dobrog spor-

taša, bez dobro uvježbane vojske nema pobjede. Tako je i u našem duhovnom životu.

Završetak duhovnih vježbi obilježili smo hodočašćem u nacionalno svetište sv. Josipa u Dubovcu – Karlovac, u subotu 25. lipnja 2011. Tu smo imali svečanu svetu misu. Molili smo za sve sestre, za domovinu, za sve potrebne. Svatko se utječe sv. Josipu za različite svoje potrebe, a on, kao što vidimo na slici, svima nudi ono najdragocjenije što ima: Isusa. Zato, želite li ga primiti iz njegove ruke i naučiti kako se služi Isusu, idite i vi k Josipu.

s. Slavka S.

ZAGREB: Zemlja nam je plodom urodila

Ima li išta ljestvica nego uživati u plodovima svoga rada, svoje zemlje?! Ali to znade uživati i vrednovati posebno onaj tko je barem malo zakoračio u neobrađenu zemlju, zašporkao cipele i dobio po koji žuljić na ruci. Ima, Bogu hvala, takvih ‘junaka’ u našim

 samostanskim redovima. Bila bi preduga lista da ih sve nabrojimo, ali zato nj sa zahvalnošću spominju oni koji

dove toga rada. Rodile su nam i poneke voćke u vrtu, a druge su ove godine zakazale. Sve u svemu, divno je sada gledati zeleni vrt, premda ga neprestano treba dohranjivati i zalijevati, odnosno, oko njega se i vrtjeti (po čemu je, valjda, i dobio ime – vrt). Uz brižne sestre imamo i vrijedne radnike, Zvonka i Blaža koji su nam

s. Slavka S.

ZAGREB: Blagoslov Kućice

Nakon velikih zahvata na obnovi bivše štale, napokon su radovi privedeni kraju i sada je ova zgrada dobila ljepši izgled, a i novo ime. Valjda je svojstveno svim ljudima da se oko imena najviše vode rasprave, pa je tako bilo i oko ovog objekta. Prva zamisao je bila da se zove *Kućica sv. Martina de Poresa*, prijatelja životinja i ljudi, ali to je išlo teško. Nakon što je postavljen Gospin kip ispred Kućice, ideja je bila da se zove *Kućica Kraljice mira*. No, ni to ne ide 'glatko', pa još nema definiranog imena, zato je, za sada, jednostavno zovemo samo *Kućica*. Možda je bolje da vam ne opisujem detaljno nutarnji izgled ovog potpuno obnovljenog objekta, tako ćete s više znatiželje doći i same provjeriti. *Ku-*

ćicu je, kao i Gospin kip, što se nalazi ispred nje, na same Duhove, 12. lipnja 2011., blagoslovio domaći župnik, preč. Alojzije Žlebečić. Pret-hodno su se sestre okupile oko drage Gospe, i molile krunicu. Gledajući Kraljicu mira čini vam se kao da upravo vas gleda i smiješi vam se. Ali nije to samo zamišljaj nego stvarnost. Ona nas gleda, blagoslivlje i štiti. Zato smo joj od srca pjevale, zahvaljivale i preporučivale mnoge naše potrebe. Mislim da nitko ne može ravno-dušno proći mimo nje, a da joj ne pokloni barem mali smiješak i naklon glave. (Č. Beninja to svakodnevno čini, ali kroz prozor, jer joj je do nje malo teže doći). Gospa čuje i vidi one izbliža, kao i one izdaleka. Šapnite joj i vi štograd.

s. Slavka S.

SPLIT: Uskrsna čestitka redovnica splitsko-makarskom nadbiskupu Marinu Barišiću

U Nadbiskupskom ordinarijatu u Splitu, na Veliku subotu 23. travnja, upriličena je uzajamna uskrsna čestitka splitsko-makarskoga nadbiskupa Marina Barišića i predstavnici redovničkih zajednica u Splitu. U ime sestara dominikanki i predstavnica redovničkih zajednica u Splitu i Splitsko-makarskoj nadbiskupiji svoju čestitku nadbiskupu izrazila je naša s. Barbara Bagudić ovim riječima:

„Radosne smo biti u Crkvi, služiti Crkvi i u Crkvi, radosne jer nam Bog pokazuje svoju ljubav kroz brigu i nastojanja naših pastira. Moramo reći da nas boli svaka rana koja se nanosi Crkvi i njenim pastirima. Danas kad se Crkva, biskupi i svećenici toliko napadaju želimo Vam reći da smo uz Vas svojim molitvama i svojom ljubavlju. Danas želimo prije svega biti, poput Male Terezije, ‘u srcu Crkve...ljubav.’ Želimo biti vjerne svome pozivu i zadaći da budemo majke, sestre, suradnice i službenice“, kazala je s. Barbara te nastavila: „Boli nas nepravda koja se sručila na naš hrvatski narod. Ovih dana na poseban način mislimo i molimo za cijeli hrvatski narod čije rane opet krvare. Isus koji je utješio uplakane žene pored praznog groba tješi i nas. Vjerujemo da nas neće ostaviti same. Velika je bila naša radost kad nas je pohodio papa Ivan Pavao II., a sad, dok iščekujemo njegovu beatifikaciju, njemu u zagovor preporučamo naš narod... Radujemo se i, zajedno s cijelom Crkvom u Hrvata, zbog skorog posjeta Svetog Oca Benedikta XVI. našoj domovini. Molimo, i još ćemo više moliti da nas njegov pohod učvrsti u nadi.“ „Oče nadbiskupe, usuđujem se obećati Vam molitvenu potporu za Vašu odgovornu službu. Neka Vam Bog, po zagovoru Presvete Djevice, isprosi zdravlje i mudrost da možete biti dobar pastir svome puku. U tom smislu želimo Vam sretan i blagoslovljen Uskrs!“, izrekla je čestitku s. Barbara te je u ime sestara uručila nadbiskupu prigodni uskrsni dar: albu.

Nadbiskup Barišić je, zahvaljujući na čestitka-

ma i daru, kazao kako nas upravo Uskrsli Krist okuplja oko sebe te čini radosnim navjestiteljima i glasnicima Njegove riječi i uskrsnuća. Upozorivši na mnoštvo vijesti koje svakodnevno zasićuju ljudski um ali dušu činu praznjom te pomalo indiferentnom i neosjetljivom, naglasio je kako je događaj Uskrsa vijest koja zahvaća cijelog čovjeka, prožima ga i pokreće. „Uskrs nema bez križa i smrti, - nastavio je nadbiskup Barišić - ali iz Uskrsa crpimo snagu za nošenje osobnih križeva, križeva svoje Crkve i svoga naroda. Uskrsli Gospodin nas krijepi da kad padnemo pod križem ne klonemo nego se ustanemo i hrabro idemo naprijed, te da poput Veronike i Šimuna drugima pomognemo nositi njihove križeve. U tom je svjetlu nadbiskup redovnicama zahvalio na svemu što činu u mješenoj Crkvi, u svojim samostanima i zajednicama, u svom apostolskom djelovanju na raznim područjima. Čestitajući im Uskrs evanđeoskim riječima: „Krist uskrsnu, doista uskrsnu. Aleluja!“ nadbiskup je redovnicama darovao „Youcat“ – katekizam za mlade ohrabrivši ih da ostanu ponosne na svoj poziv, karizmu i poslanje. Nadbiskup je s redovnicama ostao u razgovoru uz sok i kolače.

s. Barbara Bagudić

S Bisericima u Omišu – nastup dječjeg zbora splitske župe Gospe Fatimske na Zlatnog harfi –

Maleno svetište – velika radost

Uvijek je proljeće kad su djeca u blizini. Razigrani, veseli, raspjevani u novoizgrađenoj crkvi sv. Petra u Omišu mjesec su travanj učinili još proljetnjim. Došli su iz raznih strana Splitsko-makarske nadbiskupije. U plavim, crvenim i bijelim haljinicama i košuljama, s dalmatinskim kapama, s ružom u kosi, ispunili su do posljednjeg mjesta velebnu novu crkvu, izgrađenu uz samo ušće rijeke Cetine u Omišu. Župnik don Ivan, požalio je što taj dan nije bio nedjelja nego subota, pa većina njegovih župljana nije vidjela mnoštvo djece na okupu. U godinu dana, koliko je prošlo od posvete crkve sv. Petra, sigurno nikad u njoj nije bilo toliko djevojčica i dječaka. Pjevali su tako gromko i jasno – na stotine zvonkih glasova udružilo se da bi iskazalo slavu Bogu na jutarnjem misnom slavlju. A tko je ravnao njihovim pjevom? Otkad pratim ovu dječicu na njihovim nastupima na Zlatnoj harfi, to je uvijek ista osoba: s. Pavla Negovec i uvijek je ista osoba zadužena za organizaciju Zlatne harfe u nadbiskupiji, i za onaj trenutak djeci najuzbudljiviji, kada izvlače pjesmu koju moraju izvesti. Naravno, to je s. Nediljka Milanović Metež, žamor i uzbuđenje zavladali su među djecom nakon što

je sv. misa završila, a odabir pjesama započeo. Papirić se izvukao i odmotao – jedan na kojem je redni broj prema kojem će zborovi nastupati, a drugi na kojem je naslov odabrane pjesme. Neki su nakon izvlačenja bili sretni, a neki malo zabiljni. Naime, postoje uvijek imalo teže i malo lakše pjesme za izvedbu – oko toga će se složiti i bolji glazbeni stručnjaci od mene. Mojim „Biserima“ (pišem mojim, jer baš njihove nastupe pratim) pripao je redni broj 6 i pjesma *S Kristom ići želimo*, tekst napisao Božo Vuleta, a glazba Miroslava Martinjaka. Dobro je! Sestra Pavla je zadovoljna, premda je priželjkivala neku drugu pjesmu. No, sestro Pavla, pa zar Biseri nisu sjajni bez obzira na to koju pjesmu pjevali?!

No, dobro, izredaše se tako zborovi – bilo je tu i pljeskanja, i zvukova trube i gitare i debitantske nervoze, i svega onoga što prati javne nastupe, a onda je došao trenutak da se 20 dječaka i 50 djevojčica iz splitske župe Gospe Fatimske posloži u četiri reda na stubama ispred oltara, i pokažu kako složno poput bisera na ogrlici pjevaju. Prepoznatljive plave haljinice blago su se lelujale dok su zrakom plovili prvi zvuci odabrane pjesme, a dječaci su djelovali

tako ozbiljno i svečano u svojim bijelim košuljama i modrim kravatama. Nakon odabране pjesme zapjevali su i onu „svoju“, onu koju su sami izabrali i pomno uvježbali. Ove godine bila je to pjesma *S Kristom ići želimo*. Malo sam pristrana, ali ozbiljno svjedočim kako sam u publici čula samo pozitivne komentare. „Dobro ih je časna uvježbala!“, netko prošapta. Naravno da ih je dobro uvježbala, mislim ja, pa koliko sam samo puta slušala svoje „kućne bisere“ kako te pjesme pjevaju! Možda ne bi bilo zgrega da drugi put nastupe mame i tate pjevajući pjesme koje su naučili od svoje djece. Ne znam što bi s. Pavla mislila o tome – možda bi joj bilo teže „izaći na kraj“ s nama tzv. velikima, nego li s njima tzv. malima – ali ja bih osobno rado pristala pojaviti se u plavoj haljinici. No dobro, šalu na stranu – sve je dobro završilo, pljesak se prołomio, a djeca se ozarena naklonila nazočnoj publici. A onda je uslijedila scena za pamćenje – obasjani jarkim suncem mali su se zboristi iz svih župa, njih oko petsto, zbili i stisnuli pred crkvom ne bi li kako stali u objektiv fotoaparata koji su škljocali za sve strane. Sestra je Nediljka, naime, imala vruću želju sve zajedno ih fotografirati i dobiti nešto poput milenijske fotografije. Naposljetku i taj je pothvat uspješno okončan,

pa su se nakon zajedničkog fotografiranja djeca razlila na sve četiri strane svijeta. Naši su Biseri tako otišli u obližnje svetište sv. Leopolda Mandića u Zakućcu. A tamo – čista i neoskrnjena ljepota Božja! Mirisao zrak, cvrkutaše ptice, a samo svetište – tako ljupko i jednostavno, tako mirno i otajstveno, pružalo je doživljaj života kakav bi trebao biti. Skrivena u njedrima omiških klisura, mala je kapelica sa slikom i moćima sv. Leopolda, djeci i odraslima izručivala obilje mira i tištine, kao meleme i lijekove za nemirni i bučni svijet.

No, da ne bi tko pomislio kako su se djeca posve umirila! Nipošto! Razigrali se oni, rastrčali, a sestra je Fidelis Jagnjić uvijek zadužena za uspinjanja ili spuštanja, i ove godine pokrenula inicijativu za osvajanje jednog obližnjeg vrha. Dakako, Biseri su i to poslanje uspješno izvršili, neki s više, a neki s manje muke. Naposljetku, dobro umoren i izigrani, vratise se Biseri u svoj grad i svoju župu. Također ozbiljno mogu posvjedočiti da su te večeri Biseri čvrsto i brzo zaspali – barem je tako bilo s onim mojim „kućnim biserima“. Morski i riječni zrak, proljetno sunce i jedno malo svetište – čuda čine!

Jedna mama
(Danira Matijaca)

„ANDRIJA ŽIVKOVIĆ I KRŠĆANSKE KREPOSTI“

(licencijatski (magistarski) rad s. Ane Begić)

Drage sestre, prije nego li što progovorim o naslovu ovog prikaza, srdačno vas pozdravljam našim, uvijek lijepim, kršćanskim pozdravom, Hvaljen Isus i Marija! Smatram da je došlo i krajnje vrijeme da vam barem u kratkim crtama obrazložim što sam dosada radila na Katoličko Bogoslovnom Fakultetu u Zagrebu i što je u biti ono što ja radim, te kako se u stvari odvijao moj put do postignuća akademskog stupnja magistra znanosti. Mnogo me sestara dosada znalo upitati: što je to što ti radiš, s. Ana, na fakultetu? Zato koristim i ovu prigodu da to kažem.

Do nedavno radila sam u zvanju znanstvenog novaka i asistenta na katedri moralne teologije, te sam stipendirana za cje-lokupni doktorski studij od Ministarstva Prosvjete i znanosti, i s mandatom od kardinala Josipa Bozanića u trajanju od šest godi-

LICENCIJATSKI RAD

na, a od početka nove akademske godine, ako to bude volja Božja, nastavljam svoj daljnji rad na katedri i dalje kao asistent ali sad u zvanju magistra znanosti. Svoj studij nastavljam pisanjem doktorske dizertacije s vjerom u Boga i njegovu volju i ljubav da će me i dalje voditi i usmjernjati, te zajedno s našom č. majkom, kako je to ona izrazila u čestitki, sebi samo mogu poželjeti: „On treba da raste, a ja da se umanjujem!“ Ovim putem se također želim zahvaliti dvama neumornim profesorima i mojim podupirateljima od prvog dana studija do danas, našoj braći prof. dr. sc. Marijanu Biškupu i akademiku prof. dr. sc. Franji Šanjeku. Od srca im hvala na svakom savjetu, podršci i uputstvu!

Možda će neke od vas zanimati tko je čovjek u naslovu ovog prikaza i o čemu nam to s. Ana priča, ali kako ne bi bilo nejasnoća riješiti ču vrlo brzo vaše nedoumice. Riječ je, naime, o temi mog nedavno obranjenog magistarskog rada iz područja u specijalizaciji iz moralne teologije. Iskreno, ni ja sama nisam znala tko je bio Andrija Živković, dok nisam, na inicijativu i prijedlog mog mentora prof. Marijana Biškupa,

prionula istraživačkom radu i proniknula kako u samu osobu prof. Živkovića tako i u njegov bogati znanstveni opus. Iz toga razloga, evo, i u našem glasilu „Ave Maria“ želim vas upoznati čime se ja to bavim, koje znanstveno područje obuhvaća moj rad i što je ono što je u tome sve-mu neprijeporno važno, a kad je riječ o krepostima onda svakako i za naš redovnički život.

Prof. Andrija Živković rodio se 23. studenoga 1886. godine u slavonskom mjestu Sikirevci a umro je u Zagrebu 10. siječnja 1957 godine. U rodnom mjestu je pohađao osnovnu školu, a gimnaziju je započeo u Vinkovcima te nastavio u Osijeku. Godine 1906. u dječačkom sjemeništu položio je s izvrsnim uspjehom ispit zrelosti. Na papinskom sveučilištu Gregoriani 1909. godine polaže doktorat iz filozofije a četiri godine kasnije na istoimenom je sveučilištu promoviran u doktora teologije. Po povratku iz Rima u Đakovačkoj biskupiji, čiji je i bio član, obavljao je razne službe, tako je bio duhovnik u Nuštru, zatim tajnik biskupa Ivana Krapca, potom kancelar i tajnik biskupa Antuna Voršaka, dušobrižnik u austro - ugarskoj vojsci, a zanimljivo je da je uz to bio i predsjednik Hrvatskog planinarskog društva. Prva iskustva u nastavnoj djelatnosti prof. Živković stekao je u rođnoj Đakovačkoj biskupiji 1913. godine kao vjeroučitelj u osnovnim školama Nuštru, Cericu i Marincima, a potom kao profesor filozofije, opće svjetovne povijesti i zemljopisa na Biskupskom liceju u Đakovu. Na Višem bogoslovskom učilištu također u Đakovu predavao je filozofiju i sociologiju, moralku te retoriku i hodegetiku. Godine 1925. dr. Andrija Živković imenovan je redovitim profesorom moralnog bogoslovlja na Bogoslovskom fakultetu u Zagrebu, a nakon iznenadne smrti dr. Ivana Angela Ruspinija, crkveno pravo predaju profesori dr. Dragutin Kniewald i dr. Andrija Živković koji je u akademskoj godini 1937/1938. određen kao honorarni nastavnik za kanonsko pravo. Dr. Živković se iskazao kao profesor na Bogoslovskom fakultetu te je u nekoliko navrata vršio službe dekanu i prodekanu. Uz to bio je i rektor Sveučilišta od 1938. do 1940. godine, radio je kao predavač

na Pučkom sveučilištu, te je bio član Udruženja sveučilišnih nastavnika i član Sveučilišnog senata tijekom deset semestara. Na našem Katoličko Bogoslovnom fakultetu prof. Živković je u službi dekana pridonio rješavanju *novog sistema naučnog rada* smatrajući potrebnim produljiti vrijeme trajanja studija sa četiri na šest godina zbog nemogućnosti kvalitetnog svladavanja nastavne materije u četiri godine. Koncept je bio usmjeren što boljem podučavanju budućih svećenika kako u pastoralnom tako i u znanstvenom pogledu. Godine 1923. prof. Živković postaje članom Hrvatske bogoslovne akademije čiji je bio i predsjednik od 1941-1944. Cilj Akademije bio je gajiti bogoslovnu znanost i sve pomoćne strukture kroz izdavanje znanstvenih časopisa, knjiga, organiziranje znanstvenih radova, podupiranje znanstvenika i njihov odgoj, održavanje javnih bogoslovnih predavanja i tečajeva te osnivanje knjižnica sa stručnom literaturom. Ono što je dr. Živković posebno isticao bila je potreba izobrazbe svećenika tijekom bogoslovnog studija, osobito u dogmatskoj i moralnoj teologiji, te je tvrdio kako svećenik neznalica koji ima samo površno znanje želi sve znati i o svemu suditi, a nema sposobnosti. Težište rada i interesa prof. Živkovića

bila je etičko – moralna problematika. Budući da je bio čovjek pisane riječi njegova djela ostala su trag trajne vrijednosti čemu doprinosi i činjenica da je bio eklektik, drugim riječima to je čovjek koji ne stvara svoj filozofski sustav, niti pristupa samo jednom filozofskom sustavu, nego od različitih sustava uzima ono za što misli da je dobro i poučno i sve to spaja u cjelinu. Odlikovao se neumornošću u promicanju kršćanske kulture stavljajući Isusa Krista izvorom te središnjom značajkom za preporod i razvoj čitavoga ljudskoga roda. Kršćanstvo je u povijesti čovječanstva pojавa koja je sa sobom donijela neslućene izvore, naglašava Živković, a to su temelji europske kulture. Danas u ovo naše vrijeme svjesni smo kako je odbacivanje kršćanskih korijena došlo do izražaja prilikom sastavljanja Europskog ustava u kojem se Boga i kršćanstvo uopće nije željelo spomenuti, te umjesto na zajedničkoj kršćanskoj baštini dublji se temelj pokušao pronaći u univerzalnim vrijednostima ljudskoga dostojanstva, slobode, jednakosti, solidarnosti, demokracije, pravne države, s ciljem da se na tome izgradi „Europu kao utvrdu prava i pravednosti“, i s tog stajališta govor o kršćanskim krepostima itekako je značajan. Dr. Andrija Živković je u svome vremenu prepoznao aktualnost kulture razuma koja nije uopće vodila brigu o metafizičkom pitanju. Osjećaj za ljubav, požrtvovnost i opće dobro u potpunosti je izbjeglio, čovjeku se govorilo da je nadčovjek i da nema drugih bogova iznad njega. Sve je to upućivalo na moral bez Boga, hvalilo se čovjeka i njegov um, ali ne kao Božje stvorenje nego apsolutno biće. Ondje gdje su poljuljani religiozni temelji nema mjesta za govor o etičkim vrednotama, naglašavao je prof. Živković. Društvu bez morala nema opstanka, i kad tražimo preporod modernog društva na temeljima kršćanstva, istovremeno tražimo da se vjeri u društvenom životu dade onaj položaj kakav ona zavrđe, a na takvim se postavkama, kaže Živković, sukobljujemo s duhom moderne kulture. Nastojanje za izgradnjom etike bez religije razvio se u pokret tako zvane etičke kulture koju je u našim krajevima, točnije u Sarajevu, provodio i poticao Miljenko Vidović, čemu se prof. Živković

oštro suprotstavio, uvidjevši ponajprije kako Vidović nije donio ništa novoga što već prije nije u svijetu postojalo, te kaže kako Vidovićeve riječi čovjeka oplemeniti, podići i čudoredno usavršiti; vezati ljude međusobno u ljubavi i izmjeničnoj pomoći; ostvariti u njihovim dušama kraljevstvo nebesko, i načiniti ih savršenima kao što je savršen otac nebeski. Nije točno da je to jedina i glavna zadaća vjere, jer prema mišljenju Živkovića, bitna je zadaća vjere odnos čovjeka prema Bogu, a ne samo čovjeka prema čovjeku, jer krivo je uprijeti pogled samo u čovjeka, a pri tome smetnuti s uma vrhovni princip. Andrija Živković bio je aktivni suradnik časopisa „Bogoslovska smotra“, od 1912. do 1944. godine. Njegovo mišljenje bilo je kako se može puno toga reći i na malo stranica, jer čemu pisati o nečemu što je već kod starijih autora s mnoštvom citata opširno izloženo. Budući da je bio svestran čovjek, nije se zadržavao samo na jednom znanstvenom području već je nastojao obuhvatiti širinu znanstvene djelatnosti. Tako je u „Bogoslovskoj smotri“ osim područja moralne teologije, donosio prikaze i s područja dogmatike, sociologije, filozofije, umjetnosti, književnosti, kršćanske arheologije, crkvene povijesti, ekumenizma i sl.

Ne možemo ne spomenuti Živkovićevo zalažanje i za danas aktualno pitanje ekumenizma. Aktivnim sudjelovanjem na Velehradskim sastancima žarko se zalagao za rješavanje tog gorućeg problema. Hrvatskom čitateljstvu nastojao je pružiti uvid u tu problematiku preko prikaza pojedinih konferencija i predkonferencija koje su se održavale u svijetu vezano uz to pitanje. Činjenica koju prof. Živković naglašava jest da kršćanske vjerske zajednice koje su se tijekom stoljeća odvojile od matice Crkve, ne uspijevaju svojim utjecajem i razvojem utjecati na čovječanstvo, posebice na unutarnju izgradnju duševnog života vjernika, niti uspijevaju dokazati opravdanost odcjepljenja. Neprihvatljiva je misao onih koji kažu da velika želja Kristova „da svi budu jedno“ (Iv 17,21) u vjeri ne traži sa svom formalnom strogošću i jedinstvo u Crkvi. Samo kada u potpunosti budemo razumjeli da čovjeku, kako onda tako i danas, trebamo prići

kao čovjeku, te da mu i nadnaravnu katoličku religijsku istinu treba približiti shvatljivim načinom njegovoj duši, samo tada će se naš rad odvijati tako da će milost Božja potaknuti našu volju na pristanak tvrdi Živković. Intelektualni sud koji nas priprema na čin vjere nužan je element u procesu jedinstva, jer nije dostatno samo studirati izvore naše Crkve, njezinu povijest i konstitucije, živa je riječ mnogo uvjerljivija, a snaga obrazloženog argumenta neposredno jača i djelotvornija. Govor o kršćanskim krepostima u životu prof. Živkovića zauzimao je važno mjesto. Nauk o krepostima bitno je prikazati u što iscrpnijem i punijem obliku, naglasio je prof. Živković, iz razloga jer su na vidjelo izlazile težnje da se duhovne i evanđeoske vrijednosti zamijene prolaznim i sporednim vrijednostima. Takva promišljanja dr. Živkovića potaknula su me da se u drugome dijelu magistarskog rada pozabavim detaljnom analizom jednog od svezaka iz moralne Živkovićeve trilogije, a naglašavam da su ti svesci bili prvi napisani na hrvatskom jeziku kada su se predavanja održavala na latinskom jeziku. U svome djelu Živković nije želio naglasiti samo pozitivnu vrijednost i važnost nauke o krepostima nego je istovremeno pobijao i prigovore koji su se pojavljivali kod različitih nekatoličkih autora. Jedan od prigovora je bio kako se katoličkoj moralnoj nauci o krepostima pripisuje trpna odnosno pasivna važnost, s čime se prof. Živković apsolutno ne slaže već tvrdi suprotno govoreći kako kreponski čin obuhvaća cijelu osobu uključujući pri tome razum, volju i duševnu snagu. Stavljući naglasak na duh Kristove etike tvrdi kako se moralna nauka ne smije nikako ograničiti na područje kazuistike 17. i 18. stoljeća, kada nastaju različite „zbirke za ispovjednike, manualli za ispovijed“ kao i pokorničke knjige koje su davale upute svećeniku i penitentu za slavljenje sakramenta ispovijedi, čime je i moralna teologija postala učenje o „kazusima“ i o njihovu rješavanju. Moralni život nasuprot tome, trebao bi biti pobliže naslijedovanje Krista, specifičan osjećaj dijeljenja njegova života i ljubavi. Narod bez kreposti jest narod bez budućnosti jer gdje u

narodu prevladavaju mane (psovka, nepoštivanje roditeljskog autoriteta, nepoštivanje Božjeg zakona u ljudskom životu itd), tu nema potrebnih uvjeta za život, pa ni za uspješnu vedru budućnost. Budući da prof. Živković slijedi misao sv. Tome Akvinskoga, u svome djelu „Kršćanske krepstine“ čak 252 puta se referira na Andeoskog Naučitelja. U širem smislu krepstina znači napredovanje u dobrom. *Krepstina je dobra kvaliteta čovjekove duše prema kojoj se ispravno živi i radi koje se izbjegava zlo, a koju Bog u nama ostvaruje bez nas.* Glavna razlika krepstine jest u odnosu na naš život i djelovanje tako ih dijelimo na one prirodnog i natprirodnog reda, no osim te podijele razlikujemo stečene i darovane (ulivenе) krepstine, zatim s obzirom na nositelja imamo razumske (umstvene, intelektualne) i čudoredne (moralne) krepstine, ali tu su još i obične i junačke kao i žive i mrtve krepstine. U životu modernoga čovjeka često se zapaža veliki moralni manjak, te kako se obrazovani ljudi odaju opačinama i razvratima gdje se primjećuje veliki jaz između obrazovanih redova i takozvanog širokog sloja naroda. Krivo ima onaj tko bi izbjegavao razumsku uljudbu podrazumijevajući pod tim kulturu, smatrajući ju neprijateljicom pravih moralnih krepstina. U svojim djelima Živković često naglašava vrijednost kršćanske kulture, i kaže kako je inteligencija u narodu prvi čimbenik kulturnoga života. Ona stvara, proizvodi, sije ali i razara. Unutar znanstvenih krugova ima različitih profila, piše autor, tako ima onih koji nisu svoju vjeru izgubili ali i onih koji su u istoj vjeri nepostojani i neodlučni kao i onih koji na-

žalost govore da vjeruju u Boga, ali u Crkvu i njezine zapovijedi ne jer su po njima one izmisljotina svećenika i na koncu tu su i oni koji ne žele ni Boga ni kršćanstvo. Kada govori o „Novim krepstima“ Živković navodi kako tu nije riječ o krepostnom djelovanju već o govoru što udaljuje od pravoga kršćanskoga duha, tako pod tim krepstima nabraja sljedeće; *Država kumir, dobrotvorne zabave, predstave, plesovi, društvo za zaštitu životinja, i izleti u prirodu.* Govoru o socijalnim (pravednost, pravičnost, zahvalnost, milosrđnost, bogoštovlje, ljubav prema rodu i domu, istinoljubivost) i staleškim krepstima (obitelj, država, Crkva, članovi društvenih organizacija) posvećuje zadnji i zaključni dio svoga djela. U strogom smislu riječi svaka krepstina u određenom stupnju je socijalna jer krepostno djelovanje nekog pojedinca ne može ostati bez nekakvog utjecaja na zajednicu. Kršćani moraju u svojim životima razvijati socijalnu dimenziju kako bi ljubav prema bližnjemu bila što plodnija. Govor o krepstima prof. Živkovića pisan je jasnim i jednostavnim jezikom te je razumljiv svakom čovjeku i primjenjiv na život. Katkada u nekim primjerima autor odaje dojam strogo pa čak i konzervativnog stava ali to nije osuda jer njegovo vrijeme je od njega iziskivalo takav stav i on mu ga je pružio. Govor o kršćanskim krepstima uvijek ostaje aktualan, kako u prošlosti tako i u sadašnjosti i budućnosti, jer one izgrađuju ljudsku osobu učeći ju uvijek činiti dobro, a izbjegavati zlo.

Ovim kratkim prikazom nastojala sam vam približiti osobu i misao prof. Živkovića. Budući da moj magistarski rad obuhvaća 150 stranica, nije moguće detaljnije o svemu pisati. Na samom kraju još samo mogu zahvaliti mojim sestrama koje su me podržavale svojim molitvama i djelima, te mi bile oslonac kad god bi mi se na putu našla neka prepreka. A naravno, najviše hvala dragom Bogu, koji mi je u svojoj neizmjernoj ljubavi i milosrđu dao snage i daje mi ju za nastaviti i dalje. Tim riječima i zaključujem te vam svima želim ugodno ljeto i dosta odmora.

Vaša s. Ana Begić, OP

Draga naša s. ANA,

Danas Ti od srca čestitamo i zajedno s Tobom kličemo Gospodinu: HVALA!

Neka Tvoja i naša hvala bude Svevišnjemu što Ti je u svojoj providnosti i mudrosti otkrivaš tajne svoje Riječi koju si, nadam se, iščitavala i riječima i životom.

Hvala svim Tvojim profesorima, posebno mentoru, dr. Marijanu Biškupu, koji su te usmjeravali kroz darovano Ti vrijeme, kako bi mogla postati Kristov svjetionik u ovim teškim vremenima za Crkvu.

Dao Gospodin da usvojeno znanje bude i kroz život odraz Njegovog Očinskog vodstva. Osnažena duhom našeg sv. Oca Dominika i velikog andeoskog naučitelja sv. Tome, neka se iz Tvojog srca svakodnevno vine životni moto sv. Ivana Krstitelja:

»On treba da raste, a ja da se umanjujem!«

S Tobom se raduju i od srca Ti čestitaju na uspjehu

Tvoje sestre iz Korčule, posebno s. Dolores

U Korčuli, 12. srpnja 2011.

PROSLAVA BLAGDANA BL. OZANE U ZAGREBU

Blagdan dominikanske redovnice, blažene Ozane Kotorske, krsnim imenom i prezimenom: Katarine Kosić, proslavljen je misnim slavlјem 27. travnja 2011. u samostanskoj kapeli sestara dominikanki, posvećenoj Blaženoj Ozani. Blagdanu je prethodilo trodnevlje koje su vodili oci dominikanci i Don Pjotr Maj. Misno slavlje na

sam blagdan predvodio je kotorski biskup Ilija Janjić, zajedno s ocima dominikancima, fr. Ivićem Tomljenovićem, fr. Marinkom Zadrom i fr. Matom Bošnjakom, te domaćim svećenicima, preč. Alojzijem Žlebečićem i vlč. Mirkom Brlićem. Iz Ozanina života možemo naučiti kako Bog u svojoj ljubavi na različite načine poziva

čovjeka, i kako se na razne načine objavljuje svima koji ga iskrenim srcem traže.

Pred brojnim vjernicima, štovateljima Blažene Ozane, i sestrama dominikankama, biskup Janjić je u propovijedi slikovito prikazao život blažene Ozane, najprije kao pastirice, zatim kao služavke i potom kao redovnice. Katarina Kosić je tražila i otkrivala Boga u prirodi dok je čuvala stado. No srce joj je čeznulo za većom blizinom Boga. Stoga se preselila u Kotor, gdje je, kao služavka u obitelji Bučići, mogla ujedno posjećivati crkve i moliti se pred likom Raspetoga Isusa, koji joj se jednom, još kao djevojčici, ukazao. Govoreći o Ozani, odnosno o Katarini kao služavki, biskup Janjić je između ostalog istaknuo kako ona može biti primjer i zaštita tolikim današnjim radnicima i radnicama koje rade u službi drugih, a često su izrabljivani, koji primaju mizerne plaće, a mnogi nemaju nikakva zaposlenja. „A ima i onih koji imaju sve. Neka Blažena Ozana učini da bude ravnoteža između bogatih i siromašnih. Ona je činila sve za siromahe i postala je cvijeće sa svojim dobrim djelima.“

A svoj san da se posve preda Bogu Blažena Ozana je ostvarila postavši dominikanska redovnica. Odabrala je najstroži način života, od-

vojena od svijeta, zatvorena u maloj čeliji. Razmišljajući o takvu načina života, biskup Janjić je primijetio kako „...dan, kada imamo sve, toliko obnova, toliko predavanja, toliko duhovnih vježbi, toliko samostana, sve je manje onih koji čuju glas Božji, koji se opredjeljuju za posvećeni život. Molimo Blaženu Ozanu da pomogne ovom današnjem naraštaju posvećenih osoba, da ako se opredijele za Krista neka to bude sto postotno, ne da budu polovični, nego sto posto Kristovi svjedoci. Onda će možda postati i magnet današnjoj mladeži.“ naglasio je biskup Janjić.

Osvrnuvši se na današnju mladež istakao je kako mi često mislimo da oni srljavaju u propast. „Ali i u takvoj mladosti ima onih koji traže istinu. I trebamo im biti podrška. Trebamo ih odgajati za povjerenje, a odgajati će se za povjerenje ako u nama nađu istinski odraz uskrsloga Krista, ako budemo svjedoci da vjerujemo tome Uskrsom Kristu.“ rekao je biskup Janjić i zaključio molitvom: „Blažena Ozano, pomozi nam da iskoristimo šansu ovoga našega zemaljskoga života, da i mi postanemo glasnici Kristovi, i jednom dođemo u blizinu Kristovu u nebeskom kraljevstvu.“

s. Slavka Sente

Trodnevљe u čast bl Ozane

Prvi dan trodnevlja, na samu svetkovinu Uskrsa, misno je slavlje predvodio župni vikar vlč. Pjotr May. Misnik je, naravno, svoju propovijed usredotočio na ovu najveću svetkovinu kršćanstva, Kristovo uskrsnuće. Uskrsli Krist bio je i ostaje za sva vremena nadahnuće i motivacija svakome kršćaninu, tako je bio i našoj blaženici, Ozani Kotorskoj. Željela mu je uzvratiti beskrajnu ljubav, zato mu je ponudila svoj samotnički, pokornički život, kojim će se suočiti njegovoј otkupiteljskoј žrtvi za spas svijeta. - rekao je, između ostaloga propovjednik.

Drugi dan trodnevlja misno slavlje je predvodio o. Mato Bošnjak, OP.

On se, u svojoj propovijedi, osvrnuo najprije na čitanja uskrsnog vremena koja izvrsno odgovaraju životu naše bl. Ozane. U rano uskrsno jutro žene traže Gospodina pune neizvjesnosti i straha. I kad su ga pronašle, kad su se uvjerile da je uskrsnuo, da je živ, postale su njegove neustrašive navjestiteljice. Isto tako i njegovi učenici, koji su se, u veliku strahu zatvarali u zakutke, odjednom su postali neustrašivi navjestitelji Krista Uskrsloga.

I Blažena je Ozana tražila Gospodina, nastavio je propovjednik. Najprije ga je otkrila po majčinu pričanju. Kakva divna poruka današnjim roditeljima! O čemu oni pričaju svojoj djeci, što im prenose? Ozana je potom tražila i otkrivala Boga u prirodi i u svemu što je okružuje, da bi joj se napokon sam Isus objavio, najprije kao malo dijete, a onda kao raspeti na križu. Osobitost Ozane Kotorske je njezina poučljivost. Najprije se dala poučavati od svoje majke, pa od svoje gospodarice i duhovnika. Kasnije, kao odrasla žena, dala se voditi i poučavati od Isusa. Zato je odlučila naslijedovati ga i potpuno mu se predati. I mi smo pozvani naviještati Isusa u svom životu. A prenositi radosnu vijest o Isusu mogu samo oni koji su ga, nakon traženja susreli.

„Zato, najprije kao bl. Ozana, budimo poučljivi. Čitajmo i slušajmo one koji nas uče dobru. Pomozimo onima koji ne vide smisao svoga života, koji okrivljuju Boga za patnju koja je u svijetu. Bog zaista nije stvorio patnju. On joj je samo dao smisao“. (...)

„I kada vam se čini da vam križ previše pritiše ramena, vjerujte, niste sami. Onaj koji vas je pozvao da uzmите svoj križ i idete za njim,

jačat će vaša slaba ramena i moći ćete taj križ iznijeti do kraja.“ – rekao je, između ostaloga, propovjednik, o. Mato Bošnjak.

Treći dan trodnevlja vodio je O. Marinko Zadro. On se, među ostalim Ozanim vrlinama, osvrnuo na njezinu molitvu, te je s tim u svezi tumačio što je zapravo molitva, te naglasio da po molitvi stvaramo svoj odnos prema Bogu. Da bi to prikazao na razumljiviji način poslužio se usporedbom između roditelja i djeteta. Tu postoji trajna veza, od samog začeća. I premda se u odrasloj dobi čini da je taj odnos ohladio, on je ipak uvijek prisutan. Tako je i s našim odnosom prema Bogu. Mi možemo svojom hladnoćom i grijesima prekinuti ‘pupčanu vrpcu’ kojom smo povezani s Bogom, misliti i ponašati se kao da ga ne trebamo, ali njegova je ljubav uvijek prisutna i spremna prihvati nas. Propovjednik je nadalje naglasio kako je molitva nužna, što je pokazao i sam Isus koji se često povlačio na molitvu. Od njega možemo naučiti kako valja moliti: *Oče, tebi je sve moguće, ... ali ne moja, nego tvoja volja neka bude*. Idealan uzor molitve je i bl. Ozana, kao što je to rekao papa Pavao VI., povodom 400. obljetnice njezine smrti (1965).

SREDIŠNJA PROSLAVA BL. OZANE bila je u srijedu 27. travnja. Misno slavlje je predvodio kotorski biskup, mons. Ilija Janjić. On je u svojoj propovijedi o bl. Ozani između ostaloga rekao:

Danas slavimo Blaženu Ozanu. Njezini posmrtni ostaci su u Kotoru, zato se danas i tamo slavi. Došao sam k vama, poštovane sestre i dragi vjernici, iz toga starodrevnog Kotora. Došao sam, kako je rečeno, iz Zaljeva hrvatskih svetaca. Zaljeva gdje se rodio sveti Leopold Bogdan Mandić, gdje se rodio blaženi Gracija iz Mula, blizu Kotora, gdje su posmrtni ostaci blažene Ozane, koju danas na posebni način častimo i slavimo; odakle je podrijetlom službenica Božja Ana Marija Marović, i po njima se zaljev Boke Kotorske naziva Zaljevom svetaca, hrvatskih svetaca. Svi su oni ispunili svoje ovozemaljsko poslanje, te nas danas, iz onozemne stvarnosti, potiču kako smo svi mi pozvani na svetost. Trebamo biti svjesni da danas biti svet ne znači neko čudovište, činiti neka čudesa, nije to pridržano samo za svećenike, redovnike, redovnice, biskupe. O, čovječe, možeš i moraš biti svet i tu svetost ti preporučam, želim da je ostvariš. Ali tu svetost ne možeš ostvariti sam, po svojoj naravi, po svojim silama, nego jedino

uz pomoć Božju i uz primjer ovih svetaca. Sveti Augustin govori: „O, kad su mogli toliki i tolike, zar i ti Augustine ne bi mogao biti svet“. Tako nam poručuje i naša blažena Ozana. Promotriti ćemo je kao Katarinu Kosić **pastiricu**, potom kao **služavku** u obitelji Buće u Kotoru i napokon kao **redovnicu, Ozanu**.

Kao pastirica

Već kao pastirica imala je viđenje u onoj prirodi Božjoj. Vidjela je Isusa Raspetog. To je bio njen prvi susret s Isusom koji je zove, i ona govori majci: „A gdje se nalazi takav Isus?“ „U Kotoru, draga kćeri.“ „Ja bih željela poći tamo da ga vidim.“ I pošle su. Putovale su četiri dana hoda, u ono doba. I kad je došla u Kotor, Kotor ju je osvojio. „Majko, ja ne želim više ići iz toga grada. Ja želim ovdje ostati“. I ostaje kao služavka, u jednoj obitelji u obitelji, Buća, koja je neće maziti. Gazda će biti strog prema njoj. On će je optužiti da mu je ukrala prsten, a sam ga je bacio u more. Ona ga je na čudesan način pronašla. To piše u njenu životopisu. Onda, ona je voljela siromahu. Nosila je u svojoj pregači kruha. Naiđe gazda i pita: „Što to nosiš?“ A ona, što će jadna, kaže: „Cvijeće“. „Otvori da vidim“. Otvara pregaču i tu više nije bio kruh nego zaista cvijeće.

To dobro djelo koje je htjela učiniti postalo je cvijeće. Uskoro će završiti službu služavke, jer se želi posvetiti Bogu. Postaje trećoredica, dominikanka. Najprije je bila zatvorena uz crkvu sv. Bartolomeja, a onda se zatvorila u jednu ćeliju kod crkve sv. Pavla. Ta crkva ostaje kao dragulj, ali je za vrijeme Napoleona oduzeta i to je postalo državno vlasništvo, danas općina. Sada općina želi tu crkvu restaurirati, popraviti, ali za svoje potrebe. Međutim, mi smo učinili jedan ugovor da moraju postaviti spomen ćeliju u kojoj je boravila Ozana. Na pismeno smo dobili da će biti takva soba spomen blažene Ozane. Crkvenog prostora u Kotoru mi, hvala Bogu, imamo: katedrala, pa crkva Svete Marije gdje se nalaze moći – posmrtni ostaci bl. Ozane, onda crkva sv. Klare, crkva Svete Ane, gore crkva Gospe od Zdravlja, znači imamo dovoljno crkvenog prostora, samo nemamo dovoljno žive crkve. Zbog toga i crkva sv. Pavla ide u druge namjene, da bude na službu gradskih vlasti. Eto, hvala Bogu, tako su zaželjeli i tako je učinjeno. Ali spomen na tu našu blaženicu će ostati.

Blažena Ozana danas poručuje osobito onima koji su u prirodi, koji su ekolozi, koji žele čistoću prirode: cijela vam priroda govori o Bogu. Poštujte, poput prirode, Božje zakone, tada ćete sigurno upoznati i susresti Boga. Samo treba otvoriti oči duše. –

Kao služavka

Blažena Ozana može biti primjer i pomoći tolikim današnjim radnicima i radnicama koje rade u službi drugih, prije svega da ne budu izrabljivani, a onda i onima koji rade za minimalnu plaću. Napose pak onima nemaju nikakvoga posla. A ima i onih koji imaju sve. Neka blažena Ozana učini da bude ravnoteža između bogatih i siromašnih. Ona je činila sve za siromahe i postala je cvijeće sa svojim dobrim djelima.

Kao redovnica

Blažena Ozana može na poseban način pomoći Bogu posvećenim osobama koje se i u današnje doba žele odreći sebe i prihvatići zavjet poslušnosti; odreći se materijalnih dobara i uči-

niti zavjet siromaštva; odreći se prohtjeva tijela, svojih strasti i učiniti zavjet čistoće. *O, blaženi koji su čista srca, oni će Boga gledati.*

Danas kada imamo svega, toliko obnova, toliko predavanja, toliko duhovnih vježbi, toliko samostana, ipak sve je manje onih koji čuju glas Božji i odazivaju mu se, da budu svećenici, redovnici i redovnice. Molimo Blaženu Ozanu također da pomogne ovom današnjem naraštaju posvetnih osoba, da oni koji se odluče, da budu sto postotno Kristovi, ne da budu polovični, nego sto posto svjedočki, da budu Kristovi. Jedino tako će postati magnet današnjoj mladeži.

Nakon što sam Blaženu Ozanu želio staviti u centar kao pastirica, kao služavka, kao Bogu posvećenu osobu, ne mogu a da se ne prisjetimo i ovih otajstava što ih Crkva slavi nakon blagdana Kristove pobjede, blagdana Kristova uskršnjuća. Ono što se desilo na Golgoti, Blažena je Ozana duboko u srcu proživiljavala, kao što je to činio i sveti Leoplod Bogdan Mandić, zato potpuno predao sakramentu svete isповijedi. Isto tako i blaženi Gracija, blaženik Euharistiјe. Ozana je spoznala da je Kristova ljubav na Golgoti došla do vrhunca. Ali ona nije ostala tu. Ona je prešla u ljubav uskršnjuća. Jer da je Krist ostao samo na Golgoti, da je ostao samo u grobu, tama bi još dandanas vladala nad čovjekom i čovječanstvom i tko zna da li bi nas i bilo. Ali Krist nije ostao u grobu. Svojim je uskršnucem, svojom božanskom moći pokazao da je jači i od groba i od smrti. A time je pokazao da je jači od grijeha, da je jači od Zloga, da je jači od Sotone. Ozana je znala za sve to, zato prionula uz pokoru da bi mogla postići svetost. Po Ozaninu primjeru, kao i mnogih drugih svetaca, i mi se trebamo okrenuti uskrslome Kristu.

Danas živimo u svijetu nepovjerenja: nepovjerenje između čovjeka i čovjeka, nepovjerenje u obiteljima, nepovjerenje između muža u žene, roditelja i djece, nepovjerenje prema institucijama, društvu, stranci, nepovjerenje čak u Crkvu, onu Crkvu koju je Krist osnovao rekavši Petru: „Ti si Petar, stijena, i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati“.

Crkva Svetе Marije u kojoj se nalazi tijelo blažene Ozane.

Braćo i sestre, ako smo svjesni da je Crkva na Kristu, na kamenu temeljcu, i da ona neće propasti, onda nema mjesta nepovjerenju, nema mjesta sumnji. Crkva ima sigurnog kormilara koji stišava sve oluje povijesti. Zato se trebamo ponositi što pripadamo toj Crkvi. Mnogi se, zaista, i ponose, i ne samo stariji nego i oni srednje doba, a isto tako i mladi. Ponekad nam se možda čini da mladi srljavaju u propast, ali baš tada im treba pomoći. Kao članovi Kristove Crkve trebamo ih odgajati za povjerenje, a naj-učinkovitiji je odgoj ako u nama nađu istinski odraz uskrsloga Krista, ako mi budemo svjedoci Uskrsloga Krista, ako mu vjerujemo. Tada možemo očekivati da će i naša mladež biti vjerna Kristu, puna istinske radosti

Evo, očekujemo Svetog Oca Papu, namjensnika Isusa Krista na ovoj zemlji. Dolazi u Zagreb da bi vratio povjerenje današnjim obiteljima koje se na laku ruku rastavljaju, gdje su djeца ranjena. Ne znaju kuda će, ali ne samo da se rastaju nego mnogi se niti ne žene, ne udavaju.

Evo, u veljači sam bio u Tanzaniji. Tu nema obitelji koja nema šestero, sedmero, osmero devetero i desetero djece. Kod nas je rijetko da

netko ima šestero ili sedmero djece. Propagira se, da četvrti ili peto dijete u obitelji, dođe krstiti biskup. Ali to bi trebalo biti nešto redovno, pa da biskup dođe krstiti možda deseto i jedanaesto dijete. Onda bi se mogli nadati da će se obitelji pomladiti i da će biti bolje u ovom današnjem društvu.

O, Isuse Kriste, mi želimo biti tvoji. Mi vjerujemo u tebe, mi imamo povjerenja u tebe. I kao što je blažena Ozana imala veliko povjerenje u tebe, daj nam da i mi danas imamo povjerenje u tvoje uskrsnuće i da s tim povjerenjem budemo oni koji će znati tko smo i što smo. Da se ne klanjam niti jednom sustavu, niti jednom čovjeku nego jedino tebi, dobri Bože. Tada ćemo biti jači i od Sotone koji nas oblijeće i koji nas želi upropastiti.

Kriste, ti znaš da te volimo, ti znaš da te tražimo. Ti znaš, da poput Ozane, vjerujemo u tebe, da se nadamo tebi i da te ljubimo i da po tebi želimo ljubiti i brata svoga.

Blažena Ozano, pomozi nam. Budi nam primjer kako iskoristiti šansu ovoga našega zemaljskoga života, da i mi postanemo glasnici Kristovi, da i mi jednom dođemo u blizinu Kristova u nebeskom kraljevstvu. Amen. Hvaljen Isus i Marija.

Na kraju mise biskup Janjić je pozvao vjernike da ne zaborave svoju braću Hrvate u Kotoru. A to će dokazati svojim hodočašćem Bl. Ozani.

Druženje uz blagdanski stol

Nakon misnog slavlja, nastavljeno je radosno druženje i za blagdanskim stolom u našoj blagovaonici. Imali smo posebnu čast da je, uz braću dominikance, domaćih svećenika i drugih uzvanika, s nama na večeri bio i dr. Dragan Primorac, veliki prijatelj kotorskog biskupa. Također je bio i Draganov prijatelj, Igor Zgrabljić, predstavnik Udruge E alumna.

Kao što je to običaj, slijedile su zdravice. Prva je bila vlč. župnika Žlebečića, koji je čestitao 15. obljetnicu biskupstva mons. Ilije Janjića.

Župnik Žlebecić čestita biskup Janjiću

Na današnji je dan, tako je bar rečeno, prije 15 godina, posvećen naš dragi gost, Ilija Janjić, za biskupa. Znakovito je da se posvećenje dogodilo baš na blagdan Blažene. Ozane. Znači da je Ozana računala s ovim biskupom, jer je ona ipak zagovornica ponajprije Kotora, gdje je učinila divna i čudesna djela i gdje je Bog nju na čudesan način očuvao i sačuvao. Znam da bi dr. Primorac, kao stručnjak za čovjekovo tijelo, mogao o tome puno ljepše govoriti, ali to je zaista čudo da se Ozanino tijelo 500 godina održalo neistrunuto. Nije tako svježe, ali je ipak još čitavo.

Slatko remek-djelo (torta) s. Vladimire.

No ja bih se sada htio osvrnuti i na našeg gosta, koji je, kako rekosmo, prije 15 godina, postao nadglednik – episcopos. Biskup nije samo pastir, koji nadgledava stado, on je prije svega onaj koji nad njim bdije. Malo prije smo gledali biskupove fotografije iz Tanzanije, gdje je bio ove godine, u veljači. To je znak da je on biskup koji ne misli samo na svoje stado, nego sluša Isusove riječi koje govore: *Imam i drugih ovaca*. Sve ta djeca u Tanzaniji su draga i lijepa stvorenja, a po sakramentu krštenja, koje im je tada biskup podijelio, postala su stvorenja Božja. A da bi bila istinska djeca Božja potreban im je Krist, potrebni su im sakramenti, da bi se i u tom dijelu svijeta događao novi čovjek, Upravo taj narod koji je bio zanemaren, sada ima svoju budućnost, jer imaj nadu života. I ako dopuste

da Krist dublje prodre u taj dio svijeta, oni će biti budućnost možda čak i Europe. Mi već u Hrvatskoj imamo dva svećenika crnca, možda ćemo imati još i više, jer se u ovim našim uč-malim kršćanskim sredinama mladi sve rjeđe odlučuju za svećenike, redovnike i redovnice. Posustali smo u našem avangardnom hodu za Kristom. Bog ne može podržati ono što ne valja, kako je to lijepo rekao kardinal Bozanić, povodom vizitacije župi.

Želim još jedanput našem dragom gostu, biskupu Iliju Janjiću čestitati ovaj dan i s nekim uvjerenjem reći da je Bog, na neki način, u njemu spojio gromoglasnog Iliju i nježno i dobro janje. Bog vas pozivio!

Biskup Janjić uzvraća pozdrav i nastavlja priču o Tanzaniji

Prošle su godine, kaže biskup Janjić, bili misionari iz Tanzanije u Boki. Tom su prigodom pozvali biskupa da dođe u njihovu misiju u Tanzaniju i on je prihvatio taj poziv. „To je za mene bio nezaboravni posjet, preporučio bih svakom svećeniku da nekoliko dana provede u toj zemlji. Tu se naše potrebe potpuno umanjuju. Tijekom moga desetodnevног boravka u Tanzaniji, jedne nedjelje i u sljedeći utorak, 22. veljače, u ta dva dana imao sam stotinu krštenja, i oko stotinu krizme i bio sam prisutan na jednom vjenčanju. Misionar, don Ante, koji me pozvao, djeluje u jednoj crkvi u koju stane tri tisuće vjernika i to je najveća crkva u Tanzaniji. Tih dana osnovana je u toj zemlji 31. biskupija. Don Ante se prisjeća kako je, prije sedam godina, kad je došao, Tanzanija imala sedam miliona stanovnika, a danas ima 44 miliona. Isti misionar, Ante, otvorio je na tom području radionicu za šivanje, najviše za žene, kako bi ih mogao što više zaposliti. Zbog istog je razloga otvorio za muškarce i stolarsku radnju, pa onda dječji vrtić i bolnicu. Sve je to, ipak, daleko od našeg standarda i higijene. Ali narod mora od nečeg živjeti, sretan je i zadovoljan s najmanjim stvarima. O, koliko nama fali te jednostavnosti i skromnosti!

Istina je, kao što reče župnik, duhovnost je kod tog naroda puno dublja i proživljenija. Zato

imaju mnoga zvanja. Molimo Blaženu Ozanu da pomogne našim mladima prepoznati Božji zov i odazvati mu se velikodušna i spremna srca. A nama svima neka isprosi duh sabranosti, molitve i žrtve. Živjeli!

Biskup priča o Gospi od Škrpjela

Za vrijeme večernjeg druženja otac biskup se osvrnuo i na njemu dragu Gospu od Škrpjela, što je unikat na svijetu. Govorio je o povijesti toga otočića, koji je, prema pričanju, nastao bacanjem kamenja u more, duboko 36 metara. Bio je to zavjet ribara iz 1452. godine. Te su godine dva ribara našla Gospinu sliku na jednoj hridi, a ona se zove Škrpcion. Odatile joj i naziv: Gospa od Škrpjela. Ribari su dakle, uzeli tu sliku i ponijeli u Perast. Nakon kratkog vremena jedan ribar se razobilio. Molili su se Gosi, ozdravio je i onda su učinili zavjet da će tu napraviti crkvu. A kako napraviti crkvu na vodi? Dosjetili su se i počeli tu bacati kamenje. Napunili bi kamenjem stari, istrošeni brod, kakvih je u Kotoru bilo mnogo, dovukli ga na ovo mjesto, istresli kamenje, a brod potonuli. Tako je, prema pričanju, ovdje i groblje mnogih starih brodova Boke Kotorske. Tradicija donošenja i bacanja kamenja u more se nastavila tijekom povijesti. Tako je, eto, nastao otok na kojem je, 1630. sagrađena ova prekrasna crkvica Gosi u čast, za koju se može reći da je plivajuća pinakoteka umjetnosti. Taj se običaj bacanja kamenja u more nastavio do dana današnjega, i to na 22. srpnja. Na taj dan brodice se povežu i onda idu, kao u nekoj procesiji, od istoka, uz obalu Perasta, i natrag. U svaku se barku stavi po koji kamen, pa kad

obiđu obalu grada Perasta, nastupa slavlje i svi bacaju kamenje u more. Brodice su okićene ne cvijećem, nego samo zelenilom. Na njima su samo muškarci, jer u ono doba žene nisu mogle bile pomorci. Kao što znamo, na moru su se često vodile bitke, a to je bilo svojstveno samo muškarcima. Poznato je da su Bokelji bili i kod bitke na Lepantu 1571. godine. Brod se zvao sv. Tripun. Eto, doći u Boku a ne vidjeti taj otočić, bio bi veliki propust. Nema ni jedne crkve u čitavoj Hrvatskoj u koju bi jedan umjetnik, Hrvat, stavio toliko svojih slika. A Tripun Kokulja, Pe-raštanin, Hrvat stavio je tu svojih 68 slika kojim je oslikao crkvu Gospe od Škrpjela. Tu je i bogata kolekcija od 2.500 srebrnih pločica – zahvalnica. Mislim da je to najveća kolekcija u Europi, a kad je u Europi onda je i u svijetu. Ima tu i mnogo drugih vrijednih stvari. Gospa od Škrpjela je nama svima veliki ponos i zanos.“ – zaključio je biskup Janjić, a onda zapjevao pjesmu Gosi od Škrpjela: *Pjevajmo zvijezdi što peraškom žalu na otoku malom sjaj svoj darova. Zdravo Kraljice bokeškog mora, rujna si zora naše vjere ti.*

Dragan Primorac

Hvala Vam, draga sestro Slavka, što ste mi dali riječ. Nije jednostavno govoriti nakon mog dragog prijatelja biskupa Ilije, za kojeg me veže višegodišnje prijateljstvo. Posebno sam mu zahvalan za pomoć u organizaciji svečanosti blagoslova kipa Majke Božje od Puta, u zajedništvu s drugim našim biskupima. Tada je, naime, i pored svojih osobnih obveza u Kotru, došao na svega nekoliko sati, bio na svečanosti i odmah se nakon toga vratio kući.

Mnogi od Vas su me pitali o kipu Majke Božje od Puta, pa mi dozvolite samo u nekoliko riječi podsjetiti Vas na događaje od prije par godina.

Majka Božja za mene je uvijek imala poseban značaj. I sama pomisao na Nju, donosila mi je mir, sigurnost i kad je bilo najteže, utočište i nadu.

No, ipak događanja vezana uz nastanak kipa Majke Božje od Puta sa Djetetom Isu-

som, (uz autocestu Dalmatina, odmorište Krka, iznad Skradina), a za kojeg kažu da je najviši kip Majke Božje u Hrvata, uistinu je posebno svjedočanstvo vjere. Sve je započelo u crkvi Majke Božje Lurdske 2008. godine. Nije mi bilo jednostavno razumjeti osjećaj koji me je prožeо tijekom svete mise i snažno mi ispunio srce željom da pokrenem izgradnju kipa Majke Božje. Tada nisam niti sanjao koliko će to biti zahtjevan projekt. Odmah u početku potporu su mi dali moja obitelj i najbliži prijatelji, te sam usko-ro po tome posjetio našeg uglednog akadem-skog kipara, prof. dr. sc. Krunu Bošnjaka, koji je moju ideju doživio s entuzijazmom i pristao biti autorom kipa. Nedugo nakon toga u svoj tim je uključio kipara Venu Jerkovića i kamenoklesa-ra Ivana Gotovca, odabrali smo kamen i radovi su započeli. No, iako sam shvaćao značaj i zahtjevnost projekta, straha nije bilo, jer u srcu od samog početka sam znao da Gospodin stoji iza svega. Dragi prijatelji nadbiskup Marin Barišić i biskup Ante Ivas, su me savjetovali glede loka-cije postavljanja kipa, te oko imena kipa. Punih deset mjeseci se radilo na izgradnji kipa i pripre-mi terena i veliki broj mojih prijatelja je ugradio sebe u taj projekt. Samom otvaranju nazičilo je gotovo tisuću osoba, uglednika iz javnog i političkog života, znanstvenika, športaša, redov-nika i redovnica, svećenika, i svih onih koji su toga dana dosli svjedočiti blagoslovu kipa Maj-ke Božje od Puta sa Djetetom Isusom, teškom 8 tona i s postoljem visine 3.5 m, na jednoj od najljepših lokacija u Republici Hrvatskoj.

Ponovno se vraćam na našeg dragog gosta biskupa Janjića, kojem se ispred svih Vas, želim

zahvaliti za sve dobro koje čini prema Hrvat-skoj, svome narodu u Crnoj Gori i prema svim ljudima. Hvala vam, oče biskupe, još jednom.

Hvala i vama drage sestre dominikanke na Vašoj dobrodošlici i toplom gostoprimstvu. Ča-sne sestre su oduvijek imale posebnu ulogu u mome životu i na to sam ponosan.

Ovih dana se ponovno otvaraju rasprave oko ulaska Hrvatske u Europsku Uniju i mislim da danas u Hrvatskoj gotovo da i nema nikoga koji je protiv integracije naše domovine u zajednicu europskih naroda kojoj oduvijek i pripadamo. Ako hoćete i povijesno i genetski. Upravo ovih dana završavamo s analizom rezul-tata iz kojih je očito da su više od tri četvrtine današnjih hrvatskih muškaraca potomci starih Europljana, koji su prije 13.000 do 20.000 go-dina preživjeli zadnje ledeno doba na području nekoliko lokaliteta (u znanosti označenih kao utočišta) u Europi. Posljednja znanstvene stu-dije ukazuju na činjenicu da je upravo jedan od tih utočišta, ako ne i najznačajniji od njih, obuhvaćao prostore današnje Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Oko 45% današnjih hrvatskih

muškaraca potiču upravo sa ovoga lokaliteta. Dakle, mi smo oduvijek bili dio Europe, i to njezin genetski, duhovni i intelektualni dio. No, u Europsku Uniju se mora ući s dignitetom i visoka čela. To mi stalno ističu moji dragi i visokopozicionirani europski i američki prijatelji. Iako s jako puno napora, hvala dragom Bogu, posljednje vijesti govore da će Hrvatska uspješno završiti pregovore.

U hrvatskoj politici danas često čujem međusobne optužbe, uvrede i običnom čovjeku se nije jednostavno s time nositi. Često se sjetim riječi našeg uvaženog sociologa religije, Željka Mardešića koji je govorio

«*U RH se nakon rata namnožio broj ideologija. Ima ih svugdje i s lijeva i s desna. Sad su uz nemireni jer bi se konačno stanje u društvu moglo poboljšati!*» Da, uistinu, ponekad imam osjećaj da netko sustavno ne želi da se Hrvatskoj dogodi dobro.

Usprkos svemu, ne dvojim da je uvijek bolje zapaliti svijeću nego prokljinjati tamu, bez obzira kolika bila duboka ta tama. Vjerujem da vjernici, moraju drugima darovati svijetlo čak kad to i ne razumiju. Često pomislim da je Gospodin stvorio tamu, upravo kako bi naglasio snagu svjetla.

Ljudi se boje pokazati ljubav jer se osjećaju ranjivijim. No uvjeren sam da se ne može pogriješiti slijedeći riječi Sv. Augustina koji ističe „Dilatentur spatia caritatis“ ili «Neka se rašire prostori ljubavi». Širenje ljubavi zbujuje i zaustavlja zlo, a otvara puteve toliko nužnog zajedništva. Kad jednom otkrijemo da ljubiti ljude znači gledati ih onako kako ih Bog gleda, i sami postajemo ispunjeni i sretni.

Osobno, duboko i istinski vjerujem u Hrvatsku budućnost, i svjedočim je gdje god mogu. To sam činio i prije sat vremena kad sam bio s našim gostima, uglednicima iz Izraela. I oni vjeruju u nju, jer tko god u Hrvatskoj proboravi neko vrijeme, zna da Hrvatska ima budućnost. No potrebito je razlikovati poniznost od puzavosti, jer između ova dva pojma postoji golema razlika. Za poniznost sam uvijek, a za puzavost nikada. Naša Domovina je stvorena

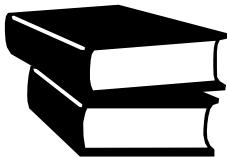
na velikoj žrtvi i to zahtjeva još sustavniju, predaniju i odgovorniju borbu za Hrvatsku istine, morala, nade i budućnosti. Hrvatska je puna predivnih mlađih i obrazovanih ljudi koji traže svoju šansu. Jedan od njih je i Igor koji je večeras sa mnom, i koji vodi udrugu e-ALUMNI, udrugu najboljih bivših studenata zagrebačkog Sveučilišta. Mladost je snaga nove Hrvatske jer je obrazovana, neopterećena ideologijama, moralno i duhovno je čista i nadasve voli svoju Domovinu. Mnogi od njih su prepoznali snagu duhovnog života i uvjeren sam vrlo brzo će postati ozbiljni čimbenici hrvatskog javnog, gospodarskog, znanstvenog i političkog života.

Drage moje sestre dominikanke, dragi svećenici, gospodine župniče, oče biskupe, još jednom, hvala vam lijepa na svemu dobru što činite. Nastavite to činiti i dalje, jer Hrvatska danas treba inspiracija dobrog više nego ikada. Hrvatska će puno lakše prebroditi finansijsku i materijalnu krizu nego onu duhovnu i moralnu. Tu je vaša uloga nezamjenjiva. U ime nove Hrvatske, one gdje će mudrost, moral i istina biti inspiracijom, na današnji blagdan blažene Ozane, koja je svojim životom svjedočila snagu poniznosti i vjere, želim svima vama obilje blagoslova i sreće. Hvala.

Crtice iz života tog uglednog profesora, političara i vjernika

Prof. dr. Dragan Primorac, sveučilišni je profesor, forenzičar, pedijatar i genetičar. Prema istraživanju International Republican Institute, do sada je najuspješniji hrvatski ministar. Profesor je na dva američka sveučilišta: Sveučilište Penn State i Sveučilište New Haven. U Hrvatskoj je najcitaniji hrvatski znanstvenik u njegovoj dobi iz područja biomedicinskih znanosti. Utemeljitelj je forenzičke DNA analize u RH. Zahvaljujući toj metodologiji, identificirano je na tisuće žrtava Domovinskog rata. Autor je izvornih rezultata o genetskom podrijetlu Hrvata. Ti-

jekom njegovog mandata Hrvatska država je napravila goleme iskorake u obrazovanju i znanosti: proračun za obrazovanje i znanost je gotovo udvostručen, osnovana su tri sveučilišta, 6 veleučilišta (Knin, Vukovar, Gospić, Čakovec, Šibenik i Slavonski Brod), a prema procjenama Državnog zavoda za statistiku, udio visokoobrazovanih u dobi od 25. do 64. godine dosegao je 18,5%, čime se Republika Hrvatska izjednačila s Austrijom. Tijekom njegovog mandata izgrađeno je ili dograđeno oko 350 školskih objekata, te izgrađeno više od 300 000 m² prostora na svim hrvatskim sveučilištima. Posebno značajan projekt je uvođenje državne mature, najpravednijeg sustava vrijednovanja znanja i najznačajnija antikorupcijska mjera u obrazovanju, koja je u cijelosti promjenila sustav vrijednovanja obrazovanja u RH. Tijekom njegovog mandata, uvedena su dva strana jezika u osnovne škole, informatizirano svih 1300 osnovnih i srednjih škola, a u cijeloj vertikali znanosti i obrazovanja zaposleno oko 9500 nastavnika, profesora, znanstvenika i znanstvenih novaka

koji predstavljaju najuspješnije mlade intelektualaca. Sve to je dovelo da najutjecajniji američki tjednik Newsweek, Hrvatsku, glede obrazovanja, rangira na 22. mjestu u svijetu i to ispred SAD-a, Italije, Grčke, Portugala, Španjolske, Izraela ali i svih država u regiji. Kao ministar, prof. Primorac je iznimno radio na jačanju hrvatske dijaspore, potpori Hrvata u BiH-a, te je raznim programima omogućio povratak 140 doktora znanosti, sa svih kontinenata u Republiku Hrvatsku. Tijekom parlamentarnih izbora 2007. godine, kao nositelj liste u XI izbornoj jedinici (dijaspore), osvojio je do sada rekordnu potporu na izborima 83% svih birača. Sredinom 2009. godine, oštro se suprotstavio donošenju političke odluke drastičnih rezova u obrazovanju, i iz principijelnih razloga, na vrhuncu svoje političke karijere, daje ostavku u Vladi kao i na mjestu saborskog zastupnika te se odriče svih finansijskih i ostalih prava kao prva osoba na hrvatskoj političkoj sceni koja je to učinila. Kao član antiterorističke postrojbe MUP-a dragovoljac je Domovinskog rata od 14.1.1991 – 30.7. 1991 godine.

Čestitke

Drage sestre,

Danas smo u duhu zajedništva s vama slaveći blagdan naše velike nebeske zaštitnice i zagovornice, blažene Ozane Kotorske. Ozana je bila velika štovateljica Muke našega Gospodina Isusa Krista i u njegovoj školi križa naučila tajnu življenja.

U ovo uskrsno vrijeme neka nam Ozana bude poput onog uskrsnog anđela na Kristovu grobu koji je zaplašanim ženama izgovorio riječi nade i ohrabrenja "Ne bojte se! Zašto pláčete? Raspetog tražite! Nije ovdje! Uskrsnuo je kako je rekao. Idite, javite učenicima." (Mt 28,5-7)

Bio nam blagoslovljen hod stopama naših dominikanskih velikana.

Radujemo se i sa svim nazočnim štovateljima naše drage Blaženice. Srdačno pozdravljamo i zahvaljujemo ocu biskupu Janjiću i svim suslaviteљima ovog misnog slavlja.

s. Dolores Matić i sve sestre iz Korčule
Korčula, 27. travnja 2011.

Drage sestre,

Zajedničkom slavlju naše prve hrvatske blaženice, Ozane Kotorske, kojega kod vas predvodi kotorski biskup mons. Ilija Janjić, i mi se u duhu pridružujemo iz daleke Kanade, moleće Ozanin zagovor. Srdačan pozdrav i čestitka svim nazočnim štovateljima bl. Ozane.

Sestre iz Kanade, s. Ivana Škrinjar

PREDSTAVLJEN ŽIVOTOPIS BL. OZANE U ZVUČNOM IZDANJU (CD)

U dvorani Vjenac, na Kaptolu, predstavljen sui, 23. svibnja 2011. životopisi svetaca u zvučnom obliku (mp3 format). Nosače zvuka objavila je Zaklada „Čujem, vjerujem, vidim“, pod vodstvom g. Mirka Hrkača. Među govornicima bila je i s. Slavka, koja je predstavila životopis Bl. Ozane Kotorske. Ona se osvrnula prije svega na knjigu Don Nike Lukovića, Blažena Ozana Kotorka, koja je, evo, doživjela i svoje zvučno izdanje. Izlaganje s. Slavke donosimo u cijelosti.

Blažena Ozana Kotorska
Don Niko Luković

Prije svega želim pozdraviti projekt g. Mirka Hrkača da ozvuči tolika korisna štiva, počevši od najzamašnjeg pothvata, Biblije, pa, evo do životopisa pojedinih svetaca i blaženika. Razumljivo je da mu je prvenstveno stalo da sve ove stvari budu dostupne onima koji, nažalost, ne mogu čitati svojim tjelesnim očima, ali i svima nama ostalima. U ovom, naime, užurbanom ritmu života, samo rijetki mogu sjesti i čitati. Na ovaj način je duhovno štivo dostupno čak i onima koji su često za volanom, onima koji mogu slušati prijenosnike zvuka za vrijeme redovitog posla, dakle, u kući i na putovanju. Dobro je Mirko shvatio blagodati duhovnog štiva, zato nudi Riječ, zajedno s Mojsijem:

*Ova zapovijed (ova Riječ) ... nije od tebe predaleko.
Nije na nebesima da bi rekao: 'Tko će se za nas popeti
na nebesa, skinuti nam je te nam je objaviti da je vršimo?' ...
Jer, Riječ je posve blizu tebe, u tvojim ustima*

i u tvome srcu da je vršiš.“ -- a mi nastavljamo, tu je, u ovoj maloj spravi što je zovemo nosač zvuk. Možeš je nositi sa sobom svuda gdje god ideš. Zato, hvala ti, Mirko, od sveg srca. Mirko, Bog te blagoslovio!

Između ostaloga vrijednog štiva i života svetaca, Mirko je htio zvučno ovjekovječiti i život naše prve hrvatske blaženice, Ozane Kotoriske, redovnice, dominikanke.

Obratio se za pomoć, naravno, dominikancima i dominikankama. Ima više životopisa ove Blaženice. Opredijelili smo se za najopsežnije djelo iz pera Don Nike Lukovića, *Blažena Ozana Kotorka*, drugo, jubilarno izdanje. Knjiga je tiskana u Kotoru 1965. povodom 400. obljetnice Ozanine smrti. Ovaj je životopis još i danas na vrhu ljestvice među svim ostalim autorima koji su prikazivali život ove naše prve hrvatske blaženice. Don Niko se nije, naime, zadovoljio samo time da opiše Ozanin lik, njene vrline i svet život, nego je, kao vrstan povjesničar i hagiograf, zahvatio mnogo šire. Htio je prikazati njenu domovinu s povijesnog, zemljopisnog, političkog, društvenog i vjerskog života. Poznavajući sve te okolnosti lakše shvatimo i prihvatimo jedan poziv, jedan način života, koji se uvelike razlikuje od našeg poimanja žrtve, predanja, svetosti.

Zahvaljujući upravo takvu pristupu, čitatelj će se osim uzorna lika ekumenske svetice Ozane, obogatiti mnogim zanimljivim spoznajama koja se teško ili jednostavno ne mogu naći na drugim mjestima.

Knjiga je napisana za vrijeme Apostolskog administratora mons. Gracija Ivanovića, a izdao ju je Biskupski Ordinarijat u Kotoru.

Ima 149 stranica teksta, i potom slijede 43 stranice fotografija, bilo svetičina lika ili detalji iz raznih kotorskih crkava, kao i poznati likovi koji se u knjizi spominju.

Knjiga nema posebnih poglavlja nego slijed naslova, koji je svaki za sebe jedna cjelina.

Veoma su važne i dragocjene podnožne napomene ili fus-note, u kojima objašnjava gore spomenute tvrdnje (a koje, nažalost, u ovom nosaču zvuka ne možemo čuti, jer je to neizvedivo).

Knjiga počinje pismom vatikanskog državnog tajnika, kardinala Hamleta J. Cicognani-a, u kojem monsinjora Gracija Ivanovića izvješćuje da se „Papa Pavao VI. pridružuje jubilarnim svečanostima i potiče svećenstvo i vjernike da crpe primjer i pubudu za sve bujniji kršćanski život, te da Ozana i današnjem naraštaju može biti uzor kreposna života. Na poseban način govorи o njenoj misiji u zблиženju i sjedinjenju kršćana.“

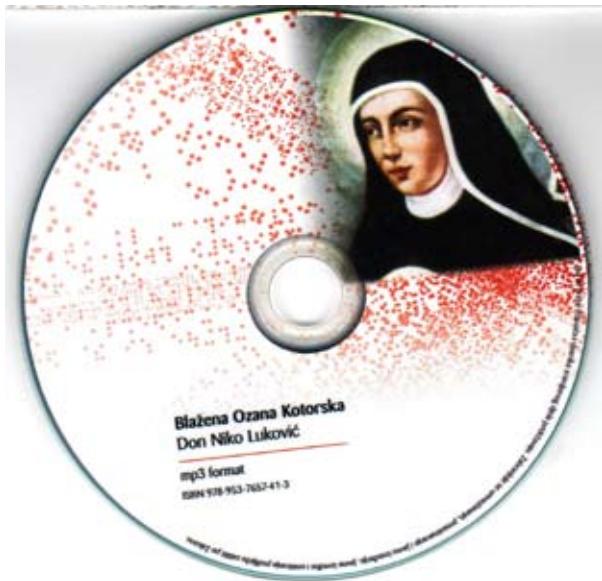
Živopisno i znanstveno autor upoznaje čitatelja i s mnogim detaljima o prilikama i životu u Ozaninoj domovini Zeti, kao i u Kotoru.

Malo tko zna kako je Crna Gora mijenjala ime, tj. da se ona do početka 11. stoljeća zvala Duklja. Zatim se naziva Zeta i da je njen prvi kralj, Mihailo Vojislavljević (1050 – 82) dobio krunu od pape Grgura VII. (1077). Dvor je imao u Kotoru. Za vladavine njegova sina Bodina (umro 1101.) barska je biskupija podignuta 1089. na nadbiskupiju kao duhovno središte Zete. A barski nadbiskup nosi, od 16. stoljeća naslov „primas Srbije“ ili „totius regni Serbiae primas“.

Spomenuti vladari bili su potpuno orijentirani prema Zapadu s jakim osloncem na Katoličku Crkvu. Stoga će dr. Ivan Marković, u spomenici Dukljansko-barske nadbiskupije napisati: „Svi dukljanski vladari do godine 1180. bili su rimokatoličkog zakona“. Te su okolnosti, nakon crkvenog raskola (1054.) bile razlog da se Katoličanstvo u Zeti počelo sve više širiti. U tom se razdoblju bilježi i kako je Jelena, žena Uroša I., koji je bio sklon Katoličkoj crkvi, dala sagraditi u Kotoru franjevački samostan.

Sudbonosno je za Zetu, odnosno Crnu Goru, bilo 15. stoljeće, kada su je Turci htjeli u potpunosti osvojiti. Nakon 1529. Zeta je bila priključena skadarskom sandžakatu.

I u tim teškim vremenima događalo se nešto lijepo i znakovito. Godine 1485. i 1492. braća Crnojevići uspjeli su osnovati prvu tiskaru na slavenskom jugu. Već godine 1493. **dakle kada se rodila Bl. Ozana**, jedan pravoslavni monah, Makarije tiskao je prvu ilustriranu inkunabulu. To je Oktoih ili Osmoglasnik (knjiga

u kojoj su pjesme za večernju i jutrenju u Pравославnoj Crkvi, razdijeljene u 8 glasova, koju je sastavio sv. Ivan Damašćanski). Tako su Crnjevići i Makarije otvorili u Zeti novo kulturno razdoblje. Bilo je to samo 37 godina nakon eponihalnog Gutembergova otkrića, a godinu dana nakon otkrića Amerike, i 140 godina prije prve tiskare u Kembridžu, a 200 godine prije pojave prve tiskane knjige u Newyorku.

Prekrasan je opis i sela Releze, rodnog mjeseta Blaženice, pa Velje Gore, zvane Ilijino Brdo, gdje je Blaženica čuvala svoje malo stado i divila se Božjoj prirodi. Autor, svojim zanimljivim opisom upoznaje čitatelja na zoran način s najmanjim detaljima, te vam se čini kao da gledate sva ta mjesta i uživate, zajedno s njim u divotama Božje prirode.

Opisujući njezino djetinjstvo, autor posebno ističe kako je Kata upoznala Boga u svemu što je okružuje. Roditelji su joj bili prvi vjeroučitelji. Majka joj je pričala o Bogu ljubavi i dobrote. Mala Kata ga želi upoznati, vidjeti. Zato ga traži i moli da joj se objavi.

Čuvajući svoje stado ona čita divnu knjigu prirode. „Božja priroda ju je očaravala, zanosila. – piše autor knjige (13) i nastavlja: „Imala je pjesničku dušu i sav njen život postao je pjesma Bogu. Svaka biljka, svaki cvijetak mirisao joj je veličinom, dobrotom i ljepotom Tvorčevom. Žubor potočića, pjev ptica, zavijanje vuka, lo-

mljava groma, huka oluje – sve joj je to govorilo o Višnjem Biću. Svaki vis na koji se uspinjala, ima svoj vidik u Božji svijet i svaki je približava k nebu.“ (13).

Čežnja ove mlade, nevine duše za Bogom nije se gasila. Već je, dakle, u najranijoj mладости prepoznajemo kao onu koja traga za istinom o Bogu i čovjeku. Nije li to upravo svojstveno dominikanskom redu kojem je, kasnije, Ozana pripadala!

Sa 14 godina odlazi u Kotor da bi u crkvama mogla promatrati sliku dobrega Boga o kojem joj je majka pričala. Nastanila se, kao služavka, u jednoj uglednoj kotorskoj obitelji, Buća. Uz svoj redoviti posao uvijek je nalazila vrijeme i prostor gdje se događao susret s Onim koji ju je osvojio.

U gradu je bilo tridesetak većih i manjih crkava i nekoliko samostana.

Kata je neprestano čeznula kada će se i ona posve posvetiti Bogu. On je na čudesan način vodio njenu mladu dušu. Nakon što joj se jednom ukazao kao raspet na križu, djevojka više nije mogla odoljeti čežnji da prihvati strogi pokornički život, gdje će se, zatvorena u maloj isposnici, moći moliti i žrtvovati za spas svijeta.

Godine 1515, u svojoj 21. godini života, prigrila je treći red sv. Dominika, gdje je kao redovnica dobila ime **Ozana**. Najprije se nastanila u maloj celiji uz crkvu sv. Bartola, kasnije uz crkvu sv. Pavla. Tu je provela 44 godine, odnosno sveukupno 52 godine, kušajući bol i radost pokorničkog života. Ljudi su takve redovnice zvali „zazidane djevice.“

No, premda odvojena od svijeta, Kotorani su brzo osjetili dah Ozanine svetosti. Dolazili su na njen mali prozorčić jednostavni ljudi kao i oni s najviših društvenih i crkvenih položaja, donoseći joj svoje probleme, molbe, duševne i tjelesne boli. Božjom je milošću liječila njihove rane. Tko bi joj se god približio i razgovarao s njom, vraćao bi se u svakodnevnicu smirenja i zadovoljna srca, a mnogi i s tjelesnim ozdravljenjima. Nekada neuka pastirica, zatim skromna služavka, i napokon dominikanska trećoretkinja, sada je posjećuju i mole za savjet mletački

providuri, kotor-ski biskupi, teolozi i gradonačel-nici. Nijedan se kotorski građanin nije latio nekog važnijeg posla, a da se prije toga nije posavjetovao s Ozanom. Njena je isposnička čeli-ja bila prava škola mudrosti.

Svetost je snaga koja žari, svjetlo koje sja na gori.

Preminula je 27. travnja 1565. na glasu svetosti, u 72 godini života i 52 godine stroge pokore. Najprije je bila pokopana u zajedničku grobni-cu s ostalim sestrama. No, kada su nakon ne-koliko mjeseci, u istu grobnicu trebali pokopati još jednu drugu sestru, na veliko čuđenje, ali i radost, našli su Ozanino tijelo u potpuno svje-žem stanju, bez znakova raspadanja, a iz groba se širio neodoljiv miris na sve strane. Bila je to očita potvrda Ozanine svetosti. Mjesni biskup Luka Bisanti naredio je da se njezino tijelo izlo-ži u crkvi sv. Pavla.

Fenomen neraspadnuta tijela ove Božje ugodnice i danas, nakon 446 godina, svjedoči njezinu svetost. Nalazi se u staklenu sarkofagu u crkvi svete Marije u Kotoru.

I danas je živa uspomena na tu **sveticu eku-menizma**, kojoj se mole pripadnici i pravoslavne i katoličke vjere. Klečeći na istoj stepenici pred njezinim sarkofagom, sudjelujući na istom liturgijskom slavlju, smanjuju tako međusobnu udaljenost.

I danas se, po njezinu zagovoru događaju brojna čudesna ozdravljenja duše i tijela. Njezi-no se štovanje proširilo ne samo u Kotoru nego mnogo šire. Nadamo se da će i ovaj nosač zvu-ka pridonijeti sve većem upoznavanju ove naše blaženice, Ozane Kotorske i pobrzati postupak njene kanonizacije.

Završavam riječima autora knjige Don Nike Lukovića, pri svršetku naslova *Prva viđenja i če-žnja za Kotorom*: „I gle! To neznano crnogorsko pastirče postaje sada najuglednija kotorska gra-đanka. Nestali su gospodski dvorovi, vlastela, grobovi mnogih kotorskih odličnika pali su u zaborav, dok grob male pastirice ostaje utočište uglednih i neuglednih, središte bratske ljubavi među građanima, sveta veza pripadnika jedne i druge crkve naroda našeg.“ 18).

s. Slavka Sente

DA SE BOLJE UPOZNAMO

s. Ivana Perkov - dominikanka

– razgovor vodila s. Slavka Sente, 9. srpnja 2011. u Uredništvu Ave Marije –

Ovih je dana bila u Zagrebu s. Ivana Perkov, koja trenutno živi u Šibeniku. Iskoristila sam prigodu za mali razgovor. Evo što sam saznala.

Ave Maria: (u nastavku AM): **Kada i gdje ste rođeni?**

s. Ivana: (u nastavku I): Rođena sam 2. kolovoza 1923. u Primoštenu, od oca Jere i majke Marije rođ. Huljev. Ona je sestra o. Anđelka Huljeva, dominikanca.

A: Kakvo je bilo vaše djetinjstvo, koliko vas je bilo u obitelji?

I: Bilo nas je puno, šest sestara i dva brata. Ja sam bila druga u obitelji. Nismo bili bogati, ali niti siromašni. Imali smo od čega živjeti, makar mukotrpno, svi smo se oko toga trudili. Onda nitko nije bio zaposlen u državnoj službi, nego smo se sami borili na svom imanju i od toga smo živjeli. Makar smo morali raditi na polju i u kući, svi smo završili školu. Jedna moja sestra, Marija, završila je za bolničarku i radila je u dječjoj poliklinici u Katrići, u Rijeci.

U kući se redovito molilo, obično krunicu uvečer. Imali smo samo jednu krunicu, i ona je išla iz ruke u ruku, držao ju je onaj tko je predmolio svoju deseticu. Ostali smo brojili na prste. Jednom, kad sam trebala ja predmoliti, držala sam čvrsto krunicu u ruci, ali sam brzo zaspala i nisam znala gdje sam. Da mr razbude, braća su uzela hladne vode i polili me. Više mi se nije spavalo za vrijeme molitve. Ušli smo i redovito u crkvu.

AM: Gdje ste se prvi put susreli s časnim sestrama?

I: Prvi put sam vidjela s. Danicu i s. Vicu. One su dolazile iz Šibenika i prosile ulje u Primoštenu, kako je to onda bio običaj. Išle su od kuće do kuće i redovito im je svatko ponešto dao, ljudi su bili darežljivi. Tako sam ih vidjela kod moga đeda i bake. Oni su im dali sve što su mogli. Nisam onda razgovarala sa sestrama, nego sam ih samo vidjela. Nije mi smetalo što su prosile, tada je to bilo normalno i one su mi se jednostavno svidjele.

AM: Kad ste osjetili zvanje:

I: Kad je ujak Anđelko imao mladu misu, 3. srpnja 1938., došao je na praznike u Primošten. Njegova mlada misa je dosta utjecala na moje zvanje. Jednoga dana išla sam kod njega i rekla mu: „Ujče, ja bih išla u samostan.“ Začudio se i pitao me: „Ti, ti bi išla u samostan? A Koliko imaš godina?“ Odgovorila sam: „Petnaest.“ On je rekao da je to nemoguće, jer za samostan treba imati barem 20 ili 22 godine. „Treba biti zreo za Bogu, da se Bogu može služiti cijeli život“. – dodao je. Uvijek se sjećam tog njegovog naglaska i ozbiljnosti kojim mi je to rekao, makar je onda bio još relativno

mlad. A ja njemu kažem: „E, moj ujče, tko zna gdje ču ja biti do 20 godina!“ On me onda poslao k župniku, don Ivi Grgurevu, i neka on odluči. Ja sam odmah otišla kod župnika i pitala sam ga: „Je li mogu poći u samostan već sada? Ujak mi je rekao da sam premlada. A što vi kažete?“ On me jednostavno pitao je li to ja volim? Rekla sam da volim. A on meni kaže neka probam i vidim, ako ne mogu, vratit ču se kući. Taj sam odgovor odmah išla reći ujcu. On je onda rekao neka piše časnoj majci. Ja sam ga zamolila neka on piše u moje ime. Bila je onda časna majka Česlava Andreis. On joj je pisao i čekali smo njezin odgovor.

Stalno sam ispitivala poštara, Jure Starikina, koji je nosio poštu, da li ima koje pismo za mene? On je mislio da sam ja još mlada i tko bi meni pisao. Ali bila sam ustrajna. Molila sam ga neka pogleda u torbu među pisma, možda ipak ima za mene. Taj stari poštari otvorio je ruksak i gleda. Najednom je našao pismo naslovljenu na Andu Perkov Jerina. Vrissnula sam od radosti. „Pa to sam ja!“ Predao mi je pismo i nastavio dalje svoj posao. Trčala sam od sreće i nosila pismo svom didu i baki. Oni odmah otvore i pročitaju da mi barba Andelko piše da mogu doći u samostan. Nisam niti malo okljevala. Odmah sam se počela spremati. Za osam dana sam išla u Split, tamo su me dočekale dvije sestre i uputile me u Gruž. Putovala sam sama. Providnost je htjela da je moj ujac, Andelko, tada bio u Gružu. Čim sam stigla već sam ga ugledala s broda i počela sam od radosti vikati: „Ujče, ujče“, a on meni dade znak prstom da šutim. On me odveo kod sestara u Gruž. Tu me ostavio i preporučio. Radila sam sa s. Matildom u gradskoj kuhinji i pomagala u kući gdje je trebalo.

AM: Znači da niste odmah išli u Korčulu?

I: Ne, č. majka je napisala neka idem u Gruž, jer je djevojka što je prije mene bila tu, trebala ići u Korčulu. Tako je onda bilo. Nije se od kuće išlo odmah u Kuću maticu, nego u neku našu zajednicu gdje je trebalo. Tako sam ja, eto, bila određena za Gruž.

AM: Kakav je bio prvi susret sa sestrama?

I: Bila sam jako sretna, nisam plakala jer sam konačno bila tu gdje sam stalno željela. A bio

je tu i moj ujak, o. Andelko. Nije me bilo briga gdje i što ču raditi. Jednostavno sam mislila i prihvatile da to sve mora tako biti i Bog je davao snage i ustrajnost. Ali sam u toj svojoj revnosti premalo mislila na svoje zdravlje, pa sam neko vrijeme imala dosta teškoća. Hvala Bogu sve je završilo dobro, zahvaljujući jednom izvrsnom liječniku. Ma, Bog je sve to vodio, trebala sam proći i tu kušnju. Sestre su bile jako dobre, požrtvovne. Mogla sam puno toga od njih naučiti. Makar je bila mala zajednica, sestre su, uz svoj posao, provodile pravi redovnički život; uvijek je bila redovita molitva, duhovno štivo, rekreatija i sve drugo.

AM: Kako dugo ste bili u Gružu?

I: Tu sam ostala dvije godine. Nakon toga me č. majka Česlava pozvala u Korčulu. Ali tu nisam ostala dugo. Već za mjesec dana poslali su me u Trogir, u Dom Sv. Lazar, zamijeniti s. Hermanu koja je otišla u Korčulu na duhovne vježbe za doživotne zavjete. Tu sam ostala 5 mjeseci. Vrijeme provedeno u Gružu i u Trogiru računalo mi se kao kandidatura. Zato, kad sam došla u Korčulu, mogla sam odmah započeti novicijat zajedno sa svojim kolegicama. Bilo nas je četiri: s. Pia Baća, s. Antonina Jovanović, s. Filomena Rade i ja, s. Ivana Perkov. Oblačenje je bilo 21. studenoga 1941. Časna majka je bila Česlava Andreis. Novicijat je trajao godinu dana. Učiteljica nam je bila s. Manes Karninčić, a podučiteljica s. Gertruda Kojaković.

AM: Jeste li posjećivali svoje roditelje i braću?

I: Tek malo prije oblačenja mi je č. majka dozvolila da mogu ići kući i vidjeti svoje. To je bio moj prvi posjet roditeljima nakon što sam otišla od kuće, znači skoro nakon tri godine. Bila sam samo osam dana. Mogu vam reći da sam jedva čekala kada ču ići u Korčulu. To je čudo jedno što sve čovjek može podnijeti kad se predra Bogu! Nisam plakala niti žalila za roditeljima i braćom. Imala sam vrlo malu braću, tako da me nisu niti poznavali, pa su me se malo bojali, a pogotovo kad sam kasnije došla kao sestra.

AM: Gdje vam je bilo prvo mjesto djelovanja nakon zavjeta?

I: Odmah nakon prvih zavjeta su me poslali u Čiovo, u Sveti Križ, gdje su bila malarična djeca. Bilo ih je oko 150. Tu sam radila sve što je trebalo. Nisam se bojala da će se zaraziti. Djeca su imala i neke druge, zarazne bolesti, pa su morala biti izolirana. Naravno, mi smo se za njih posebno brinule na način na koji smo jedino mogle. Nije bilo toliko modernih sredstava kao danas. Kad bi netko dobio svrab, uzeli bi pepeo i omotali ih u taj pepeo. Obično je ova terapija trajala tri dana. Poslije toga bi ih okupali. Bila je to starinska, prirodna i djelotvorna terapija. Kad bi djeca ozdravila, opet su se smjela družiti sa svojim vršnjacima.

Tu sam bila nešto više od tri godine. Tada sam išla na Poišan, u Split. Tu sam bila sa s. Imeldom Sladović i s. Akvinatom Benussi. Prije rata je tu bilo zabavište, ali kasnije je to bilo prekinuto. To nije bila samostanska kuća nego su sestre čuvale kuću jednom gospodinu koji je bio u Americi. Ne znam kako je završila ta kuća i čija je na kraju ostala. U svakom slučaju, za vrijeme rata je bila jako oštećena, pa smo se odselile kod kapucina. Tu sam bila pune četiri godine. Čuvala sam ovce i koze, obrađivala vrt i radila sve druge poslove. Kad bi imali više povrća poslali smo u Korčulu. Tu mi je bilo jako

teško. Cijeli dan sam radila. Često sam bila i gladna. Njiva je bila velika, sama sam to morala obrađivati. Svi koji su me gledali, i svećenici, sažalijevali su me. Samo Božjom milošću sam ustrajala. Bilo je suza da sam mogla natopiti cijelu njivu. Da nisam imala vjeru ne bi se mogla toliko žrtvovati i mučiti niti za rođenu majku.

Osim toga, nisam imala s kim porazgovoriti, nikome se potužiti. One dvije su bile starije. Bile su mi to jako teške godine. Jednom su me došli posjetiti brat i sestra i donijeli nam svega. Kad su me vidjeli tako slabu, poderanu i prljavu, rekli su da će reći roditeljima da dodu po mene. Operala sam se, nisam se dala pokolebiti. Danas se pitam: „Zašto? Što je to bilo što me držalo?“ Bože moj, kad se toga sjetim! Jednom je došla na objed k nama s. Andelika Prizmić. Pitala me kako sam, pa sam joj rekla sve. Ona je to sigurno prenijela č. majci, jer je odmah poslala u zamjenu s. Mariju Karmen. Kad je ova vidjela što je čeka, pitala me kako dugo sam ja tu bila. Rekla sam joj, četiri godine, a ona odmah doda: „Neka budu sretne ako im ja budem četiri mjeseca.“

Nakon toga sam bila premještena u Zagreb. Ali u ono vrijeme nisam tu mogla dobiti dozvolu boravka Mogli su samo oni koji su išli u školu. Zato sam bila u Zagrebu samo šest mjeseci. Onda su me poslali u Kostel. Tu sam ostala dvije godine. I tu sam radila na njivi i u štali. Tu su bile s. Sebastijana i s. Kazimira. Rekla sam jednom časnoj majci da sam prošla više novicijata. Zbilja, onako mlada, a bačena sam u tako teška mjesta i radila preteške poslove! Ni sama ne znam kako sam mogla toliko toga pretrpjeti. Ja sve to pripisujem molitvama svoga ujca, Anđelka, koje su me držale.

AM: Kojem svecu ste se najradije utjecali?

I: Najviše sam se molila Gospi, zazivala je i molila krunice. Onda sam kasnije zavoljela sv. Josipa, pa sv. Dominika, i tako.

AM: Kuda ste išli nakon Kostela?

I: Poslali me opet u Gruž zamjeniti s. Mariju Anđelu samo nekoliko mjeseci. Poslije toga je

došla majka Česlava i zvala me na razgovor. Pitala me da li bi ja htjela ići u Ameriku?

Odgovorila sam da neću, ja tamo ne idem. Ali ona mi kaže da su me već odredili, i ja moram slušati. Nisam imala izbora. Tada se slušalo sasvim drugačije nego danas, zar ne!. Morala sam prihvatići. Ali prije toga me poslala u Bol, da će me moj ujak učiti francuski. Dugo smo čekale vizu, čak tri godine. Bilo nas je deset koje smo prve krenule na kanadsko tlo: s. Imakulata, s. Ignacija, s. Felicita s. Augustina, s. Andželka, s. Ljiljanka, s. M. Bernardica, s. Mirjana, s. Ivana Perkov, s. Pia.

AM: Kako vam je bilo u Kanadi?

I: U početku je bilo jako teško. Samo te vjera mogla držati da ustraješ. Zemlja nepoznata, svijet nepoznat, jezik nepoznat. U Kanadi je započela nova stranica moga života. Tada sam shvatila da su mi sve dosadašnje žrtve trebale da me učvrste u zvanju.

Ali općenito govoreći, u Kanadi smo, od samog početka, živjeli jedan divan, sestrinski život. Opsluživale smo redovničko pravilo. Molitva nam je uvijek bila na prvom mjestu i to nas je držalo. Bilo je tuge, boli i jada, ali s milošću Božjom išle smo naprijed. Vodila nas je velika ljubav prema sestrama u domovini, za koje smo se žrtvovale i kojima smo slale koliko god smo mogle. Zato smo i bile poslane u taj daleki svijet, da pomognemo svojoj Kongregaciji.

Najprije sam, dvije godine, radila u kuhinji, u Val di lack, pa onda sve druge poslove. Poslije sam bila u Sherbrooke u Pavilion Pero. Tu su bile umno bolesna djeca. Tu sam ostala četiri godine. Onda smo dobili kuću u Windzoru. Jedan gospodin nam je poklonio tu kuću za do-

brotvorne svrhe. Mi smo to pretvorili u starački dom. Tu sam bila deset godina. Bila sam sama u kuhinji za sve to osoblje. Jedino mi je bilo teško što je kuhinja bila u podrumu, gdje nije bilo nikakve izolacije, u zidovima su bile rupe, pa mi je u zimi bilo hladnije u kuhinji nego vani. Ložila sam na drva, koja sam si sama cijepala. Uvijek sam morala biti obuvena u čizmama i vunenim čarapama. Napatila sam se i tu preko svake mjere. Preko zime nisam imala niti vode, da se ne smrzne, nego bi nosila iz prvoga kata, po skalama, nije bilo lifta.

Nakon tih deset mučnih godina došlo je vrijeme da je država obećala da će sagraditi novi starački dom. Stara kuća je srušena, a mi smo se sestre povukle u Sherbrooke. Tu sam pomagala gdje god je trebalo. A zadnjih desetak godina bila sam u noćnoj službi. Ta su dežurstva trajala obično od devet navečer do pet sati ujutro.

Tijekom dugih godina u Kanadi imala dosta zdravstvenih problema, i nekoliko operacija pa je čudo je da sam još živa.

AM: I, evo nas napokon u domovini.

I: Nakon 56 godina provedenih u Kanadi došlo je vrijeme da se vratimo u domovinu. Bilo je to 29. rujna 2009. Ja sam određena u naš samostan u Šibeniku, gdje se nalazim i sada. Tu se pripravljam na Drugi svijet. Žao mi je što ne mogu više raditi, ne mogu pomoći sestrama, jer mi tjelesne snage ne dopuštaju. A tek mi je 88 godina! Preostaje mi samo molitva, krunica, koju rado prebirem za sve sestre i za potrebe cijelog svijeta.

AM: Što biste poručili sestrama?

I: Najprije bih im poručila da stalno mole za dar vjere. Samo vjera i pouzdanje u dragog Boga daje snagu i ustrajnost u dobru i u zlu. Preporučila bih neka se čvrsto drže drage Gospe. Ona je najbolja majka koja vidi sve naše nevolje i koja rado pritječe u pomoć. Posebno bih poručila neka čuvaju i šire slogu, mir i ljubav svuda oko sebe. Ljubav sestrinska je najbolji lijek za ustrajnost.

VELIKANI DOMINIKANSKOG REDA U 20. STOLJEĆU

Papa Benedikt XV. (1854. – 1922.)

Dominikanski trećoredac Giacomo della Chiesa, koji je Crkvom upravljao kao Benedikt XV., bio je jedan od najnižih papa u povijesti. Poznato je da se u Vatikan, prije početka konklave, pripreme tri papinske odore u različitim veličinama, kako bi jedna od njih, barem okvirno, odgovarala novome papi. No, Benediktu XV. i najmanja je odora bila prevelika, pa je krojač odmah nakon konklave morao doći u Vatikan i, za prvu ruku, pribadačama skratiti i suziti papinsku odoru. Osim toga, novi je papa imao iskrivljenu kralježnicu, što ga je naoko činilo još nižim. Prema svjedočanstvima njegovih suradnika, bio je blage naravi, ali se katkada znao jako razlutiti i visokim tonom izgrditi svoje suradnike. Kasnije, kada bi se smirio, nije se ustručavao moliti svoje podložnike za oprost. Kod njegovog izbora za papu, vjerojatno je odlučujuću ulogu odigralo njegovo diplomatsko iskustvo, koje je kardinalima jامčilo da će Crkva, predvođena takvim pastirom, sigurno prebroditi netom započeti Prvi svjetski rat.

Pravnik u diplomatskoj službi
Giacomo Paolo Giovanni Battista della Chiesa
rođen je 21. studenoga 1854. u plemićkoj obitelji

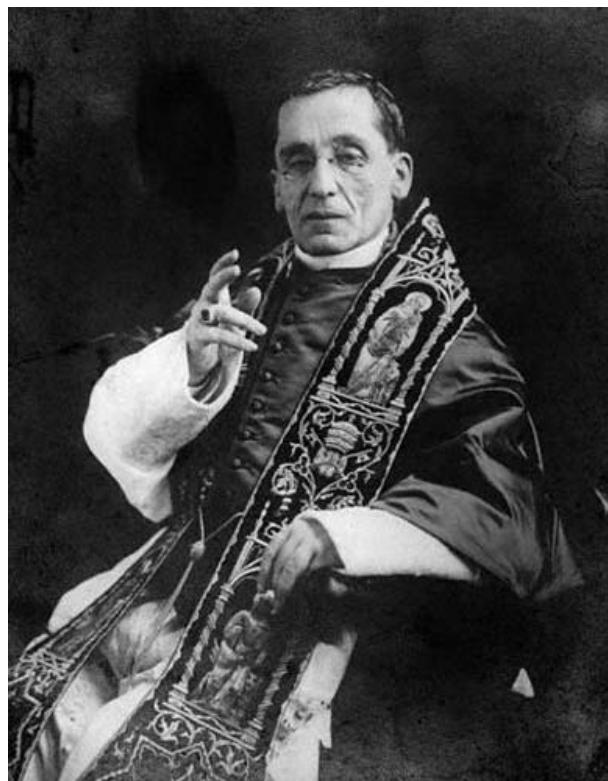
u mjestu Pegli, koje je danas predgrađe Genove. Njegov otac, markiz della Chiesa, usprotivio se želji svoga sina da postane svećenik i poslao ga u Bolognu na studij prava, nadajući se da će izgraditi dobru karijeru kao pravnik. Antiklerički i antikatolički duh, kojim je tada odisalo bolonjsko sveučilište, nisu zahvatili della Chiesu, koji je 1875. doktorirao pravo i ponovio ocu kako želi postati svećenik. Otac je konačno pristao na to, ali pod uvjetom da teologiju ne studira u Bologni, nego u Rimu. Razlog je bio u bojazni da će njegov sin, ako ostane u Bologni, nakon svećeničkog ređenja postati obični seoski župnik, što je markizu della Chiesi bilo neprihvatljivo.

Tri godine nakon dolaska u Rim, Giacomo je 21. prosinca 1878. zaređen za svećenika, te je nastavio studij na Gregoriani. Tu je bio običaj da svakoga tjedna drugi student vodi javnu raspravu izlažući i braneći neku teološku tezu, čemu su redovito prisustvovali kardinali i članovi Rimske kurije. Zbog njegove oštoumnosti, della Chiesu je na tim raspravama uočio Mariano Rampolla, tadašnji apostolski nuncij u Španjolskoj, te ga 1882. poveo u Madrid kao svoga taj-

nika, uvevši ga tako u vatikansku diplomatsku službu. Njegove diplomatske sposobnosti posebno su došle do izražaja u rješavanju njemačko-španjolskog spora oko Karolinskih otoka, a humanitarni rad u pomoći na suzbijanju zdravstvene krize izazvane kolerom. Kada je papa Lav XIII. 1887. Rampollu imenovao državnim tajnikom Svete Stolice, della Chiesa je došao s njime u Rim. Nakon što je Rampollu na mjestu državnoga tajnika zamijenio kardinal Rafael Merry del Val, della Chiesa je ostao u Rimskoj kuriji kao sastavljač spisa.

Bolonjski nadbiskup

Posao kojega je njezin sin obavljao u Rimskoj kuriji nije bio po volji markizi Giovanni Migliorati della Chiesa, koja je kardinalu Rampolli jednom prigodom prigovorila kako Vatikan ne cijeni dovoljno njezinoga sina. Rampolla joj je gotovo proročanski odgovorio: "Gospodo, Vaš sin će učiniti samo nekoliko koraka, ali to će biti gigantski koraci." Nedugo nakon toga Pio X. imenovao je della Chiesu bolonjskim nadbiskupom i osobno ga 18. prosinca 1907. posvetio za biskupa.

Preuzevši 23. veljače 1908. upravu svojom nadbiskupijom, della Chiesa je krenuo u pastoralni pohod župama. Osobno je htio obići baš sve župe u nadbiskupiji, pa čak i one koje su bile u zabačenim planinskim krajevima, zbog čega je do njih mogao doći jedino na konju. Budući da je propovijedanje smatrao jednom od glavnih biskupskih dužnosti, za vizitaciju je na župama svakodnevno propovijedao po dva ili više puta. Brinuo je o urednosti i dostoјnom uređenju crkava i kapela, zalažući se za njihovo obnavljanje i popravljanje, te strogo pazio na novac, kojim su crkvene institucije raspolagale, naglašavajući kako Crkva mora štedjeti da bi potom mogla dijeliti siromasima. Svojevrsnom reformom sjemenišnog odgoja i izobrazbe klera u svojoj nadbiskupiji nastojao je ići ukorak s potrebama vremena, ali i ljudi kojima će budući svećenici služiti. Kao veliki štovatelj Majke Božje, organizirao je nadbiskupijska hodočašća u Loreto i Lourdes.

Papa svjetske tragedije

U trenutku kada je Giacomo della Chiesa 25. svibnja 1914. postao kardinal, svijet je već bio na pomolu Prvoga svjetskog rata. Papa Pio X. svim se silama trudio spriječiti početak rata, a kada mu to nije uspjelo, iznenada se razbolio i, kako kažu, umro slomljena srca, jer svijet nije poslušao njegove pozive za mir. Okupivši se koncem kolovoza u konklavi, kardinali su bili svjesni kako kormilo Petrove lađe treba povjeriti nekom sa bogatim diplomatskim iskustvom, jer će jedino takva osoba moći kormilariti u moru uzburkanom svjetskim ratom. Stoga je razumljivo da su kardinali za novoga papu 3. rujna 1914. izabrali Giacoma della Chiesu, koji je uzeo ime Benedikt XV. Tri dana kasnije, 6. rujna novi je papa okrunjen, ali je pri tom odbio bilo kakvu pompoznu svečanost u znak žalosti za ratnim žrtvama. Stoga je, umjesto javno na Trgu sv. Petra, okrunjen u Siksitnskoj kapeli.

Od prvoga dana svoga pontifikata Benedikt XV. je pozivao na mir, upozoravajući da je Prvi svjetski rat "samoubojstvo Europe". Još mnogo prije Božića uzaludno je pozivao zaraćene stra-

ne na božićno primirje, nadajući se da će ono potrajati i nakon Božića. I svoju prvu encikliku *Ad Beatissimi Apostolorum*, objavljenu 1. studenoga 1914., iskoristio je kako bi uputio apel za mir. Nažalost, taj, kao i brojni drugi njegovi mirovni napor i pokušaji, nije našao na pozitivan odjek kod zaraćenih strana. Dapače, svaka je strana na svoj način tumačila papine riječi, prozivajući ga ujedno za simpatiziranje protivnika. No, papu to nije obeshrabril, pa je 1. kolovoza 1917. ponovno pokušao posredovati iznoseći mirovni plan od sedam točaka, kojim, između ostalog, traži zasnivanje mira na pravima, a ne na vojnim uspjesima, te predlaže da se obje zaraćene strane odreknu naknade štete. Kako su štetu počinili uglavnom Nijemci u napadnutim zemljama, poput Francuske i Belgije, potonje su zemlje u papinom planu vidjele favoriziranje Njemačke. Osim toga, papin mirovni plan zaraćenim stranama nije bio prihvatljiv, jer su sve sile htjele ozakoniti svoja osvajanja.

Ni Italija nije bila sklona Benediktu XV. jer se bojala da će on u pregovorima sa saveznicima pokušati postići da se nakon rata Rim vrati nekadašnjoj papinskoj državi. Stoga su Talijani, pridruživši se u svibnju 1915. saveznicima, u tajnom londonskom sporazumu ustrajali i uspjeli u namjeri da se predstavnici Svete Stolice isključe iz svih mirovnih pregovora. Tako je papa, na svoje veliko razočarenje, 1919. isključen iz mirovnih pregovora. Savezničke su snage time pokazale veliku nezahvalnost za sva papina mirovna nastojanja, ali i humanitarne napore. Unatoč tome, Benedikt XV. još je 1918. izdao enickliku koja se bavi budućom mirovnom konferencijom, a 23. svibnja 1920. i encikliku *Pacem Dei munus* o miru i kršćanskom pomirenju.

Nedugo nakon izbora za papu, Benedikt XV. posredovao je među zaraćenih strana po pitanju razmjene ranjenika i zarobljenika. Desetci tisuća zarobljenika na svakoj strani upravo njemu su dugovali svoju slobodu, ali i dvadeset tisuća civila koji su 1915., njegovim posredovanjem, iz okupiranih područja prebačeni na sigurna i neokupirana područja južne Francuske. Neutralnu Švicarsku je 1916. nagovorio da

primi 29 000 ranjenika i bolesnika sa obiju strana, a na njegovu intervenciju su u svibnju 1918. obje strane poslale u Švicarsku sve one koji su se duže od 18 mjeseci nalazili u zarobljeništvu i koji su imali najmanje četvero djece kod kuće. Papa je uspio svojim intervencijama spasiti više na smrt osuđenih zarobljenika, ali i ishoditi da se tijela ubijenih vrate njihovim obiteljima. Posebnu brigu za vrijeme i poslije rata, posvetio je djeci pogodenoj raznim strahotama. Godine 1916. zamolio je američki narod i kler da mu pomognu prehraniti djecu u Belgiji, koju su okupirali Nijemci. Istodobno je pomagao djecu u Litvi, Poljskoj, Crnoj Gori, Libanonu, Siriji i Rusiji. Djeci, koja su u Europi bila pogodjena posljedicama Prvog svjetskog rata, posvetio je 1919. enickliku *Paterno iam Diu*, a 1920. encikliku *Annus iam plenus*.

O humanitarnim nastojanjima Benedikta XV. dovoljno govori činjenica da je za Prvog svjetskog rata gotovo u potpunosti ispraznio vatikansku blagajnu, pomažući tim novcem potrebne bez obzira kojoj su zaraćenoj strani, vjeri

ili naciji pripadali. Najbolje svjedočanstvo o njegovim humanitarnim nastojanjima i najveći znak zahvalnosti pokazali su mu Turci, podigavši mu još za života spomenik u Carigradu s natpisom: "Velikom papi svjetske tragedije ... dobročinite lju svih ljudi bez obzira na narodnost i vjeru."

Benedikt XV. podržao je u svibnju 1920. Ligu naroda, naglasivši da bi se morala baviti riješavanjem međunarodnih problema, ali je kritizirao njezinu potpuno sekularnu narav i tražio da bude zasnovana na kršćanskim načelima. Također je osuđivao nacionalizam, ali i ekonomske uvjete, koji su Njemačkoj bili nametnuti nakon rata, smatrajući ih zalogom nekom novom ratu, koji bi mogao buknuti čim se Njemačka ekonomski uzdigne i obnovi svoje vojne snage. Nakon rata, papa se posebno trudio ublažiti glad i bijedu u mnogim zemljama, ali i uspostaviti dobre diplomatske odnose sa novonastalim državama. Premda nije uspio riješiti spor Vatikana i Italije, odnosno tzv. *Rimsko pitanje*, postavio je dobre temelje za to, a pobošljao je i odnose sa antiklerički raspoloženom Francuskom, koja je 1921. obnovila diplomatske odnose sa Vatikanom. U Vatikanu je za pontifikata Benedikta XV. neprestano rastao broj stranih državnih predstavništava, pa je čak

i Velika Britanija, prvi put nakon 17. stoljeća, uspostavila svoje predstavništvo.

Teološke odrednice pontifikata

Unatoč ratnim i poratnim nevoljama, koje su ga u velikoj mjeri zaokupljale, Benedikt XV. dao je snažan doprinos i na području teologije. U lipnju 1917. izdao je encikliku *Humani generis redemptionem*, u kojoj govori o propovijedanju u suvremenom svijetu. Iste godine proglašio je prvi *Zakonik kanonskoga prava* Katoličke Crkve, koji je na snagu stupio 1918. Imajući osjećaja za misionarsku zadaću Crkve, pozivao je kršćane diljem svijeta da doprinose za misije, a samim misionarima naglašavao je potrebu inkulturacije. Ukoliko misionari ne budu prihvaćali kulturu naroda u koji odlaze, nego mu pokušavali nametnuti europske kulturne odrednice, njihov misionarski rad, smatrao je Benedikt XV., ne samo da će biti neplodan, nego također opasan i poguban, što dokazuju brojni primjeri iz Afrike i Azije.

U sedam i pol godina pontifikata Benedikt XV. izdao je ukupno dvanaest enciklika. Osim onih koje smo već spomenuli, 1919. objavio je encikliku o sv. Bonifaciju, iduće godine enciklike o sv. Jeronimu i sv. Efremu Sirijskome, a 1921. o Danteu i o Trećem franjevačkom redu. Svoju posljednju encikliku *Fausto appetente die*, izdanu 29. lipnja 1921., posvetio je sv. Dominiku, kojega je, kao dominikanski trećoredac, smatrao i svojim duhovnim ocem. U toj enciklici papa kaže kako je počašćen što sa Petrove katedre može potaknuti kršćane na čašćenje sv. Dominika, čime ujedno odaje zahvalnost sveču, ali i Redu kojega je on utemeljio. Papa posebno hvali propovjedničku zadaću Dominikova reda, koja se temelji na marljivom studiju i na duhovnosti nadahnutoj biblijskim tekstovima. Nabrajajući imena nekih dominikanski svetaca i blaženika, papa ne zaboravlja ni posebnu privrženost Reda propovjednika Majci Božjoj, a svoju ekcikliku zaključuje govorom o aktualnosti dominikanskoga apostolata u suvremenom svijetu: "Danas dominikanski apostolat, kao što i sami znate, časna braćo, nije ništa manje prikladan nego li

je to bio u doba utemeljitelja Reda propovjednika. Koliko li je danas, kao i nekada, onih koji su lišeni kruha svagdašnjega, kao i crkvene nauke, u zemljama pogodenim glađu? Koliki su, prevareni prividnom istinom, različitim zabludama udaljeni od vjere? Koliko li svećenici moraju biti gorljivi za spasenjem tuđih duša i koliko poučeni velikim znanjem kako bi po riječi Božjoj mogli prikladno služiti potrebama svih ovih? Također, kolika su nezahvalna i zaboravna djeca Crkve udaljena od Kristovog namjesnika zbog neznanja ili izopačene naravi, kojima je zajedničko to da vode u isti ponor? Koliko li nam je potrebna Majčina zaštita kako bismo izlijecili ove i sve ostale koji su bolesni! Stoga, dominikanci imaju gotovo neizmjerno polje u kojem trebaju raditi za zajedničko dobro.”

Benedikt XV. bio je veliki štovatelj Majke Božje, što se očitovalo u njegovom interesu za mariologiju. Cijenio je i naglašavao vrijednost hodočašća u marijanska svetišta, proglašio Gospu zaštitnicom Bavarske i dopustio da se u Meksiku slavi blagdan Gospe od Guadalupe. Za Prvog svjetskog rata, stavio je čitav svijet pod

nebesku zaštitu Majke Božje te u Lauretanske litanije dodao zaziv *Kraljice mira*. Također je, u duhu marijanske pobožnosti dominikanskog trećoredca Ljudevita Montfortskoga, promicao svibanske pobožnosti. Apostolskim pismom od 22. ožujka 1918. podržao je teološku postavku o Mariji suotkupiteljici, a potom i postavku o Mariji posrednici svih milosti. Kako bi potonji Gospin naslov prihvatali i vjernici, Benedikt XV. dopustio je belgijskim dijecezama slaviti misu na čast Marije posrednice svih milosti.

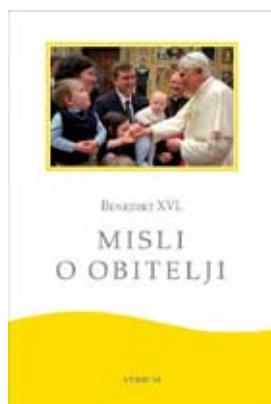
Zaboravljeni papa

Papa Benedikt XV. neočekivano je napustio svjetsku pozornicu. Početkom siječnja 1922. razbolio se od jake prehlade, koja se vrlo brzo razvila u tešku upalu pluća. Pri jednom napadaju kašla, papa je svom tajniku u šali rekao: “Nisu ovo valjda trublje koje najavljuju smrt.” Premda toga vjerojatno nije bio svjestan, šala je u sebi sadržavala istinu, jer je papa preminuo već 22. siječnja 1922. Bio je u 68. godini života i osmoj godini pontifikata. Pokopan je u kripti vatikanske bazilike, pokraj groba svoga prethodnika Pija X. Svijet ga je, nažalost, brzo zaboravio, premda su njegovi nasljednici s vremena na vrijeme podsjećali na papu, koji je činio sve kako bi zemljom zavladao mir i ljubav među svim ljudima. U novije doba posebno priznane odao mu je papa Benedikt XVI. kazavši da je kao papa uzeo ime Benedikt prvenstveno u spomen na papu Benedikta XV., “tog hrabrog proroka mira, koji je vodio Crkvu kroz turbulentno ratno doba.” Odmah potom, sadašnji papa kaže kako svoj pontifikat, po uzoru na Benedikta XV., stavlja u službu pomirenja i stvaranja harmonije među narodima.

LITERATURA: Eamon DUFFY: *Sveci i grešnici: povijest papa*. Rijeka 1998. – Marijo MILIĆ: *Pape: od sv. Petra do Ivana Pavla II.* Split 1998., str. 263 – 264. – John POLLARD: *Benedict XV.: The Unknown Pope and the Pursuit of Peace*. London 2005. – Ashley BECK: *Benedict XV.: Pope od Peace*. London 2007.

Ivan Armanda

ŠTO IMA NOVA U KATOLIČKIM KNJIŽARAMA?

Papa Benedikt XVI. „MISLI O OBITELJI”!

Uoči pohoda pape Benedikta XVI. Hrvatskoj, u **Godini obitelji**, nakladna kuća Verbum objavila je knjigu „**Misli o obitelji**” u kojoj su sadržane odabране misli pape Benedikta XVI. o braku, obitelji, ljubavi,

djeci, vjeri u obitelji, krvkosti obitelji danas itd. Podsjećajući čovjeka na ulogu koju mu je Bog namijenio u svom stvaralačkom planu, Papa iznova osvjetjava narav braka i obitelji kao i druge temeljne stvarnosti čovjekova života poput slobode, zajedništva, ljubavi, i međusobnog poštovanja.

Obitelj kao svetište ljubavi, života i vjere, kao kućna Crkva, ali i kao škola čovječnosti, kao mjesto gdje se odgaja za korištenje razumom, za slobodu izbora, za služenje ljubavi, za dobro molitve, u kojoj se nada procvatu novih zvanja, sve su to misli koje nam Sveti Otac dariva i o kojima želi da razmišljamo pozivajući nas da poduzmemo izvanredno putovanje - kako sam ističe - u potrazi za značenjem ljudskoga bića.

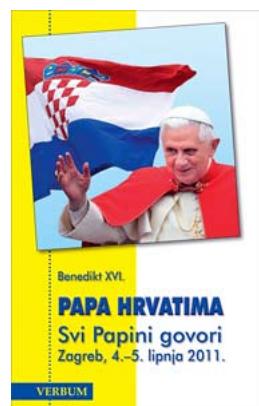
Ove Papine misli temeljene na nauku crkvenoga učiteljstva izvrstan su poticaj za izgradnju obitelji u kojima će svatko nalaziti put ljudskoga i duhovnog ostvarivanja.

PAPA HRVATIMA

Svi Papini govori - Zagreb, 4. i 5. lipnja 2011.

Knjiga **Papa Hrvatima** sadrži sve govore, obraćanja i homiliju što ih je Sveti Otac Benedikt XVI. izrekao tijekom svoga posjeta Hrvatskoj 4.

i 5. lipnja 2011. godine. Ovo jedinstveno izdanie, realizirano u suradnji sa službenom Vatikanskom izdavačkom kućom *Libreria Editrice Vaticana*, sadrži tako cijelovite tekstove vrlo poticajnih Papinih govorova koji su imali velikog odjeka u cijelokupnoj Hrvatskoj javnosti, a sada se čitateljima pruža prilika da iznova zastanu nad njima. Osim svih Papinih izrečenih govorova, knjiga sadrži i tekst govora za koji je bilo predviđeno da ga Papa izrekne prigodom oproštaja u zračnoj luci Pleso, ali se to nije dogodilo zbog nevremena. Knjizi je također pridodata i dojmljiva Papina kateheza održana na općoj audijenciji na Trgu sv. Petra u Vatikanu, 8. lipnja 2011. godine, koju je Papa u potpunosti posvetio svom posjetu našoj Domovini, toplo se osvrćući na taj posjet, istaknuvši tom prigodom da su Hrvati narod duboke vjere.

Ivica Ursić: SVA MOJA SIDRA

U pozivnici na javno predstavljanje knjige, **Sva moja sidra**, koje je bilo 23. svibnja 2011. u velikoj dvorani Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu, sam autor, Ivica Ursić, sažeto kaže o knjizi: „Nakon 10 godina od teške di-

jagnoze, nakon više od 100 javnih svjedočenja vjere, nakon više od 400 radijskih emisija NI-KAD NEDJELJOM – UVIJEK NEDJELJOM ... nastala je knjiga ...

Ovo je knjiga o Bogu i bližnjemu. Ovo je knjiga na razmeđi između života i smrti. Ovo je knjiga o teškoj dijagnozi koja je postala – privilegija. Ovo je knjiga o nesebičnom milosrđu i ljubavi Božjoj. Ovo je knjiga o životu jednoga od vas.“

Victor Sion: PREDANJE BOGU

Tajna istinske slobode

Nakon što je u izvrsno prihvaćenoj knjizi **Živjeti sadašnji trenutak** čitateljima otkrio tajnu svakodnevne radosti, poznati duhovni pisac Victor Sion u ovoj svojoj novoj knjizi nudi daljnji poticaj i pomoć na putu kršćanskog i ljudskoga ostvarenja.

Progovarajući o tome na koji način pomiriti vlastitu slobodu i vlastite težnje s onim što nam se događa, Sion na vrlo suvremen način obrazlaže i tumači ulogu božanske providnosti. Na tomu temelju, gradeći i istodobno spajajući drevne duhovne uvide s novim psihološkim spoznajama, autor čitatelja upućuje na to kako ostvariti istinsku slobodu i kako svaki trenutak živjeti u miru i radosti.

Predanje Bogu pripada nizu od četiri knjige pod naslovom "Za duhovni realizam". Riječ je o želji autora da u četiri opsegom nevelike knjige na pristupačan i utemeljen način pruži prikaz temelja duhovnoga života, daleko od svih fundamentalizama i pojednostavljenosti kojima danas obiluju knjige slične tematike.

Clive Staples Lewis

VELIKA RASTAVA

Fantastična pripovijest o raju i paklu

Koristeći se svojim nenadmašnim talentom za pisanje bajki i alegorija, C. S. Lewis (autor bestselera Pisma starijeg đavla mlađem) nas u ovoj

alegoričnoj priči vodi na nutarnje putovanje kroz raj i pakao i upoznaje nas s anđelima i nadnaravnim bićima koji mijenjaju način na koji razmišljamo o dobru i zлу. Zamišljujući sama sebe u snu u kojem se nalazi u autobusu koji vozi između pakla i raja, Lewis započinje izvrsnu književnu pripovijest o vječnim pitanjima postojanja pakla i raja, kao i o tome može li postojati jedan bez drugoga.

Privlačnim slikama, zabavnom satirom i uz budljivim špekulacijama Lewis majstorski izaziva znatiželju o životu nakon smrti, istodobno izostavajući svijest o ovome svijetu. Njegovi zorni opisi grijeha i napasti, kao i genij za opisivanje zapletenih mreža taštine i samoobmane čine ovo djelo izrazito duhovno korisnim, potičući čitatelja da se zapita o krajnjim posljedicama svakodnevnih samo naizgled sitnih odluka i čina.

365 biblijskih priča na aramejskom jeziku

Biblijsko društvo u Iraku, u suradnji s Libanon-skim biblijskim društvom, priredilo je 2001. godine aramejski prijevod engleskog originala "The children's Bible in 365 stories" iz 1985. Naslov aramejskog (sirskog) izdanja glasi: "365 priča Svetoga Pisma". Tekst je u glavnini priredio dominikanac iz Iraka, Yousif Thomas Mir-kis, koji živi i radi u Bagdadu.

Yousif je stručnjak za aramejski (sirski) jezik i njegove dijalekte te je, svojom kompetencijom, doprinio da se pronađe neka vrsta 'zajedničkog' aramejskog (sirskog) u kojem se preklapaju različiti dijalekti; mogli bismo reći, neka vrsta 'koine' jezika.

Inače, svi kršćani iz Iraka govore aramejski te se njime služe i u liturgiji. Imao sam priliku upoznati fr. Yousif-a u Švicarskoj gdje se prošlog vikenda održavao susret dvaju fakulteta: Babel college-a (Irak) i Teološkog fakulteta u Fribourgu.

Fr. Yousif je također autor i brojnih naslova na arapskom jeziku te urednik kršćanske revije

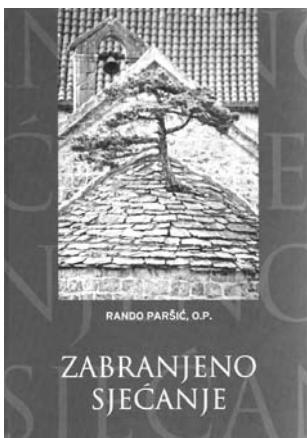
- "Kršćanska misao" (Al-fikr al-masihi). Zahvaljujući ovom susretu uspio sam doći do sirskog izdanja '365 priča' te do nekoliko naslova na arapskom jeziku od istog autora.

Jedan od naslova je i osvrt na 'najnovije' napade na kršćanska središta u Iraku. Knjiga se zove: "Svjedočanstvo ljubavi" (Šahada al-hob). U prilogu možete pogledati prvo poglavlje iz '365 priča' koje govori o stvaranju svijeta. (www.dominikanci.hr)

Fr. Srećko, OP

U Korčuli predstavljena knjiga

"Zabranjeno sjećanje"

U subotu, 28. svibnja, u dominikanskoj crkvi sv. Nikole na Korčuli predstavljena je knjiga "Zabranjeno sjećanje" koja govori o proživljenim strahotama dominikanca fr. Randa Paršića (1912-2004). O knjizi su govorili dominikanci: Anto Bobaš, Frano Prcela i

Drago Kolimbatović, povjesničar Branko Salaj, s. Dolores Matić, vrhovna poglavarica časnih sestara dominikanki i don Frano Kuraja, župnik župe sv. Marka u gradu Korčuli. Tekstove fr. Randa, uz molbu i potporu fr. Anta Bobaša, starještine samostana na Korčuli, uredio je fr. Frano Prcela.

Rezultat je knjiga čiji naslov "sugerira kako je riječ o sadržaju kojega je iznošenje u javnost moglo imati neželjene posljedice za slobodu pri-povjedača." Fr. Rando je bio žrtva komunističke vladavine te je kao "nepopravljivi" svjedok ljubavi prema Bogu i hrvatskom narodu proživio brojna progona i višestruka utamničenja, od Stare Gradiške do Golog otoka.

Većinu života je šutio o mučnim iskustvima jer je prije svega smatrao da ona nisu isključivo njegova i da ih zato ne treba posebno isticati. S vremenom se ipak otvorio braći i prijateljima, a pred kraj života je odlučio i napisati svoju životnu priču.

Knjiga je obogaćena fotografijama i dokumentima koji potkrepljuju određena svjedočanstva. Uvod je napisao fr. Frano Prcela, predgovor mons. Želimir Puljić, a pogовор fr. Anto Bobaš. U središtu knjige je život fr. Randa, od njegovog djetinjstva i školovanja, ulaska u Red propovjednika, do teških iskustava u Titovoj Jugoslaviji.

Ovdje donosimo cjelovito izlaganje s. Dolores Matić, na predstavljanju knjige *Zabranjeno sjećanje*.

„ZABRANJENO SJEĆANJE“

Korčula, 28. svibnja 2011.

Poštovani,

Radosno vas pozdravljam, ovdje večeras okupljene kao prijatelje, poštovatelje i poznavatelje čovjeka, domoljuba, velikana srca i uma, brata i svećenika – dominikanca, p. Randa Paršića.

Sakupili smo se na Euharistijskom slavlju zahvaliti Gospodinu za jedan plodan život, za život vrijedan divljenja, a potom i na prvo predstavljanje knjige „Zabranjeno sjećanje“, posthumnoj autorovoj mini-biografiji.

Život padra Randa bio je ovijen velom šutnje. Ne šutnje koja sve zatvara u samu sebe, nego plodne šutnje koja je govorila više od riječi. Upravo zato zahvaljujem priređivaču za slikovit i znakovit naslov knjige „Zabranjeno sjećanje“.

To su samo bilješke. Iza njih se nazire patnja nedužnog, izmišljena krivica progonjenog, snaga nevinog. Čovjek uzdignute glave i ponosna pogleda, dogorio je u sjećanjima, ali je do kraja ostao uspravan i ponosan, uronjen u Istinu koja ga je jačala, koja je bila na njegovoj strani.

Godinama potiskivana, na neki način stjerana u zaborav, ova sjećanja nisu mogla ostati zakopana. Samo čovjek koji je dotaknuo Boga u svojim dubinama, koji je iskusio Božju ljubav i dobrotu, može izdržati i ono ne-izdrživo, premostiti ono ne-premostivo !

Padre Rando je živio u Bogu, za Boga i za čovjeka. S Božjom pomoći brodio je kroz velike i male oluje i nevere, ulijevajući utjehu i mir,

vraćajući pouzdanje i vjeru onima s kojima je živio, koje je susretao na svom životnom putu. Imao je puno razumijevanja za ljudsku patnju i bol, jer je sam okupan rijekom boli i poniženja.

Njegov život su krasile četiri velike ljubavi za koje se nesebično zalagao, za koje je živio i od kojih je živio:

- **rođena Majka**, čiju ljubav, toplinu i nježnost za života nije upoznao. Prerano je umrla, samo par dana nakon njegovog rođenja.
- **Majka Crkva**, koja ga je na krštenju primila u svoje „krilo“; iz koje je uvijek na vrijeme stizala utjeha da ne bi klonuo duhom.
- **Majka Domovina**, čije je ime čitavim bićem, i s ponosom izgovarao;
- **Nebeska Majka Marija**, kojoj je od malih nogu nježno, djetinjim pouzdanjem tepao svoje prve molitvice.

Čini mi se da nije nimalo slučajno, što se i promocija ove knjige događa baš u mjesecu svibnju, Marijinom mjesecu, mjesecu posvećenu majkama. Padre Rando je volio svibanj, volio ga je kao mjesec posebne pobožnosti Mariji. Krunica je bila i ostala ‘odličje’ u njegovim rukama. S krunicom je započinjao i završavao svoj dan, svoj život je uranjao u njena otajstva i sve što je doticao povjeravao je Mariji.

Kada su ‘preodgojitelji’ - „nepopravljivog“ Dragu na Golom otoku htjeli ‘staviti u red’, lišavajući ga svega - pa i odjeće, padre Rando je, u trenutku nepažnje svojih mučitelja, uspio sakriti krunicu pod svoju bosu nogu ispečenu užarenim kamenom po kojem je bos hodao. Bila mu je i ostala *lanac utjehe i spasa*. U tim teškim vremenima krunica mu je bila poput ljestava koje su ga uzdizale do Neba, u paklu zbivanja koja je rijetko tko mogao shvatiti. U susretima s padre Random vidjela sam koliko mu je značila krunica i dobra knjiga. Krunica mu je bila kao pero piscu, kao kist umjetniku, kao riječ propovjedniku, kao izvor žednome ili komad kruha izgladnjelome.

Gospa ga je svojom majčinskom rukom vodila kroz život, pomogla mu ispuniti poslanje, i sačuvala mu je slobodu duha.

Poslanje daje značenje našem životu, kaže

Rick Warren u svojoj knjizi „Svrhovit život“. „Najbolji način da se potroši život jest potrošiti ga na nešto što traje duže od njega samog“ kaže William James. Upravo je tako živio i djelovao naš padre Rando; trošio se radeći na slavu Božju i dobro duša za koje se svesrdno zauzimao čitavim svojim bićem.

Bio je propovjednik, duhovnik, isповједnik, tješitelj, otac i brat. Mi, njegove sestre po dominikanskom Redu, dobro smo to osjećale. Ispreplitale su nam se radosti i tuge pod zajedničkim plaštem sv. Oca Dominika. Spontan pri susretima, „suzdržano znatiželjan“ za svaku i najmanju bol koju bi naslutio iz suze u oku ili grča na licu.

Randovih 11 tamnica bilo je poput 11 postaja njegovog osobnog križnog puta.

One zadnje tri postaje dopunio je kasnije u slobodi predanja svojem Bogu.

Tumačio nam je Riječ Božju životno, u propovijedima koje su bile kratke i jasne, koje su u sebi imale snagu Božanske prisutnosti, snagu iskustva.

Bio je jednostavan čovjek koji je posjedovao dušu za sve i za svakoga. Privlačio je iskrenošću i dobrotom, iskustvom o kojem nije previše pričao, ali se naziralo i slutilo u njegovim riječima i djelima.

Svima nam je to jasno iz naslova knjige: „*Zabranjeno sjećanje*.“

Svoje posljednje dane proživio je ovdje, na stamenoj hridi, u ovom pet-stoljetnom samostanu koji ujedno čuva i najduži staž njegovog svećeničkog hoda. Kroz prozorsko okno njegove sobe maestral bi u predvečerje, pri posljednjem odsjaju sunca, donosio zvukove vesala i mriža sa korčulanskih ribarica, ali i miris žuke, lavande i sjećanja s rodne mu Svetе Nedjelje.

Na kraju bih ponovila riječi don Tome Lukića, kojima je najbolje opisao padra Randa: „Jednakim zanosom je govorio o Bogu i čovjeku tako da bi se za njega moglo reći: bio je humanist bez fanatizma, vjernik bez dogmatizma, svećenik bez klerikalizma i rodoljub bez šovinizma“ („*Zabranjeno sjećanje*“ str.131.) Padre Rando je izgarao za Istinu, pisani velikim slovom, i u

tome ostao „nepopravljiv“ i nenatkriljiv. Nikome nije dopustio da posumnja u njegovu vjeru i ljubav prema toj Istini, prema Bogu.

Dragi p. Rando, hvala za ovo radosno svjeđočanstvo ljubavi izrasloj na žrtvi i žrtvenosti.

s. Dolores Matić

Objavljena monografija "Dominikanci u Hrvatskoj"

U izdanju "Galerije Klovićevi dvori" u Zagrebu, iz tiska je izšla monografija "Dominikanci u Hrvatskoj". U prvome dijelu, na 255 stranica, monografija donosi dvanaest uvodnih tekstova i studija popraćenih bogatim ilustracijama, dajući presjek kulturno-umjetničke baštine koja predstavlja dominikansku nazočnost od utemeljenja prvoga samostana, 1225. godine u Dubrovniku.

U drugome dijelu donosi katalog istoimenе izložbe koja bila postavljena od 20. prosinca 2007. do 30. ožujka 2008. u Galeriji Klovićevi dvori u suradnji s Hrvatskom dominikanskom provincijom. Ova monografija s katalogom izložbe, živopisno prikazuju poslanje Reda propovjednika, njegovo stvaralaštvo, propovijedanje kroz likovnu umjetnost i kulturu te su vrijedan doprinos obilježavanju 800. obljetnice Dominikanskog reda.

Katalog izložbe (tvrdi uvez, 532 str., s 12 str. sažetaka na engleskom) može se nabaviti u Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu, u dominikanskom samostanu u Zagrebu (Kontakova 1) te uskoro i u drugim dominikanskim samostanima.

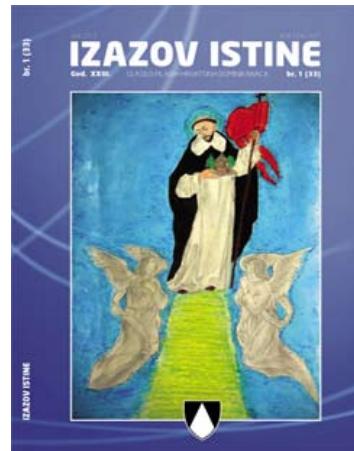
Opet "Izazov"

Glasilo mladih hrvatskih dominikanaca *Izazov istine*, nakon nekoliko godina stanke, ovih je dana ugledalo svjetlo dana. U uvodniku glasila, novi urednik fr. Dominik. K. Gerbic objašnjava buduću strukturu lista, koji je smisao i želja Izazova, te između ostalog piše:

"Kroz uredništvo su se izmijenjale mnoge generacije i svi su htjeli ostaviti iza sebe nešto domišljato, učeno i originalno. U svima nama postoji potajna nada da će papirom zarobljeni djelići misli dospijeti do (mnogih) drugih, koji će u njima naći neko značenje za sebe.

Ono po čemu su slični tekstovi ma drugih brojeva jest njihova teološko – filozofska orijentacija. Ipak, sadržajno su mnogo više iscrpljujući. Promjene su se dogodile i u vizualizaciji. Ustaljeni format A5 zamijenjen je malo većim i prikladnjijim. Naslovnice su do devetog broja uređivali bogoslovi. (...)

Iskreno se nadam da će nešto od ponuđenih naslova zagolicati znatiželju čitatelja. Koliko smo uspjeli biti privlačni sadržajem i dizajnom neka nam pokaže Vaša prosudba. Razmišljam, jednoga će dana neki drugi urednik čitati krovniku i tražiti nadahnucé za uvodnu riječ."

Vjesnik Blaženog Augustina Kažotića

Novi broj *Vjesnika za širenje štovanja i za kanonizaciju bl. Augustina Kažotića* donosi, u srpanjskom broju, radosnu vijest, iz pera glavnog urednika o. Marijana Biškupa, da je „nakon više neuspješnih pokušaja, konačno i službeno zatražena kanonizacija bl. Augustina Kažotića.“

Tu je i niz novih, zanimljivih podataka i članaka iz života našega blaženika i o njegovu štovanju u našem narodu. List donosi i Deveticu u čast bl. Augustina, kao i razne molitve za zadobivanje milosti njegovim zagovorom. U Vjesniku je neizostavna i *Ozanina stranica*, kojom istodobno promovira našu dominikansku blaženicu sa željom da bi se na njezinoj svetosti nadahnjivali, a njezinim zagovorom okoristili svi oni koji joj se budu utjecali.

Vjesnik Hrvatske dominikanske provincije

Iz tiska je ovih dana izšao novi broj *Vjesnika Hrvatske dominikanske provincije*, koji izvješćuje dominikansku i širu javnost o važnijim zbivanjima unutar provincije, a i cijelog OP Reda.

GOVOR O KRIŽU

Govor o Križu je ludost, govori sv. Pavao, za one koji propadaju.

Ipak je među onima kojima je Križ bio ludost i sablazan bilo asketa i pobožnih ljudi koji su razvili filozofiju o trpljenju i koji su njegovali samozataju.

Ima dakle mnogo više u govoru o Križu nego što je prihvaćanje trpljenja ili prakticiranje samozataje. Križ je nešto pozitivno. On je više nego smrt. Govor o Križu je ludost onima koji propadaju - a onima koji se spašavaju »on je sila Božja« (1 Kor. 1, 18).

Kršćanin ne smije samo primiti trpljenje: on ga mora posvetiti. Ništa tako lako ne postaje ne-sveto kao trpljenje.

Ako se samo zadovoljimo time da ga primimo, trpljenje ne koristi ništa našim dušama osim što ih, možda, otvrđne. Samo podnošenje nije nikakvo posvećenje. Prava askeza nije samo štovanje jakosti. Možemo se strogo odricati radi krivog razloga i svršiti tako da se silno sviđamo sami sebi zbog svojega samoodricanja.

Trpljenje se posvećuje Bogu vjerom - ne vjerom u trpljenje, nego vjerom u Boga. Prihvatići trpljenje hladno, primiti teret zlosretne, ne-izbjegive i neshvatljive nužde i junački je nositi, nije nikakvo posvećenje.

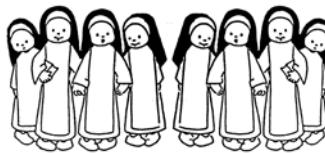
Neki ljudi vjeruju u silu i vrijednost trpljenja. Ali njihova je vjera samo varka. Trpljenje nema nikakve snage ni vrijednosti samo po sebi.

Ono vrijedi samo kao kušnja vjere. Što ako naša vjera padne u kušnji? Da li je tada dobro trpjeti? Što ako ulazimo jakom vjerom u trpljenje, a tada otkrijemo da nas trpljenje uništava?

Vjerovati u trpljenje je oholost: ali trpjeli, vjerujući u Boga, jest poniznost. Jer oholost nam može reći da smo dovoljno jaki da trpimo, da je trpljenje dobro za nas, jer smo mi dobri. Poniznost nam kaže da je trpljenje neko zlo komu se uvijek moramo nadati u svom životu zbog zla koje je u nama. Ali i vjera znade da Božje milosrđe dobivaju oni koji Ga traže u trpljenju, i da Njegovom milošću možemo nadvladati zlo dobrim. Trpljenje, dakle, postaje djelomično dobro, po dobru koje nas osposobljava da obilnije primimo Božje milosrđe. Ono nas ne čini dobrima samo po sebi, nego nas osposobljava da postanemo bolji nego smo sada. Na taj način, ono što posvećujemo Bogu u trpljenju nije naše trpljenje nego mi sami.

Thomas Merton, trapist

ŠTO KAŽU NAŠE NAJMLAĐE?

ZAGREB – Granešina: Seminar za sestre juniorke

Teologija tijela i zavjet čistoće

Tema ovogodišnjeg susreta sestara juniorki, u Zagrebu, 20. i 21. svibnja, bio je zavjet čistoće, čiji su značenje i vrijednost sagledani i protumačeni u kontekstu Teologije tijela. Voditelj ovog kratkog ali zanimljivog susreta bio je don Damir Stojić, salezijanac, koji je vješto povezao suvremene teme i pitanja ljudske seksualnosti s Božjom Riječi, te naukom Crkve, ukazujući pri tom na misao Ivana Pavla II.

Govor o vrijednosti i razumijevanju zavjeta čistoće moguć je jedino u kontekstu Teologije koja mora biti utjelovljena, te stoga davati odgovore na temeljna antropološka pitanja: tko sam ja i kamo idem? Znati odgovor na ta dva pitanja, temelj je prepoznavanja vrijednosti i smisla našega života kao i mogućnosti ostvarenja istinskog življenja uopće. Vječne istine o čovjeku oslikane u knjizi Postanka, ukazuju na čovjeka kao jedinstvenog, svetog i stvorenog za sebedarje, te kao takvog na putu u svoju istinsku domovinu na Nebesima. Smisao našega puta otkrivamo u sedmom danu, kruni stvaranja, u slavljenju Gospodina. Slike Adama i Eve otkrivaju nam naše uloge i zadatke kao muškarca i žene u međusobnim odnosima, kako na tjelesnoj tako i na razini istinskog života, života u Bogu. Istina istočnog grijeha istovremeno nas poziva da poslušamo Isusove riječi, da radimo na obrezanju vlastita srca i težimo prema onom što bijaše u Božjem naumu, na početku.

Nadalje, naša se spoznaja općenito događa preko naših pet osjetila, a razumijevanje preko nama poznatih pojmovima, relacija i odnosa.

Don Damir ističe kako je slika braka ključ za razumijevanje Svetoga Pisma. U skladu s time, Sveti Pismo možemo shvatiti kao *jednu veliku ljubavnu priču*, koja otkriva da sve ono najbolje i najvrednije što posjedujemo tijekom ovoga putovanja jest tek predokus, slika buduće stvarnosti u kojoj stoji obećanje da ćemo u Nebu biti u punini zadovoljni, jer ćemo gledati Boga i u potpunosti biti njime prožeti, kako to nagovijesta Izajija 62,5 "kao što se mladić ženi djevicom, tvoj će se graditelj tobom oženiti; i kao što se ženik raduje nevjesti, tvoj će se Bog tebi radovati". U tom kontekstu vidimo posvećeni život kao preskakanje ovog znaka što će uminuti i pokušaj uprisutnjenja djelića Božjega Kraljevstva već ovdje i sada.

Od srca zahvaljujemo don Damiru na susretu koji nas je sve uvelike oplemenio i vjerujem da bi nam i on poželio ono što je svima poručio Ivan Pavao II "ne bojte se, otvorite vrata Kristu".

s. Ivana Pavla Novina, OP

VELA LUKA:

Okušale se mlade „propovjednice“

Dana 8. svibnja 2011. novicijat dobio priliku okušati se u propovjedničkoj službi unutar svoje dominikanske obitelji. Naime, na poziv p. Ante Bobaša, uputili smo se u Vela Luku na njegov mjesecni susret s Trećim dominikanskim Redom. Pošto bijaše blagdan Gospe Pompejske, sam susret bijaše drukčije osmišljen, isprepleli su se molitva krunice, koju smo mi predvodile, isповijed, te sveta misa. Nakon Evandželja, umjesto homilije p. Ante, č. Učiteljica je predstavila s nekoliko riječi našu Kongregaciju. Potom je Mirna govorila o Gospinom čudu u Pompejima, nakon čega sam se ja osvrnula na zaštitu Blažene Djevice Marije nad dominikanskim Redom. Nakon sv. Mise članovi Trećeg reda su nam zahvalili na dolasku i trudu oko izlaganja. Evo i kratkih osvrta iz izlaganja!

**“TKO TRAŽI SPESENJE,
NEK PROPAGIRA KRUNICU.
TO JE MARIJINO OBEĆANJE.
TKO PROPAGIRA KRUNICU, SPAŠEN JE”**

Sve je započelo ovim riječima 1872. godine u Pompejskoj dolini.

Pompei je bio gradić u kojem se živjelo razvratno. Stanovnici su bili ubogi i zapušteni seljaci. Prevladavala je nevjera pomiješana sa praznovjerjem. Upravo u tom gradiću se našao Bartol Longo.

Bio je laik i dominikanski trećoredac. U Pompeje je došao zbog posla jer je po zanimanju bio odvjetnik.

Ni sam nije znao kakva mu je misija određena u Pompejima.

Kao što i sam kaže, bio je kao dijete i slijepac. Vodila ga je samo Božja providnost..

Bartol je uvidio da su stanovnici Pompeja razvratni, nevjerni te da je njihov najveći nedostatak njihovo duhovno siromaštvo. Odlučio ih je vratiti Bogu i pod Gospin plašt. Stanovnici Pompeja nisu znali ni najosnovnije molitve. Za njih kao da je sve bilo komplikirano. Bartol

je shvatio da je najjednostavnije, a najsnažnije sredstvo krunica. Uz krunicu, stanovnici Pompeja su se obratili.

Na današnji dan, 1876. godine., Bartol je položio kamen temeljac u crkvi koju je dao podignuti u Gospinu čast.

Danas, na dan kad slavimo Gospinu zaštitu nad našom obitelji, otvorimo i mi svoja srca da uvijek budemo spremni nositi krunicu i Gospinu ljubav u svaki dio zemlje, pa i u onaj najnevjerniji. Dopustimo Bogu da od nas učini posrednike kao što je to učinio od bl. Bartola Longa.

Mirna Bosnić

ZAŠTITA BLAŽENE DJEVICE MARIJE NAD CJELIM DOMINIKANSKIM REDOM

Red Propovjednika, čiji smo, draga braćo i sestre, članovi; naš je utemeljitelj sv. Dominik prema riječima kroničara 13 st. Rodriga Monserata, povjerio vodstvu Preblažene Djevice Marije. Da je Nebeski Otac uslišao molbu svoga miljenika, dokaz su brojne prijavljene i predaje uvrijedene u našem Redu. Istaknula bih prekrasnu prijavljenu bl. Cecilije. Ona nam naime prijavljava kako je sv. Dominik nakon cijelonoćne molitve ušao u spačivo te na njegovu ulazu započeo moliti. Pogledavši drugi dio spačiva, ugleda tri prekrasne gospode, od kojih ona u sredini bijaše časnija i dostojanstvenija. Jedna je od njih nosila prekrasnu sjajnu posudu, a druga škropilo, koje je pružala onoj gospodri u sredini, a ta je Gospoda škropila braću i blagoslovila ih znakom križa. Konačno Ona reče sv. Dominiku: “Ja sam Ona koju vi svake večeri zazivate. I kad kažete *Svrni, dakle, odvjetnice naša*, padam ničice pred svojim Sinom moleći da sačuva tvoj Red!”

Vrativši se na prijašnje mjesto sv. Dominik opet otpočne molitve u duhu bude uznesen gdje vidje Isusa Krista i Njegovu Presvetu Majku. Okrenuvši se uokolo vidje pripadnike svih Redova i Družbi, ali nikoga od svoga Reda. Ta ga spoznaja vrlo ražalosti i on gorko zaplaka. Gospodin Isus ga zapita razlog njegove goleme

žalosti,a nakon Dominikova odgovora, Isus ga zapita želi li vidjeti svoj Red. Nakon Dominikova potvrDNA odgovora Isus položivši ruku na rame svoje Presvete Majke reče: „ Tvoj sam Red povjerio brizi svoje Majke.“ U taj čas Blažena Djevica Marija raskrili svoj plašt te sv. Dominik ugleda braću i sestre svoga Reda.

Eto, draga braćo i sestre, koliku radost u našim srcima treba pobuđivati činjenica da je brigu za svakog od nas Nebeski Otac povjerio Onoj na čije je Majčinske grudi prije 2000 godi-

na dao položiti i svoga Ljubljenog Sina.

Stoga u svim nevoljama i gorčinama kojima je isprepletan naš trnoviti put u Kraljevstvo nebesko, utecimo se našoj Nebeskoj Majci, Kraljici dominikanskog Reda. Stavljući u Njezine ruke svoje živote,

Vlastito zvanje i one koji su nama Nebeskom Providnošću stavljeni na životni put, možemo biti sigurni da će nas upravo Ona povesti pravim putem k Izvorima Božanskog Milosrđa koje izvire iz Presvetog Srca Isusova! Amen

s. Josipa Otahal

ZELENI KUTIĆ

s. Maje Karmele Stržak OP, dipl. ing. agronomije

PORODICA: Lamiaceae (Labiate), usnače
DRUGI NAZIVI: metvica, engleska menta, ljutana

POVIJEST: arapski svijet još i dan danas njeguje pravi kult odanosti metvici. U svakoj prilici i u svakom domu i najskromnijem i najbogatijem

MENTA

(*Mentha piperita L.= paprena metvica*)

svakodnevno se spravlja topli čaj od mente. Stari Grci, Rimljani pa čak i stari Kinezi poznavali su njenu ljekovitu svojstva, obilato ju koristili, njegovali i čuvali.

Sve vrste metvica su ljekovite. Ne postoji otrovan oblik metvice (sa izuzetkom eteričnih ulja menthe pulegium, spicata i requienii, čija su eteričana ulja u velikim količinama otrovna, dok se čaj potpuno bezopasno i normalno koristi).

One osvajaju svojim jedinstvenim okusom i mirisom ali i ljekovitim svojstvima. Njihov sastojak mentol (ima antibakteridno djelovanje) koristi se u; u Zubnim pastama, bombonima, čokoladama, kolačima, u umacima za pečenja, u parfemima, kozmetičkim sredstvima, deterdžentima, gelovima za bolove i otekline, pastelama za grlobolju i zadah, koktelima, salatama...

Metvica se može rabiti svježa za čaj ako osjećamo težinu u želucu i mučninu. Za glavobolju inhalira se njezin čaj ili eterično ulje. Metvica povoljno djeluje na nervoze, drhtavice, tjeskobe

i slične duševne tegobe. Može se slobodno konzumirati sirova, dodavati u slatka ili slana jela ili ju prirediti na salatu. U kombinaciji sa lipom dobra je kombinacija za laku noć.

OPREZ! Zbog velikog sadržaja mentola (koji ipak može izazvati gušenje), paprena se menta općenito ne smatra podobnom za trudnice i malu djecu.

Paprena metvica je kultivirana biljka koja se izuzetno rijetko nađe u prirodi, a kad se i nađe to znači da je „pobjegla“. Nastala je kao križanac klasaste i vodene metvice vjerovatno tokom 17. stoljeća. Voli bogata humusna tla sa dosta vlage, polusjenovitog položaja. Izrazito je invazivna i sa lakoćom osvaja prostor oko sebe.

Kao i većina biljaka iz porodice usnatica paprena menta ima četverobridnu stabljiku koja naraste od 30-80 cm. U gornjem dijelu stabljike je razgranata i obrasla duguljastim i zašiljenim listovima. Grm je intenzivno zelene boje koja često nagnje tamnozelenoj a od lipnja do kolovoza kada cvate okiti se većinom ružičastim cvjetićima skupljenim u dugačke klasaste cvatove.

Neposredno prije cvatnje ili bar tokom cvatnje bere se cijela herba (zelen) sa cvatom.

PRIMJENA:

- dišni organi: inhalacija i pijenje infuza od mente pomaže kod prehlade, gripe, upale grla i sinusa, kašla svih vrsta, bronhitisa povišena temperatura: olakšava izmokravanje pa time djeluje i na smanjenje povišene temperature, također potiče prokrvljenost kože pa njene kupke pojačavaju znojenje.
- probava: metvica olakšava osjećaj naduštosti, žgaravice, lagano potiče brži rad crijeva i smanjuje plinove
- želudac: koristi se kao sredstvo protiv grčeva, želučane nervoze i povraćanja
- jetra i žuć: potiče i pospješuje rad jetre i žući
- kosti i zglobovi: mentol je sastavni dio gelova i krema za ublažavanje bolova (reuma, arthritis ili giht).
- žene: smirujući i opuštajući učinak njenog čaja pomoći će kod bolnih menstruacija.
- koža i kosa: djeluje dezinficirajuće pa se sve više koristi i u šamponima za prhut. Zato jer hladni i osvježava.

Na kraju priče o metvici može se predložiti; ako vam je težak kamen u želucu, muka vam je, boli vas glava ili vam je jednostavno dosadno; posegnite za toplim čajem od metvice!

BROMELIJE

PORODICA: Bromeliaceae

Bromelije su tropске biljke koje potječu iz Južne Amerike. Skoro sve vrste, a ima ih puno (anas, guzmanija, ehmeja, kriptantus, neoregelia, vrieseja...), su lake za održavanje i ne iziskuju puno pažnje.

Vrste iz ove porodice su lisnate i cvatuće. Imaju oblik rozete koji tvori izdužene, kožaste listove. Sredina rozete ima oblik lijevka u koji biljka sprema vodu i hranjive tvari. Iz ljevkastog središta izbija neobični cvat na dugoj cvatnoj stapki, a ukrasnu vrijednost daju mu pricvjetni listovi - brakteje. Potrebno je nekoliko godina do pojave cvata koji traje nekoliko mjeseci. Na-

kon cvatnje biljka propada ostavljajući potomstvo – nekoliko mladica pri bazi rozete.

Bromelije su različito velike. Od ananasa, koji se zbog svog ploda uzgaja na plantažama, do malenih tilandsia, koje uspješno rastu na komadiću drveta.

Treba ih zalijevati, ne prečesto, ustajalom vodom u lijevak na sredini rozete, a tresetni supstrat kad se prosuši. Vrste bez lijevka zalijevaju se na uobičajeni način, pazeći da kompost bude vlažan a nikako mokar.

Bromelije trebaju svjetlo ili polusjenovito mjesto. Ne direktno sunce. Lisnate bromelije i one u cvatu bit će zadovoljne na umjerenoj tem-

peraturi (10°C), dok je cvatućima prije cvatnje potrebna osjetno viša temperatura, oko 25° C. VRSTA: Guzmania minor L. (GUZMANIJA) Guzmanija pripada skupini srednje velikih bromelija, ističe se crvenim ili narančastim braktejama zvjezdasta oblika. Cvate samo jednom iz centra lisnog lijevka, ali nakon cvatnje mogu se uzgojiti nove biljke iz grane koja tek izbija u podnožju matične biljke.

Guzmanija zahtijeva mnogo topline, no za razliku od ostalih bromelija ne voli tako visoke temperature (maksimalne ljetne temperature do 22°C, dok zimske temperature ne smiju ispod 14°C). Treba ju uzbuditi u normalno grijanoj prostoriji. Preferira visoku vlagu zraka (barem 60 %) pa je se mora češće prskati. Zalijeva

se u rozetu listova u kojima uvijek mora biti vode. Ukoliko je temperatura u prostoriji niža od 18°C pazite da se voda ne zadržava u rozeti listova.

Treba ju štititi od direktnog sunca, no treba ju smjestiti na svjetlom mjestu jer treba mnogo svjetla (utječe na boje biljaka).

Prihranjuje se jednom mjesečno.

Želim napomenuti da odabir Guzmanije nije slučajan, znate zašto? Odgovor je vrlo jednostavan: RADI NAŠEG OCA DOMINKA GUZMĀNA!

Veseli pozdrav!!!

A sada slijedi mir, red, rad i disciplina do idućeg članka

s. Maja Karmela

Slijedi nastavak životopisa o. A. M. Miškova iz pera diplomiranog teologa, Ivana Armande. U prošlom smo broju donijeli: Zavičaj i obitelj, a sada slijede podnaslovi: **Na službi u Šibeniku** (14) i **Prijateljstvo sa Strossmayerom** (19)

I. ŽIVOT O. ANĐELA MARIJE MIŠKOVA

4. Na službi u Šibeniku

Samostan sv. Dominika u Šibeniku potječe iz prve polovice 14. stoljeća. Šibenčani su još 1330. odlučili dati dominikancima mjesto za gradnju samostana u svome gradu. No, do utemeljenja samostana proći će još punih šesnaest godina. S gradnjom se započelo odmah nakon što je 1346. samostan službeno utemeljen tako da je do 1350. već bila gotova samostanska zgrada sa crkvom. Požari, razna pustošenja i neprilike često su znali poharati šibenski samostan koji je tokom godina mijenjao svoj izgled i uređenje. Premda se nekoć ubrajao među važnije samostane u Provinciji, u drugoj polovici 19. stoljeća bio je poprilično trošan i slabo uređen.¹

Kao *filius* šibenskoga samostana, Miškov je nedugo nakon svećeničkog ređenja stigao u svoj matični samostan. Prema *Knjizi misa* šibenskoga samostana, već 1. listopada 1871. slavio je misu u samostanskoj crkvi², što znači da je vjerojatno dan ranije stigao u Šibenik.

Kada je dotadašnjem šibenskom prioru fr. Česlavu Lazareviću istekao mandat, provincijal fr. Andeo Bojanić povjerio je Miškovu svojim dopisom od 25. veljače 1874. upravu samostanom imenovavši ga vikarom *in capite*.³ No, Miškov je službu započeo vršiti tek 17. ožujka.⁴ Mjesec dana kasnije, 15. travnja provincijal Bojanić imenovao ga je priorom samostana sv. Dominika u Šibeniku.⁵ Sam Miškov prihvatio je službu i započeo ju vršiti 19. travnja 1874.⁶ Nakon što mu je istekao mandat priora, ponovno je vršio službu vikara *in capite*.⁷ Dana 4. travnja 1878. provincijal mu je ponovno povjerio službu priora. Osam dana kasnije, 12. travnja Miškov ju je prihvatio i započeo vršiti.⁸

Jedna od prvih stvari koje je kao prior upisao u knjigu vijeća šibenskoga samostana jest izjava o primanju zavjeta dominikanke s. Anđele Škomrlj, koja je svoje doživotne zavjete

1 Opširnije o povijesti dominikanskoga samostana u Šibeniku vidi kod: MLINARIĆ, Josip, *Povijest samostana sv. Dominika u Šibeniku*, rukopis, AHDP, Fond Josip Mlinarić, kutija 5, svezak 35.

2 Usp. *Knjiga misa: 1870 – 1873*, bez paginacije, dne 1. listopada 1871., AHDP, Fond Samostan sv. Dominika u Šibeniku.

3 Usp.: LCSB, str. 170; LP 1, str. 119. U LP 1 kao datum imenovanja navodi se 26. veljače, a u LCSB 25. veljače.

4 Usp. LCSB, str. 170.

5 Usp.: LCSB, str. 170; LP 1, str. 119.

6 Usp. LCSB, str. 170.

7 Usp. LCSB, str. 184.

8 Usp. LCSB, str. 185; LP 1, str. 142.

položila 26. svibnja 1874. na Miškovljeve ruke.⁹ Odmah potom u knjizi samostanskih vijeća pisao je o izborima za upravu samostana sestara dominikanki u Šibeniku. Kao prior, on je i predsjedao izborima.¹⁰

Miškov je u svojstvu šibenskoga priora mnogo pažnje i vremena poklanjao sestarama dominikankama i promicanju Trećega reda na šibenskom području. Također je dosta radio na promicanju zvanja i utemeljio nekoliko kruničarskih bratovština u okolini Šibenika.¹¹

Nedugo nakon preuzimanja uprave samostana, dao se na obnovu i uređenje nekih soba, prozora i poglavito samostanskih zidova koji su zbog dotrajalosti i ruševnoga stanja postali prijetnja za sigurnost prolaznika.¹² Svjestan da će mu za daljnji popravak i uređenje samostana, ali i crkve, trebati velika financijska sredstva, kojima sami dominikanci nisu raspolagali, Miškov se 9. travnja 1875. obratio caru Franji Josipu I. moleći ga za financijsku pomoć.¹³ Car je uistinu donirao novčana sredstva za obnovu šibenskoga samostana¹⁴, no to očito nije bilo dovoljno za ostvarenje svih zahvata koje je Miškov planirao. Stoga je 24. ožujka 1875. prodao općini samostanski dio morske obale za 500 forinti, a 1876. za 450 forinti prodao je sve mlinove za proizvodnju maslinova ulja koji su neiskorišteni godinama stali u prizemnim prostorijama.¹⁵

Osim samostana, Miškov je odlučio obnoviti i urediti samostansku crkvu. Dao je probiti jedan zid i sagraditi novo pjevalište u koje je prenio orgulje. Kako bi dobio više svjetla, otvorio je nekoliko novih prozora. Dao je popraviti

dvije manje i dvije veće klupe te kupio još tri velike klupe, nasuo zemljom neke grobove, učinio još nekoliko manjih zahvata te čitavu crkvu dao bojadisati. Za sve ove pothvate potrošio je nešto više od 270 forinti.¹⁶

Dana 3. siječnja 1879. predložio je subraći da se pristupi obnovi poda samostanske crkve. Članovi samostanskoga vijeća jednoglasno su podržali njegov prijedlog, ali, budući da je za taj pothvat trebala suma od oko 1000 forinti, samostansko je vijeće zaključilo da prior treba zatražiti dopuštenje uprave Provincije. Pošto je primio pismeno odobrenje provincijala fr. Alojzija Matijace, već 8. siječnja ponovno je pred samostansko vijeće izišao s prijedlogom o uređenju crkvenoga poda. Samostanski vijećnici jednoglasno su ga podržali pa je pristupio radovima koji su bili gotovi u srpnju iste godine. Radove je za ukupno 1900 forinti obavio šibenski kamenoklesar Dominik Pasini nakon čega je biskup Antun Josip Fosco svečano otvorio i blagoslovio preuređenu crkvu uz prisustvo čitavoga šibenskog Kaptola.¹⁷ Isti biskup imenovao je Miškova prosinodalnim ispitateljem i sudcem za Šibensku biskupiju.¹⁸

Prema riječima fr. Vjekoslava Matijace, Miškov je planirao srušiti trošni i ruševni šibenski samostan te iz temelja podignuti novi, no budući da je po isteku drugoga mandata priora bio premješten iz Šibenika, nije mogao realizirati tu ideju.¹⁹

Kao prior uveo je 10. studenoga 1879. običaj da se u samostanskoj crkvi održavaju devetnice u čast rođenja Gospodinova te u čast sv. Dominika i sv. Vinka Fererskoga. Također je

9 Usp. LCSB, str. 171.

10 Usp. isto, str. 172.

11 Usp. isto, str. 171 – 188.

12 Usp. *Actum fatto nella Stanza Priorale del Convento di S. Domenico di Sebenico li 27. Marzo 1875 ore 7 pm.*, Šibenik, 27. III. 1875., AHDP, *Fond Samostan sv. Dominika u Šibeniku*, Spisi samostana, br. 12/1875.

13 Usp. Fr. Andeo Marija Miškov caru Franji Josipu I., Šibenik, 9. IV. 1975., AHDP, *Fond Samostan sv. Dominika u Šibeniku*, Spisi samostana, br. 17/1875.

14 Usp. AHDP, *Fond Samostan sv. Dominika u Šibeniku*, Spisi samostana: br. 21/1875. od 26. IV. 1875.; br. 22/1875. od 27. IV. 1875.; br. 28/1875. od 9. V. 1875.

15 Usp. MLINARIĆ, Josip, *nav. dj.*, str. 23 – 24.

16 Usp. *Pogodba i Račun*, Šibenik, 10. siječnja 1878., AHDP, *Fond Samostan sv. Dominika u Šibeniku*, Spisi samostana, br. 9/1878.

17 Usp.: LCSB, str. 193, 197; MLINARIĆ, J., *nav. dj.*, str. 8; Ugovor samostana sv. Dominika u Šibeniku i kamenoklesara Dominika Pasinija, Šibenik, 4. I. 1879., AHDP, *Fond Samostan sv. Dominika u Šibeniku*, Spisi samostana, br. 3/1879.

18 Usp. MIŠKOV, A. M., *Moj životopis*, str. 55.

19 Usp. MATIJACA, Vjekoslav (Lujo), *Dominikanski samostan u Splitu i rad njegovih članova na proširenju Sv. Ruzarija*, rukopis, Split, 1953., dodatak, str. 11, ADSS, *Fond Vjekoslav Matijaca*.

uveo održavanje listopadskih pobožnosti Majci Božjoj.¹ Godine 1879. sastavio je *Običajnik* dominikanske crkve u Šibeniku koji se danas čuva a Arhivu Hrvatske dominikanske provincije u Zagrebu među spisima dokinutoga samostana sv. Dominika u Šibeniku.

Pošto mu je istekao drugi mandat priora, subraća su ga 1. svibnja 1881. jednoglasno izabrala za vikara samostana.² Tako je upravljao njime sve do 20. rujna 1881. kada je, nakon više od sedam godina starještva, upravu šibenskim samostanom predao novome prioru fr. Dominiku Petriću.³

U svojstvu šibenskoga priora, Miškov je dva puta sudjelovao u radu izbornih Kapitula Dalmatinske dominikanske provincije: prvi put u lipnju 1874. u Splitu kada su ga oci kapitularci izabrali za tajnika Kapitula⁴; a drugi put u srpnju 1878. u Dubrovniku kada je bio izabran za četvrtoga definitora Provincije.⁵ Na Kapitulu iz 1878. dominikanci su pod vodstvom novoizabrana provincijala fr. Alojzija Matijace odlučili obnoviti pučke misije po kojima su nekada bili poznati. Među prva četiri pučka misionara bio je ubrojen i Miškov.⁶

Početkom studenoga 1879. provincijal Matijaca poslao je Miškova zagrebačkom nadbiskupu i kardinalu Josipu Mihaloviću kako bi u njegovo ime riješio neke poslove za Provinciju.⁷ U travnju 1877. provincijal mu je dopustio da na mjesec dana otpušte u Rim.⁸ Nakon što mu je istekao drugi mandat priora, ponovno je 25. lipnja 1881. dobio dopuštenje za put u Rim.⁹ Ovoga je puta bila riječ o sudjelovanju na sve-slavenskom hodočašću na koje se uputio 29. lipnja, a vratio 13. srpnja 1881.¹⁰

1 Usp. LCSB, str. 196.

2 Usp. isto, str. 198.

3 Usp. isto, str. 203.

4 Usp. LP 1, str. 121 – 122.

5 Usp. ACP ... 1878., str. 4 – 5.

6 Usp. isto, str. 5.

7 Usp. LP 1, str. 158.

8 Usp.: Kardinal Eduard Borromaeus fr. Andelu Miškovu, Rim, 24. svibnja 1877., AMM 2; LP 1, str. 141.

9 Usp. LP 1, str. 163.

10 Usp. Knjiga misa: 1880 – 1894, str. 44 – 46, AHDP,

Za života u Šibeniku Miškov se također bavio odgojnom i prosvjetnom djelatnošću. Nedugo nakon dolaska preuzeo je i oko dvije godine vršio službu katehete na pučkoj muškoj i ženskoj školi, a potom i na realnoj gimnaziji. Također je, zbog nedostatka nastavničkoga osoblja, dvije godine predavao latinski jezik na realnoj šibenskoj gimnaziji.¹¹ Kao prior upravljao je gimnazijom koja je neko vrijeme djelovala u šibenskom samostanu i to isključivo za dominikanske kandidate i novake. Prema izvještaju što ga je 15. rujna 1880. uputio provincijalu Matijaci proizlazi da su kroz 1879./1880. školsku godinu samostansku gimnaziju pohađala ukupno četiri novaka: fr. Andeo Beban, fr. Markolin Časar, fr. Reginald Radić i fr. Egidije Karelović. Miškov im je predavao hrvatski i latinski jezik.¹² Što se tiče prethodnih godina poznato nam je jedino da je 1875. predavao retoriku i latinski.¹³

Miškov je za života u Šibeniku navodno bio i vojni kapelan. Ovaj podatak prvi put spominje s. Andelika Prizmić koja kaže da je dvanaest godina do 1882. bio vojni kapelan te da je iz te službe otpušten vjerojatno zbog istaknutog rođoljublja.¹⁴ Povodeći se za njom, gotovo svi Miškovljevi životopisci navode da je službu započeo vršiti 1870., što je samo po sebi nemoguće jer je tek 1871. zaređen za svećenika. Podrazumijeva se da prije svećeničkog ređenja nije mogao vršiti kapelansku službu. Kao kraj službe redovito se navodila 1882. godina, što je također netočno. Naime, Miškov je 1881. zbog potreba Provincije preselio u Bol na Braču, a to znači da je i službu vojnoga kapelana u Šibeniku mogao vršiti najkasnije do 1881.

Osim s. Andelike Prizmić, ni jedan relativno raniji Miškovljev životopisac ne navodi da

Fond Samostan sv. Dominika u Šibeniku.

11 Usp. MIŠKOV, A. M., *Moj životopis*, str. 55.

12 Usp. Fr. Andeo Marija Miškov provincijalu fr. Alojziju Matijaci, Šibenik, 15. IX. 1880., AHDP, *Fond Samostan sv. Dominika u Šibeniku*, Spisi samostana, br. 51/1880.

13 Usp. Fr. Andeo Marija Miškov provincijalu fr. Andelu Bojanu, Šibenik, 1. XI. 1875., AHDP, *Fond Samostan sv. Dominika u Šibeniku*, Spisi samostana, br. 64/1875.

14 Usp. PRIZMIĆ, A. nav. dj., str. 43.

je on bio vojni kapelan u Šibeniku, a taj podatak ne nalazimo ni u nekrolozima objavljenim u raznim publikacijama. Štoviše, ni sam Miškov nigdje u svojim autobiografskim zapisima ne spominje da je bio vojni kapelan, dok brojne druge službe koje je vršio u Šibeniku precizno nabraja. Ni u arhivskoj građi koju sam istražio nisam pronašao dokaz da je bio vojni kapelan, a još manje da je te službe lišen zbog svoga rođublja. Istini za volju, u nekrologu objavljenom u *Hrvatskom glasniku* stoji da se još od mlađih dana isticao kao "naustrašivi narodni borac, načito u Šibeniku"¹⁵, ali to još nije dovoljno za zaključak da je radoljublje razlog zbog kojega je lišen službe vojnoga kapelana. Takvoj pretpostavci u navedenome nekrologu nema ni traga.

Dakle, kada se govori o Miškovljevoj službi vojnoga kapelana i razlozima zbog kojih je prestaо vršiti tu službu, treba biti veoma oprezan, prvenstveno zbog toga što do sada nije pronađen ni jedan dokument koji bi potvrdio da je on tu službu uistinu vršio, a pogotovo da je službe bio lišen zbog istaknutoga rodoljublja. U pogledu potonjega dr. fr. Tomo Vereš također je izrazio sumnju napominjući da Miškov "kao vjeran sin Katoličke crkve i dominikanskog reda nije bio niti je mogao biti šovinist, mrzitelj drugih narodnosti u okviru Austro – Ugarske monarhije."¹⁶

5. Prijateljstvo sa Strossmayerom

Godine 1849. na stolicu Đakovačko – srijemske ili bosanske biskupije zasjeo je Josip Juraj Strossmayer. Vođen geslom *Za vjeru i dom* odmah se dao na promicanje crkvenog, kulturnog i političkog jedinstva hrvatskog naroda, ali je snovao i o širem jedinstvu u okviru južnoslavenske zajednice naroda. Njegovo ime nalazi se u temeljima Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Sveučilišta u Zagrebu, ali i u pozadini brojnih drugih kulturnih, prosvjetnih, vjerskih i rodoljubnih pothvata onoga vremena. Vrlo

15 O. Fra Andjeo M. Miškov. Preminuo jedan zaslужni narodni svećenik., u: *Hrvatski glasnik*, XIV (1922) 35, 31. kolovoza 1922., str. 2.

16 VEREŠ, T., *Pučki misionar ...*, str. 207.

brzo postao je poznat diljem Hrvatske, ali i šire. Njegovim djelovanjem očito je bio oduševljen i Miškov te je stoga kao mladi svećenik stupio u kontakt sa Strossmayerom.

Do sada se redovito navodilo da se Miškov sa Strossmayerom upoznao 1881. za sveslavenskoga hodočašća u Rim, no to nije sasvim točno. Naime, u arhivu Kongregacije Svetih andjela čuvara sestara dominikanki u Korčuli čuva se svežanj od 45 pisama koje je biskup Strossmayer uputio Miškovu. Najstarije pismo nosi nadnevak 27. ožujka 1879., a Strossmayer u njemu zahvaljuje Miškovu na čestitci i potom na izraženoj sućuti. Na koncu pisma, đakovački biskup tadašnjem šibenskom prioru poručuje: "Sto put Vas bratski ljubim i Vašoj se molitvi preporučujem. Vaš brat u Isusu. Strossmayer"¹⁷

Iz pisma, u kojem se Strossmayer obraća Miškovu sintagmom *Dragi moj brate*¹⁸, očito je da se već otprije poznaju, mada samo preko pisama. Nažalost, nisam uspio pronaći točne informacije kada i kako su se upoznali, ali je očito da se to dogodilo prije nego li su se 1881. susreli na sveslavenskom hodočašću u Rim. Istini za volju, tada su se prvi put osobno susreli te se više zbližili i sprijateljili, na što je mogao utjecati i Strossmayerov impozantni nastup od 5. srpnja, zadnjega dana sveslavenskog hodočašća, kada je u rimskoj bazilici sv. Klementa predvodio latinsku misu i pod njom održao propovijed od pola sata na kojoj se, prema riječima Dragutina Jambrečka nisu okupili "samo Hrvati iz Trojednice, iz Istre, Bosne i Hercegovine: bili su tu Slovenci, Poljaci, Rusini, Česi i drugi Slaveni"¹⁹. U nastavku Jambrečak kaže da se tom prigodom na biskupovu licu ocrtavala "velika sreća i silna ljubav prama sv. vjeri, sv. stolici, prama još nesjedinjenoj braći i celomu Slavenstvu."²⁰

17 FAZINIĆ, A., *Korespondencija Strossmayera s hrvatskim dominikancima*, u: *Nova et vetera*, XXXV (1985), str. 79.

18 Usp. isto, str. 79.

19 JAMBREČAK, Dragutin, *Rimsko hodočašće: slike o slavenskom hodočašću u Rim godine 1881.*, Knjigotiskara C. Albrechta, Zagreb, 1882., str. 133.

20 Isto, str. 137.

Sveslavensko hodočašće u Rim bila je prigoda da se Miškov i Strossmayer konačno susretu te s poznanstva preko pisama prijeđu na osobno upoznavanje. Njihov prvi susret opisuje nam sam Miškov: "Godine 1881. kad sam ja prigodom sveslavenskog hodočašća u Rimu bio, te njega posjetio, on mi od prilike ovako progovori: 'Sinko, milo mi je što sam te lično upoznao, jer sam od vajkad tvoj sveti Red cienio, a navlastito braću dalmatinske dominikance, koje je Bog za spas hrvatskoga naroda postavio: žalim što Vas nema u mojoj diecezi, ali moja je živa želja da vas ipak dobijem, da vam povjerim uzgoj mog svećeničkog pomladka, i da mi moj puk svetom Božjom Rieči okriepite; kako svršim moju stolnu crkvu, odmah želim tu svoju želju sprovesti, ufam da će te mi tu želju pomoći izvadjati.'"¹

Od tog prvog susreta pa do konca Strossmayerova života Miškov će ostati njegov veliki poklonik i prijatelj. Dapače, veliki mecena postati će, zahvaljujući Miškovu, prijatelj čitave Dalmatinske dominikanske provincije. To će do izražaja posebno doći u brojnim pučkim misijama što će ih hrvatski dominikanci na Strossmayerov poziv održati u njegovoj biskupiji, ali i u biskupovim mecenatskim pothvatima, osobito u korist sestara dominikanki.

Strossmayer je Miškovu kod njihovog prvog osobnog susreta povjerio svoju želju o dovođenju dominikanaca u njegovu dijecezu kako bi preuzeeli brigu za izobrazbu i odgoj svećeničkog pomlatka u njegovoj biskupiji. U tom pogledu odlučio je poduzeti i neke korake, o čemu je 6. ožujka 1888. obavijestio provincijala fr. Jordana Zaninovića. Naglašavajući da već dvadeset godina snuje o utemeljenju dječačkoga sjemeništa, što je prijeko potrebno za njegovu biskupiju, Strossmayer poručuje Zaninoviću da je u pogledu materijalne strane gotovo sve osigurao te dodaje: "Jedno je ipak i to najbitnije, što mi,

poleg svega trsenja i napora svoga još do danas nije posve uspielo, i za rukom pošlo, a to je: zadobiti za upravljanje i podučavanje mladeži, redovnički stališ, po naravi i svetom opredeljenju na to upućen, da u puku rieč božju pripovieda, i da mladost od prve gymnasialne klasse, do konca bogoslovie tako ravna i podučuje, da iz nje postaju svećenici po srdu božjem, ures i ponos crkve i dioecese, svjetlo spas i pravi život naroda svoga. U tu svrhu sam ja poglavito oko bacio na red dominikanski. (...) Ja ne mogu izreći, koliko bi Bogu zahvalan bio, da mi za rukom podje ovd u Diakovu, za moju diocesu, stvoriti i narodu svomu kano njeku vrstu svete božje baštine ostaviti zavod slavnому redu dominikanaca povieren."²

Budući da je provincial načelno prihvatio tu Strossmayerovu ponudu, on je o svemu govorio s papom Leonom XIII. koji je dao svoj blagoslov. Izražavajući svoje zadovoljstvo razvojem stvari, Strossmayer 21. lipnja iste godine piše Miškovu kako bi bilo dobro da on osobno s nekoliko subraće dođe u pučke misije u Đakovačku biskupiju te tom prigodom na licu mjesta izvidjeti sve u pogledu utemeljenja sjemeništa i dolaska dominikanaca u Đakovo.³ U svom pismi biskup, između ostalog, kaže: "Dobili će Bog valjda dopustiti, da na njegovu slavu, a na veliku korist našega naroda uvedem u Diakovo Seminarij puerorum i da ga braći Dominikancima povierim. Vjerujte mi, to će smatrati krunom Svetе milosti božje, koja me je uvieku životu momu pratila, samo se bojim, da je niesam vazda vriedan i dostojan bio."⁴

Nekoliko dana nakon toga pisma, Strossmayer je 26. lipnja pisao i provincialu Zaninoviću moleći ga da mu pošalje Miškova i još kojeg dominikanca radi pučkih misija.⁵ Oduševljen pozitivnim Zaninovićevim odgovorom i skorim dolaskom dominikanskih pučkih misi-

1 Fr. Andeo Marija Miškov braći dominikancima i sestrama dominikankama, Koloredna povodom smrti Josipa Jurja Strossmayera, Korčula, 21. IV. 1905., AMM 2. Strossmayerove riječi u originalu koloredne podcrtao je sam Miškov.

2 FAZINIĆ, Anđelko, *Pisma biskupa Strossmayera hrvatskim dominikancima*, u: *Arhivski vjesnik*, XV (1972), str. 70 – 71.

3 Usp. FAZINIĆ, A., *Korespondencija ...*, str. 80.

4 Isto, str. 80.

5 Usp. FAZINIĆ, A., *Pisma ...*, str. 72.

onara, Strossmayer 3. rujna poručuje provincijalu Zaninoviću: "Ja se uhvam u dragoga Boga, da će nam poći za rukom čestite naše Dominikance presaditi iz Dalmacije amo u Slavoniju i Hrvatsku, a dobro je da se za sada missijami počme."⁶

Prva tri dominikanca koja su 22. svibnja 1889. stigla u Đakovo radi održavanja pučkih misija bili su fr. Andeo Marija Miškov, fr. Antonin Pisturić i fr. Jerko Vlahović. Koliko su bili oduševljeni prijemom kod Strossmayera opisao je Miškov u svom pismu provincijalu Zaninoviću od 22. svibnja: "Oh kako nas taj čovik milo, ljubezno, srdačno, recimo uprav oduševljeno dočeka, izgrli i izljubi! tko da sve to opiše? pohodismo odmah sve kanunike i bogosl. simenište, i kod svih nadjosmo oduševljenja: pače svi nas uvirovaše, da nas Biskup izvanredno ljubi, cini i štuje. Od podne do ure šetasmo po bašći s Biskupom, pak tako i pōp (popodne, o.p.) za 2 debele ure. Oh sriće li naše kod Strossmayera biti, s njime blagovati, šetati se, razgovarati se ... "⁷

U nastavku pisma Miškov otkriva provincijalu Zaninoviću da mu je Strossmayer rekako kako želi da dominikanci dođu u Đakovo što prije, do konca godine. Miškov mu je predložio da im podigne i u vlasništvo preda samostan, što je biskup rado prihvatio.⁸

Sam Strossmayer bio je oduševljen radom o. Miškova i ostale dvojice misionara te je 26. lipnja pisao provincijalu Zaninoviću o tome: "Od njekoliko več nedilja dieluju jur ve tri častna člana Vašega svetog reda ovd u svetomu posljanju. Š njihovim pako dielovanjem vrlo je zadovoljan i puk pobožni i cielo svećenstvo, a i ja. Ta tri Vaša člana služe Vašemu svetom redu na čast i poštenje. Oni su svećenici čisti, učeni, rečiti, i revni, koji znaju i umiju sa ljubavlju pra-

ma Bogu i prama svečeničkom zvanju, spojiti uviek iskrenu i Bogom samim posvećenu ljubav prama narodu svomu, opetujem: mi smo svi ovd š njima vrlo zadovoljni. Uspomena njihova ostan će ovd uviek sveta i spasonosna. Puk i svećenstvo slušajuć rieč njihovu i pazeć dielovanje njihovo blagosivaju jih i želju svuda očituju, jedali bi se čim prie i opet među nas povratili i sveto svoje dielo nastavili. Znajuć pako puk i svećenstvo da ja kanim red svetoga Dominika ovd u Diakovu uvesti, svi vele: Bog blagoslovio! i daj Bože, da nam čestiti učeni i revni dominikanci iz posestrime naše Dalmacije krv od krvi naše amo dodju i da se ovdje na uvieke ustale! Ja Vam dakle, prečastni moj državniče, sto put zahvaljujem, što ste nam tako vriedne i dostoje sivećenike amo poslali da se duhovnoj kori sti i spasu ovoga našeg puka posvete a dragو će mi biti, ako jim moguće i dozvoljeno bude ove zime amo doći i svoje sveto dielovanje nastaviti. Iz ovoga svega vidite, da sam ja u staroj svojoj nakani, da častne dominikane, i to iz posestrime naše Dalmacije amo dozovem, i ovd na uvieke utemeljim, sad utvrđen i ohrabren."⁹

U nastavku pisma Strossmayer ponovno govori provincijalu o dolasku dominikanaca u Đakovo i namjeri da im povjeri upravu dječačkoga sjemeništa i odgoj svećeničkog pomlatka. No, budući da to zbog nekih razloga neće biti moguće tako skoro ostvariti, biskup poziva dominikance da dođu u Đakovo gdje će im on predati jedan samostan kojega će opskrbiti zakladom od 20 tisuća forinti i imanjem koje se također nalazi u Đakovu.¹⁰ Provincijal je oduševljeno prihvatio ponudu te poručio biskupu da će dogodine oko Male Gospe poslati prva tri dominikanca u đakovački samostan.¹¹

Koliko su dominikanci bili oduševljeni Strossmayerovom naklonošću svjedoči i činjenica da ga je general Reda fr. Josip Marija Larroca, nedvojbeno na poticaj uprave Dalma-

6 Isto, str. 73.

7 Fr. Andeo Marija Miškov provincijalu fr. Jordanu Zaninoviću, Djakovo, 22. V. 1889., AMM 1 (tu se čuva fotokopija pisma, a original se čuva u AHDP među spisima Provincijalata Dalmatinske dominikanske provincije, br. 86/1889. Pismo je objavio i fr. Andelko Fazinić u: *Korespondencija ...*, str. 92 – 93.)

8 Usp. isto.

9 Usp. FAZINIĆ, A., *Pisma ...*, str. 73.

10 Usp. isto, str. 73 – 74.

11 Usp. Provincijal fr. Jordan Zaninović msgr. Josipu Jurju Strossmayeru, koncept, Split, 19. XI. 1889., AHDP, Spisi provincijala, br. 195/1889.

tinske dominikanske provincije, 2. srpnja 1889. primio na duhovna dobra Reda.¹ Počašćen tom gestom, Strossmayer se 15. kolovoza podužim pismom obraća generalu Larroci ističući zasluge Dominikanskoga reda u prošlosti te otkrivajući vlastitu naklonost prema dalmatinskim dominikancima. U svom pismu, između ostaloga, kaže: "Među najznačajnijim darovima Božjeg milosrđa spominjem činjenicu, da se je ovaj slavni Red i usred raznih promjena i nevolja trajno, od početka do danas, održao u našem narodu. Proizlazeći iz samog našeg naroda, sačuvao je uvijek cjelovite i čiste one vjerske i moralne veze koje moraju čuvati svaki svećenički red, ako želi vršiti svoj poziv kako treba i donositi nepropadljive plodove. To sam ja jasno spoznao vlastitim iskustvom još tijekom ove godine, kada su tri časna oca ovog svetog reda, podrijetlom iz naše Dalmacije, obavljali slete misije u našem narodu. Oni su tako osvojili našu dušu, da ih mi svi, vjerni puk, biskupijsko svećenstvo i ja sam smatramo osobitom darom koji nam je sam Bog poslao i odredio da ostane trajno s nama."²

Nižući pohvale na račun o. Miškova i njegove subraće koja su obavila pučke misije u Đakovačkoj biskupiji, Strossmayer napominje generalu Reda svoju nakanu da dovede dominikance u sjedište svoje biskupije, tražeći ujedno njegov pristanak za ostvarenje toga plana. Također je javio generalu da je u znak svoje zahvalnosti i odanosti Dominikanskom redu imenovao oce Jordana Zaninovića, Andjela Miškova i Alojzija Matijacu počasnim prisjednicima Duhovnoga stola svoje dijeceze.³

Unatoč Strossmayerovim plemenitim nastojanjima, dominikanci nisu naredne godine došli u Đakovo. Biskup ipak nije gubio nadu te je do smrti radio na utemeljenju dječačkoga sjemeništa čija bi se uprava i odgoj pitomaca povjerili dominikancima. Premda uzaludno, o tome je pisao i u svojoj oporuci od 18. travnja

1895.: "Što se tiče seminarija puerorum, hvala Bogu, u tu svrhu jur je znatan imetak spremljen. Želim pako, pače u ime moje posljedne volje i odluke odredujem, da se ravnanje, rukovodjenje i podučavanje malene djece, koja se svetom svećeničkom zvanju posvećuju, povjeri ocima Dominikancima iz Dalmacije; krasni su to svećenici, učeni, pobožni, prava slika i prilika Isusa Krista, vječitoga našega svećenika po redu Melkisedekovu. Nadati se je, da će djeca, koja ispod njihove mudre i pobožne uprave proizlaze i svećenici postaju, biti zaista luč svijeta i sol zemlje. Od toga pako ponajviše zavisi, da svećenici budu spasitelji naroda svoga u vječnom i vremenitom obziru."⁴

Strossmayer je iznimno cijenio dominikanske pučke misionare i njihov plodonosni rad, a osobito o. Miškova kojemu 4. kolovoza 1890. poručuje: "(...) Vi ste, ko što znadete, jurve moji, a ja sav Vaš."⁵ Jednom drugom prigodom, zahvaljujući Miškovu na njegovu pismu, Strossmayer mu poručuje: "Na najljepši, najljubazniji i najpobožniji list, kog sam možebit igda dobio, to jest na Vaš predposljednji, nisam po svoj prilici, odgovorio. To tako biva; ja se siromah kad slični list dobijem, odmah javno poхvalim, a moj sviet onda udri u prošnju, da mu list dam, ako je moguće, da ga pročita. Tako je bilo sa Vašim divnim listom, ter tako sam list njekim načinom izgubio; međutim ostao mi je u srdu i duši (...)."⁶

Ta dva velika rodoljuba slagali su se i u političkim pogledima. O tome i o pučkim misijama u Đakovačkoj biskupiji biti će još riječi, baš kao i o biskupovim mecenatskim pothvatima u korist sestara dominikanki.

Koliko su Miškov i Strossmayer bili poveza-

1 Usp. FAZINIĆ, A., *Korespondencija* ..., str. 93 – 95.
2 Isto, str. 98. Izvornik pisma je na latinskom, a ovdje ga citiramo prema prijevodu prof. fr. Anđelka Fazinića.
3 Usp. isto, str. 98 – 99.

4 Ostavština đakovačkog i srijemskog biskupa Josipa Jurja Strossmayera 1905. godine: zapisnici ostavinskog povjerenstva i spisi ostavinske rasprave: (prigodom obilježavanje 190. obljetnice rođenja i 100. godišnjice smrti Josipa Jurja Strossmayera), HAZU – Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku / Državni arhiv u Osijeku / Đakovačka i srijemska biskupija, Zagreb – Osijek, 2006., str. XV.
5 Usp. FAZINIĆ, A., *Korespondencija* ..., str. 83.
6 Isto, str. 89 – 90.

ni vidi se i iz govora što ga je nakon biskupove smrti Miškov kao provincijal održao pri svećanim zadušnicama u dominikanskoj samostanskoj crkvi u Korčuli. Nižući pohvale na račun pokojnoga velikana, Miškov svemu daje osobni pečat te, između ostaloga, kaže: "Meni pak, o gospodo, – oprostite mojoj drskosti – meni rekoh, koji sam – sa ponosom govorim – uživao intimitet tog velikana, koji me je ko rogjena sina ljubio, koji me je zanosnim veseljem uvjek dočekao i grlio, koji mi je vlastoručnim mno-gobrojnim svojim listovima svoje srce i dušu

otkrivao; mene danas pri njegovim zadušnicama red dopade, da mu opijelo pjevam i da mu vijenac slave pletem i savijem. I ovu zadaću sa najnježnijim pijetetom ja evo vršim."⁷

(nastavak slijedi u idućem broju, a u njemu će biti riječi o brojnim premještajima o. Miškova (24)

⁷ MIŠKOV, Andeo Marija, *Govor M. P. O. Angjela M. Miškov Redodržavnika Dominikanaca prigodom zadušnica za blag. biskupa Strossmayera u crkvi sv. Nikole u Korčuli 2. svibnja 1905.*, u: GK, XI (1905) 6, str. 163.

NAŠI POKOJNICI

S. SALEZIJA POROBIJA, dominikanka 22. 01. 1920. – 18. 04. 2011.

Dana 18. travnja 2011., u ponedjeljak u ranim jutarnjim satima predala je svoju dušu Bogu naša draga s. Salezija Porobić u 92. godini života i 70. godini redovništva. Nije dočekala Uskrs, umrla je na veliki ponedjeljak, a sahranjena na veliki utorak, 19. travnja na groblju Lovrinac u Splitu. Sprovodne obrede je vodio p. Luka Prćela u nazočnosti braće dominikanaca i ostalih svećenika. Svetu Misu zadušnicu u crkvi Gospe Fatimske na Škrapama predvodio je fra Nikica Ajdučić, župnik u Sinju, koji je ujedno i njezin pranećak, uz koncelebraciju braće dominikanaca, župnika don Mije Grozdanića i drugih. Sprovodu je prisustvovala i njena rodbina i sestre dominikanke iz mnogih kuća.

Iz njena Osobnika saznajemo da je djelovala u raznim našim samostanima, kao i kod dominikanaca i to najčešće kao sakristanka. Tako je bila kod dominikanaca u Bolu, pa u Kostelu, onda u zagrebačkoj zajednici Bl. Ozane i to u dva navrata, u Ranjenog, u Dubrovniku kod

dominikanaca, u Starigradu, u Šibeniku i napokon u Splitu – Škrape, gdje je i završeno njenovo ovozemaljsko putovanje i djelovanje.

S. Salezija je dugi niz godina koristila ortopedска pomagala, posljednja tri mjeseca je bila potpuno nepokretna, ovisna o pomoći drugog. Svoju je bolest strpljivo podnosila i sve nas pratila svojim molitvama. Kroz cijelo vrijeme svoje bolesti uvijek se zanimala za nas druge, često bi nas pitala kako smo, kako je sve u kući. Mene bi često pitala kad imam ispit i na svaki bi me pratila sa svojom krunicom i rečenicom: „dat

će Gospa.“ Bila je zahvalna za svaku učinjenu uslugu i nije propustila pohvaliti časnu prioru ili drugu sestru za pomoć koja joj je pružena. Jedna od njenih posljednjih rečenica, koja je meni posebno ostala u sjećanju je slijedeća: „Ništa ne mogu, mogu samo Boga slaviti, Boga koji me je stvorio i Isusa koji me otkupio. U ruke tvoje predajem dušu svoju.“ Posljednjih dana više nije mogla ni govoriti, ali bi nam dala znak da osjeća našu prisutnost i molitvu. Činilo se da i ona s nama moli. S molitvom i potpunim predanjem pošla je u susret s milosrdnim Ocem.

s. Barbara Bagudić

NADGROBNO SLOVO NA ISPRAĆAJU S. SALEZIJE POROBIJA

Još jedno srce je prestalo kucati. Još jedan cvijet je ubran sa zemaljskih poljana. Poslanje obavljeno! Misija završena! Koje li tajne pred našim očima, kojeg li savršenog plana u Božjem nauimu!

Što je točno bilo njen poslanje, ne znamo. Poznate su nam samo šture činjenice iz njena života. Rođena je prije devedeset i jednu godinu u selu Gala, od oca jure i majke Ive, rođene Dević. Roditelji su je dočekali s ljubavlju i otvorena srca, spremni je uvesti u život nositi je na rukama svoje nesebične ljubavi. Život je bio važniji od svega materijalnog bogatstva.

Mala Šima je prihvaćena kao dar. Njeni najbliži nisu ni slutili da im Gospodin povjerava novi život samo na određeno vrijeme. Njegov pogled se zaustavio na ljepoti njene duše i njenog čistog srca. Nije je pustio ni jednom mladiću njene dobi. S devetnaest godina ostavlja svoje djevojačke snove i ulazi u Red sestara dominikanki, da živi za Gospodina i njemu ugađa. Od tog trenutka Kongregacija Svetih Andjela Čuvara je njena nova obitelj. Odrastala je u redovništvu iz godine u godinu. Godine 1940. je ušla u novicijat i dobila odijelo Reda. Prve zavjete je položila godine 1941., a doživotne 1947. Svaki povjereni posao marljivo je i savjesno obavljala, bilo da je vršila sakristansku službu, bilo da je

šivala ili obavljala druge kućanske poslove.

Ne pita se za vrstu posla, već za ljubav kojom je to djelovanje prožeto.

Sestra Salezija je svaki posao obavljala s ljubavlju i iz ljubavi prema Bogu i svojoj zajednici. Žrtvu svoga života pridruživala je Kristovoj žrtvi za čovječanstvo. Udruženi zajedno, s. Salezija i njen Bog, sigurna sam, učinili su velika i čudesna djela za dobro brojnih duša. Snagu žrtve i molitve samo Bog može odvagnuti! Ljudskim očima je to skriveno. Sestra Salezija je djelovala u Korčuli i Splitu, na Bolu i u Kostelu, u Zagrebu i Dubrovniku, Šibeniku i Starigradu.

U zajednici Sv. Katarine Sijenske, u Splitu, provela je posljednih desetak godina svoga života, prikazujući Bogu svoje molitve i žrtve, svoju patnju i bol. Sada je njen mjesto ostalo prazno. Prešla je u novu stvarnost postojanja, gdje će Boga gledati licem u lice. Njen zagovor će postati uporniji jer će gledati Onoga komu je sve moguće.

Draga naša s. Salezija, zagovaraj za svoju dominikansku i svoju krvnu obitelj, za našu Crkvu i naš narod!

Počivaj u miru Božjem!

s. Katarina Maglica
Split, 19. travnja 2011.

Revna suradnica lista AM

S. Salezija je bila revna suradnica lista AM od samog početka izlaženja. Njena je osobitost što je znala primijetiti svaki detaljić, ništa joj nije promaklo, i svemu se znala diviti. Nije li to karakteristika lijepih, profinjenih duša! Živimo u nadi da je upravo tako lijepa, puna zasluga, stupila u rajske dvore, gdje sada uživa u svemu onome što ljudsko oko nije vidjelo niti uho čulo. **Ovdje donosimo** nekoliko njenih članaka.

Iz: AM 1(1972) 3, str. 89

U ovom prvom broju s. Salezija piše u trećem licu, a vjerojatnije je da je svoje dojmove kazivala Urednic (s. Andeliki Prizmić) koja je to onda stavila na papir ovim riječima:

S. Salezija zahvaljuje Bogu i nebeskoj Majci da je pokrenut list Ave Maria. Veseli je kada vidi da ima puno suradnika, pogotovo kad surađuju i mlađe sestre. Preko Glasila čestita Božić i Novu Godinu svim sestrama i ocima dominikancima. Posebno se zahvaljuje o. Stipi Krasiću, o. Veseljku Begić, te bratu suradniku Ivici, koji su je autom dovezli iz Dubrovnika u Šibenik. Sestra je sretna, da je punih deset godina radila kod otaca dominikanaca i da je uvijek naišla na bratsko razumijevanje. Sada se povukla u samostan, u najstariji samostan u našoj Kongregaciji i nada se da će raditi onoliko koliko joj to zdravlje bude dozvolilo. Veseli je da je i sada čuvarica crkve sv. Ivana, kao što je i prije bila sakristanka u službi otaca dominikanaca, dok joj je zdravlje služilo.

Iz: AM XIII (1964)1

Opisujući smrt svoga oca Jure, koji je preminuo 14. prosinca 1984., s. Salezja donosi i neke podatke o svojoj obitelji:

Bilo nas je desetero djece: 6 sestara i 4 brata. U ono doba smo živjeli dosta siromašno, ali smo bili sretni. Otac nas je ustrajno poučavao: „Djeco, budite pošteni, Boga se bojte, svoje čuvajte, tuđe ne dirajte.“ Odgajao nas je s ljubavlju, ali strogo. Navećer kad bi zazvonilo Pozdravljenje, svi smo trebali biti u kući, jer bi se molila zajednička krunica i litanije Bl. Gospe.

s. Salezija

Iz: AM XIV (1985) 2

Izabratи kraći i teži put

(Duhovne vježbe, Šibenik, 15-21 lipnja, 1985)

Odbacismo svakodnevne brige i povukosmo se daleko od buke, da kao Marija slušamo riječ našeg Gospodina. Trudili smo se doživjeti Boga u dubini, u srži našega bića. Shvatili smo da brže dolazimo do cilja uskim, strmim putem – putem šutnje, molitve i sabranosti. Duh Sveti u tišini dolazi, obasjava i prosvjetljuje. Ali vatra koja nas grije ne bi smjela ostati bez žara ni za druge. Svoj doživljaj Boga moramo i na druge prenositi.

Sreća je kao sunce koje posvuda dopire. Nositi drugima Boga možemo ljubavlju, prijateljskom riječi, osmijehom! Sami se moramo napajati u Euharistiji. Naši najljepši trenuci bili su na koljenima pred izloženim Svetootajstvom. Tu smo molili za snagu da odluke i dobre želje provedemo u djelu i da ovaj predokus raja ponesemo u svakodnevni život.

s. Salezija

Iz: AM 2/96, str. 35

Šibenik – Duhovne vježbe

Prije svega hvala dragom Bogu i ocu provincijalu Marinku Zadro koji nam je poslao p. Zvonka Kneževića koji je održao duhovne vježbe u našoj zajednici u Šibeniku od 22. do 28. lipnja. On se trudio da nas istinski upozna s dominikanskom duhovnošću od njenih početaka pa sve do današnjih dana. Posebno je bilo govora o našem odnosu prema Bogu. „Trebamo se pitati – istakao je – gdje se nalazimo i koje je naše mjesto u ovom vremenu. Gdje bili i što radili mislimo da smo u Božjoj prisutnosti. Naš sv. Dominik je svoju duhovnost gradio na Kristo-

voj ljudskosti i taj smisao smo zadržali do danas. Ako izvučemo i jednu nit iz tog platna ono više nije cijelo.“

Sve u svemu bilo je lijepo i prelijepo na ovim duhovnim vježbama! Č. priora i s. Jakica su bile kuharice i trudile su se da nam ništa ne nedostaje, a s. Otilija je brižljivo pazila da bude svakoj sestri na usluzi oko stola. Toplo zahvaljujem još jednom o. Zvonku i svim dragim sestrama koje su došle iz drugih kuća te osvježile našu zajednicu svojom prisutnošću.

s. Salezija

Iz: AM 2/96, str. 35

Dan Gospodnji

„Ovo je dan što ga učini Gospodin, kličimo i radujmo se u njemu!“ Svanuo je lijep sunčan dan. Izgledao je još ljepši i još sunčaniji jer su kod nas bile sestre iz kuće Matice. Taj smo dan počele zajedničkom svetom misom, što ju je predvodio Don Mario Kosić. I on je na početku zaželio sestrama dobrodošlicu. Svirala je s. Teodora, a sve su sestre lijepo pjevale. Nakon sv. Mise slijedio je zajednički doručak. Koje li ljepote i veselje! S pravom kaže psalmist: „Gle, kako je lijepo i kako i ugodno kad braća u miru žive zajedno“. Ali ja bih slobodno rekla da je još ljepše kad **sestre** u miru žive zajedno. No, kakva šteta: nismo mogle dugo uživati u toj ljepoti jer su sestre trebale žuriti da štogod vide. Morale su misliti i na to da trajekt za Korčulu ne čeka. Hvala za trud organizatorima i svim sestrama.

s. Salezija

Iz: AM 2/98, str. 32

Vraćam se Zagrebe tebi

Evo kako opisuje svoje doživljaje o Zagrebu:

Bila je upravo nedjelja Dobrog Pastira 3. svibnja 1998. Vrijeme nije bilo skljono. Kiša je padala kao da se oblak prelomio, ali nismo se dale pokolebiti. Naš dobri don Mario pregledao auto da li je sve u redu, blagoslovio nas i rekao: "S. Jakice, uhvati za volan, uz Božju pomoć krenite. Ne bojte se ničega." Dugo sam željela posjetiti

ponovno Zagreb, jer tu sam provela svoju mladost (od 1942 -1962). Pružila mi se prigoda jer je s. Jakica trebala ići na neki seminar, pa sam zamolila č. prioru Marcelu da podem s njom. Tako mi zajedno krenusmo na put. Bogu hvala, sretno smo doputovale, ravno pred našu kuću. Ali ja još nisam znala gdje smo. Prošlo je puno godina otkako nisam bila u Zagrebu. Sve je drugačije, to nove kuće, to nova stabla. A najmanje sam mogla prepoznati našu kuću. Gledam i pitam se: je li ovo zbilja naša kuća?! Nije me sram reći da nisam prepoznala. Gledam i gledam, ne mogu se nadiviti. Č. Priora Marina me zove da uđem u kuću, ja bih još gledala. Neka vrsta prekrasnih borova. Pa neko drugo drveće, ne znam mu imena. Napokon sam ušla u kuću. Tu opet nova iznenađenja. Ništa više nije kako je bilo nekad, sve je ovdje novo. Nakon što smo ručale kaže meni č. priora da se idem odmoriti. Ma kakvi, ne mogu se nagledati toj divotii, svuda zelenje, krasni parkovi. Vidim kroz prozor dječje njihaljke i sklizaljke. Poslije me s. Smiljana provela kroz kuću da vidim i druge prostorije. Evo, tu je naša lijepa kapela koju sam ja nekad redila. Sad ima sasvim drugo lice i nisam je prepozna la. Sve me to posebno veselilo, ma neka se dragi Bog slavi pa gdje bili da bili. Prošla sam i kroz prostorije dječjeg vrtića, a tu sve nakićeno s raznim slikama i naljepnicama, imaju televiziju, tepison gdje se djeca igraju, čak imaju i malu sklizaljku za one malene koji ne mogu ići vani. Bogu hvala, ima ih više od 100. Vidim da sestre imaju dosta posla s njima. S. Beata i s. Milanka baš ih spremaju za predstavu. Najviše me iznenadilo kad sam vidjela kako se neki roditelji lijepo poklone kad idu ispred kapele i tako uče i svoju dječicu. Neka djeca šalju Isusu pusu i tako ga pozdravljaju. Eto, tako je bilo puno lijepih stvari u kući. Ali č. priora me drugi dan povela i u grad da i tamo nešto vidim. Zna se gdje najprije: u katedralu, pokloniti se dragom Bogu i pomoliti se na grobu našeg bl. kardinala Alojzija Stepinca. Odатle na Medvedgrad. Pravu mu je ime, samo medvjedi su mogli tu živjeti u toj gustoj šumi. S. Marina junački vozi kroz okuke, pa tako, eto, sretno dođosmo do vrha,

do Oltara domovine. Lijepo su nas primili naši redarstvenici. Otvorili su nam salu gdje se čuva zemlja koju je Papa poljubio prigodom dolaska u Hrvatsku. Tu je i razno oružje naših velikana: sablje, koplja i ostali predmeti. Tu smo malo odmarali, popili kavicu i krenuli u grad. Divila sam se i našem lijepom gradu. Pa i grad je dobio drugo lice. Prekrasno je uređen. Posjetili smo i Jarun. To samo treba vidjeti! Ona lijepa jezera kao zaljiv našeg mora. Treba cijeli sat vremena s autom oko njega da ga vidiš. Tako smo provele cijela 3 sata u lijepom našem gradu kojeg sam voljela kao rodnu kuću. A kad je s. Jakici završio seminar pošle smo nas dvije i k dragoj Gospi na Bistrigu pomoliti se za cijelu Kongregaciju i za svaku pojedinu sestruru. Izmolile smo jedan dio krunice za sve one koji su nam omogućili ovaj posjet, koji su nam u bilo čemu pomagali. Jedino tako se možemo najbolje svima zahvaliti na ljubavi i pažnji.. Pogledale smo i mjesto gdje će uskoro doći sveti Otac Papa. Samo neka bude sve sretno. Na kraju, ne mogu reći ništa drugo nego, hvala ti, draga Gospe moja, na svemu. Moli za sve nas i sve nas blagoslovi.

s. Salezija Porobija

Iz AM 2/98, str. 32

Moje duhovne vježbe u Šibeniku

I ove su godine, Bogu hvala, održane duhovne vježbe u našem samostanu u Šibeniku, od 28. travnja do 3. svibnja (1998.). Voditelj je bio o. Ljudevit Jeđut, dominikanac. Poticao nas je da se predamo Bogu. Uspoređivao je to raznim primjerima iz prirode. Ne znam ponoviti sve ono što nam je govorio, ali bih željela svojim riječima izreći što mi je posebno ostalo u sjećanju. Prijatelj kad se sastane s prijateljem najprije se rukuje i upita : kako si? Ulazeći u duhovne vježbe događa se moj posebni sastanak s Kristom. Želimo i mi njega upitati: Kako si, Gospodine? Kakav je tvoj odnos prema meni? Što ti misliš o meni? Ali duhovne vježbe su vrijeme kad i sami sebi postavljamo pitanje: kakav je moj odnos prema Gospodinu. Znam da me Bog ljubi oduvijek. "Tvoje usne moje rekoše ime". Hvala ti!

Propovjednik je nadalje rekao kako ne smijemo biti poput crvića u kupusu: ima dovoljno hrane i ne želi više napustiti tu sigurnost. Treba se, naprotiv, truditi da steknemo krila i poletimo u lijepu Božju prirodu, slaveći Boga od jednog do drugog cvijeta.

Sva su razmatranja bila bogata, teško ih je sve opisati. Pater Ljudevit se trudio da nam u srce usadi Božju riječ koja će nas osposobiti za let u svakidašnji život, vođeni Duhom Svetim i zagovorom nebeske Majke.

Zahvaljujem mu u ime svih sestara koje su obavljale duhovne vježbe. Hvala dragoj priori s. Marcelli koja se trudila da imamo sve što nam treba. Svakako hvala i kuharici s. Lini kao i s. Jakici koje su ukusno kuhale i s ljubavlju posluživale.

s. Salezija Porobija

Iz AM 1/2000, str. 25

Moj put u Korčulu

U subotu 6. svibnja krenula je naša mala zajednica iz Šibenika put Korčule. Bio je to za sve nas poseban doživljaj, a posebno za nas, malo poodmakle u godinama. Lijepo je oživjeti drage uspomene, gdje smo predale svoju mladost Gospodinu. Glavni razlog našeg puta bila je proslava raznih jubileja redovništva: neke 25. neke 50. a neke 60. No, poseban je razlog bio imendan naše č. majke Katarine. A ja sam osobno željela zahvaliti Bogu za kuću gdje sam se drugi put rodila. Sve mijе ostalo u sjećanju: onaj trenutak kad sam prvi put prešla ovaj prag, otvorila vrata, pa onaj prozor s pogledom na more. Već sam dolazak na Korčulu budio mi je lijep uspomene. Divila sam se valovima koji su se talasali i pratili nas cijelim putem čak do kuće. Tu su lupkali po našoj obali i veselo nas pozdravljali. Takav radostan doček doživjeli smo i od č. Majke, č. priore i svih drugih sestara. Posebno me zadivila ona mirnoća, onaj međusobni sklad i ljubav. A mlade naše sestrice tako su se lijepo uklopile u našu zajednicu, kao prave kćerke sv. oca Dominika. Hvala p. Marku koji s toliko ljubavi poučava te mlade sestre. Tko ne bi pohva-

lio krasno uređenu i obnovljenu kuću maticu. Sve je lijepo i potrebno, ništa nije pretjerano. Moram posebno zahvaliti našim šoferima: priori s. Marcelli i s. Jakici. One su nam omogućile

da smo usput vidjele i posjetile i druga mjesta u Korčuli i na povratku u Šibenik. Ne mogu drugo nego svima reći topli sestrinski hvala!

s. Salezija Porobija

Draga s. Salezija, hvala vam što ste, svojim pronicavim duhom, davali važnost svakoj i najmanjoj stvari. Sve ste zapažali, svemu se divili, svima zahvaljivali. Svojim člancima u našem listu AM željeli ste i druge učiniti dionicima onoga lijepoga što ste i sami doživjeli. Uvjerene smo da je i Gospodin zapazio i upisao u knjigu vječnosti svaki čin ljubavi što ste ga iskazivali svima s kojima ste živjeli i radili. Neka Vam On, po zagovoru Kraljice Svetе Krunice, udijeli radost blaženog uživanja njegove milosrdne ljubavi. Počivajte u miru!

s. Slavka Sente

S. KORNELIJA GECI, dominikanka

– 27. 09. 1918. – 27. 06. 2011. –

S. Kornelija Geci, krsnim imenom Vilma, rođena je 27. rujna 1918. u Rasinju, Subotici podravskoj, kod Koprivnice, od oca Blaža i majke Štefanie rođ. Geci. Mala je Vilma, zajedno s još jednom svojom starijom sestrom, bezbrižno rasla i sazrijevala u svojoj obitelji. Kao i svako dijete u njezinu mjestu, djetinjstvo je provodila pomažući roditeljima na malom obiteljskom imanju. Iznad svega je voljela studij, čitanje knjigâ. To je,

kako je sama pričala, naslijedila od svoje majke. I dok su druga djeca i mladi provodili vrijeme u igri i zabavi, ona je najradije ostajala kod kuće i čitala. Ta strast za knjigom ostala joj je, možemo slobodno reći, do zadnjega daha života. Sa zanimanjem je pratila vjerski tisak, osobito Glas Koncila, kojega bi, kako je sama govorila, pročitala, od korice do korice. Zanimale su je i povijesne i zemljopisne knjige. Prema roditeljskom planu, starija je sestra trebala ostati kod kuće, na imanju, a Vilma se trebala posvetiti studiju i postati učiteljica. Međutim, ovi su se planovi izmijenili nakon sestrine udaje. I tako Vilma, umjesto na studij, ostaje s roditeljima na imanju. Ali, ipak, ne zadugo. Bog je, naime, s tom mladom dušom imao svoje planove, koje će, uz njezin pristanak, uskoro ostvariti. Trebala mu je upravo takva zaljubljenica u Istinu, koja će svojim talentima širiti i uprisutnjivati Kraljevstvo Božje na zemlji.

Upoznala je redovnice, sestre milosrdnice, koje su bile u njezinoj župi. Bila je čak među vodećim članovima u društvu *Križarica* koje su vodile sestre. Vjerujemo da je i ovaj posebni odgoj mlađih djevojaka - križarica, što ga je osnovala Marica Stanković, bio presudan u njenoj životnoj odluci. Malo pomalo sazri-

jevalo je u njoj redovničko zvanje kojemu se odaziva, unatoč velikom protivljenju roditelja. Doslovno je shvatila Isusove riječi: *Tko ljubi oca ili majku više nego mene, nije mene dostonjan.* Krenula je, po ljudsku govoreći, u novu, nepoznatu avanturu. Bila je to avantura potpunog predanja i žrtve, avantura ludosti križa. Božja je Providnost htjela da je Vilma upoznala sestre dominikanke. Zavoljela je njihovu bjelinu i način života i odlučila je pridružiti im se. U samostan u Korčulu došla je 3. lipnja 1937. Odluka je bila definitivna. Započinje novicijat godine 1938. i dobiva redovničko ime s. Kornelija. Prve je zavjete položila 3. listopada 1939., a doživotne 1945. Znala je i spremno prihvaćala svaki posao, ali je nadasve voljela glazbu, te je, svojim izvanrednim talentom, brzo svladala glazbene vještine i postala vrsna orguljašica i zborovoditeljica. Svojim je snažnim i ugodnim glasom predvodila liturgijsko pjevanje. U tom je svojstvu, prema redovničkoj poslušnosti, djelovala na raznim mjestima, od Dubrovnika do Subotice, bilo u samostanima braće ili sestara: Bol, Trogir, Šibenik, Zagreb Kontakova, Zagreb Ranjeni, Subotica, Dubrovnik, Split – sv. Dominik, Tavankut, Orebić, Starigrad, Zagreb samostan sestara. Nije se zadovoljavala osrednjošću. Uvijek je težila sve većem savršenstvu.

U svim svojim životnim potezima bila je odlučna i snalažljiva.

Već od najranijeg djetinjstva gajila je osobitu ljubav prema siromasima. Često puta se odricala svoga zalogaja da bi pomogla kojem siromahu, osobito obiteljima s brojnom djecom.

Kad ju je bolest i nemoć prikovala uz krevet, ostala joj je molitva kao jedina, sigurna veza s Bogom i s čovjekom. Kao gorljivi rodoljub, pomno je pratila rađanje domovine, kao i sve nemile događaje koji su potom slijedili. Zato je neprestano nizala zrnca krunice za sve vodeće ljude u državi, osobito za predsjednika Franju Tuđmana. A kao prava kćerka sv. oca Dominika, ljubila je Crkvu, molila za Papu i za sve svećenike. Nikada nije htjela propustiti svetu misu, koju je zadnje vrijeme revno slušala preko radio valova. Pri punoj svijesti primila je bolesničko pomazanje. Bio je to, zapravo, njezin zadnji javni vjernički čin. Već sljedećega dana nije više mogla primiti svetu pričest. Prestala je kontaktirati sa svijetom, a zatvorene oči, otežano disanje i potpuna tjelesna nemoć bila su predznak da će se uskoro iz ovozemne stvarnosti preseliti u onostranstvo. Nakon višednevne borbe, udahnuła je napokon svježi dah vječnosti, u petak 27. lipnja 2011., u 8.20 sati, u 93. godini života i 72. godini redovništva.

Draga s. Kornelija, hvala vam za svaku vašu pohvalu, za svaki prijekor. Oprostite ako to nismo uvijek prepoznale i vrednovale. Sada, kada sve zemaljsko i nas još putnike na zemlji promatraste iz nama nepoznate sfere, vjerujemo da još bolje vidite naše potrebe duše i tijela, zato se molite za nas da nam ni jedna zasluga za nebo ne promakne. Neka vam je, za vaša dobra djela i molitve, po Isusovim zaslugama, osigurana vječna domovina na nebesima. Počivajte u miru!

s. Slavka Sente

Sahrana s. Kornelije bila je u ponедjeljak, 30. lipnja na groblju Miroševac. Sprovodne je obrede vodio duhovnik, o. Alojz Čubelić, uz nazočnost braće dominikanaca, domaćeg župnika vl. Alojzija Žlebečića, te velikog broja sestara dominikanki.

Nagovor o. Čubelića, na groblju

Draga sestro Kornelija, htjeli priznati ili ne smrt nas uvijek potrese. Prvi razlog tomu je što se unatoč njezine učestalosti i naše rutine i naviknutosti ipak ne nazire kraj odgonetanju

njezinog mračnog temelja i opstojnosti. Drugi razlog je u tome što se čovjek ne boji toliko neke apstraktne smrti, pogotovo ne nekoga drugoga tko nije on, već se boji, jer je svatko od nas živo

zainteresiran da postoji i živi. Zato se i bojimo u smrti vidjeti ništa. Ljudi su iz tih razloga skloni da ju prekriju iluzijama i utopijama ili da je na prosto relativiziraju. Ali doživljena smrt drugih ima pedagoški karakter. Ona nam dokazuje, jer druge oplakujemo, da se ljubav u najdubljem značenju ne može ostvariti na razini dvoga, nego sviju. Žalost za drugim pokazuje da ga ljubimo i da drugi pripada svima i da, jer ćemo svi umjeti, moramo dok smo živi ljubiti sve druge. A ljubiti znači umirati sebe žrtvovati i drugom predavati. Mi vjerujemo sestro Korneliju, da je tvoj život išao u tom smjeru. Naravno nerijetko se misli da je dano i učinjeno jedino moguće. Međutim kad je riječ o čovjeku, on je sa svim što jest i što je ostvario tek na početku. Život je neizrecivo bogat i šansama i nepredvidiv. Svaki novi korak otvara nove vidike i pruža nove mo-

gućnosti. Neki misle da je kraj života kad čovjek nije više s drugima. Samo život nije život. Čovjek se život nikad ne smije odijeliti od svoga korijena, koji je u Bogu i cilja koji je također u Bogu. Smrt se otkriva u Kristu, posebno u njegovu uskrsnuću, kao život i svršava životom. Ona je pristup životu: „Jer, smrću kojom umrije, umrije jednom zauvijek grijehu, a životom kojim živi, živi Bogu“ (Rim 6,10)

Bog ljubavi ima prvu i posljednju riječ u stvaranju i održavanju čovjeka. Zato smrt ne može bit kraj. Ti si sestro Kornelija, vjerovala u Bog Stvoritelja, a time i u uskrsnuće mrtvih. Bog je stvoritelj, a ne uništitelj. Njegova se stvaralačka moć i volja obistinjuju i u smrti. Ona je novi početak, a ne neki svršetak. Neka te upravo On primi u svoje krilo i zagrljaj.

Alojz Čubelić, OP

Prema Osobniku, pohranjenu u Tajništvu Kongregacije, stoji da je s. Kornelija djelovala u mnogim našim zajednicama kao i u zajednicama braće dominikanaca, a u neke se vraćala više puta kako je dolje zabilježeno:

Trogir – Sv. Lazar (1g), Trogir – Sv. Križ (2g), Šibenik (1g), Zagreb Bl. Hoz, (1g), Zagreb Kontakova (5g), Zagreb Ranjeni (2g), Subotica (1g), Dubrovnik (4g), Split – kod dominikanaca (1g), Tavankut (5g), Orebić (3g), Tavankut (6g), Zagreb Bl. Hoz. (1g), Starigrad (6g), Subotica(1g), Dubrovnik (6), Zagreb Ranjeni (6g), Zagreb Trnje (19g)

*U rubrici **Da se bolje upoznamo**, u AM 3/2010., objavljen je razgovor sa s. Kornelijom, u kojem saznajemo još neke detalje iz njena života. Ovom prigodom ponavljamo isti razgovor, kako bi nam sestra ostala što dulje u sjećanju.*

AM: Časna Kornelija, kada i gdje ste rođeni?

s. Kornelija (dalje KG): Rođena sam 27. rujna 1918. u Subotici podravskoj, kod Koprivnice, od oca Blaža i majke Štefanie rođ. Geci. Sigurno vas čudi što se i prije udaje moja majka zvala Geci. U našem selu ima puno takvih prezimen, a nisu si rođaci, tako je moja majka imala sreću da nije trebala mijenjati svoje prezime kod udaje.

AM: Pričajte nam nešto o vašoj obitelji.

KG: Ah, što ću vam pričati?! Ne sjećam se više. Što me to niste pitali ranije! Pa, što hoćete, moja obitelj je bila kao i svaka druga. Roditelji su imali

imanje i domaće životinje i od toga smo živjeli. Ja sam svaki dan nosila kod mljekara mljeko od naših krava. To nam je bio izvor prihoda. Roditelji su imali samo dvije kćeri, tj. moju stariju sestruru ..... i mene. Otac je odmah odlučio: jedna će ostati na imanju raditi, a druga će biti učiteljica. Ja sam trebala biti učiteljica. Jako sam voljela čitati. To sam valjda naslijedila od svoje majke koja je bila „luda“ za knjigom. Stalno su bili neki romani i knjige za gredom na stropu. I otac je volio čitati. On bi najprije zapalio lulu i onda uzeo novine ili koju knjigu za čitanje. Ja sam, dakle, krenula u gimnaziju, a sestra je trebala pomagati roditeljima na imanju. Međutim,

to mi se brzo izjalovilo. Sestra je našla momka i udala se, pa sam morala prekinuti školu i prihvati se svih drugih poslova. To mi je bilo jako žao, ali nisam si mogla pomoći.

AM: Kako ste onda proveli svoje djetinjstvo?

KG: Eto kako, čuvajući krave, radeći na polju. Imali smo još i kojekakve zabave, ali nisam baš imala puno vremena za to. Radije sam svaki slobodni čas iskoristila za čitanje. Časne sestre milosrdnice su vodile školu. U prvom razredu smo bili svi zajedno, i muški i ženske, a kasnije bi nas odijelili, posebni razredi za muške, posebni za ženske. Tako je onda bilo.

AM: Jeste li išli u crkvu?

KG: Svakako. Mi smo imali svoju filijalnu crkvu u Subotici podravskoj. Tu je svećenik dolazio jednom mjesечно. Ali svake smo nedjelje išli u veliku crkvu u Rasinje. To je, zapravo, bila crkva baruna Inke. Kasnije je to postala župna crkva. Baruni su bili veoma bogati. Imali su puno služgu koji su radili na grofovskom imanju. U tom je mjestu bila i škola i općina, a mi smo bili

samo filijala. U župi su bile sestre milosrdnice. One su nas okupljale, vodile udrugu križarica. I ja sam bila križarica. Čak su me proglašile najboljom, zbog dobrog vladanja. Znam da je to osnovala Marica Stanković, ali ona bi dolazila k nama samo povremeno.

AM: Koja je bila glavna zadaća križarica?

KG: Nije bilo nekakvih posebnih propisa. Trebale smo ići redovito na misu, vladati se kao kršćanske djevojke. Povremeno su davale predbe i slično. Učile su nas kako treba poštivati starije, kako treba pomagati siromahe, što sam ja vrlo rado činila. Jednom sam zbog bogca Mateka dobila čak batina od mame. Ali nije mi žao. I dandanas mislim na siromahe, pa kad im ne mogu drukčije pomoći, pomolim se za njih.

AM: Je li se u vašoj kući zajednički molilo?

KG: Ne pretjerano. Uglavnom svatko je molio za sebe. Često sam vidjela oca s krunicom u ruci kako u krevetu moli. I majka je isto tako molila. Meni je njihov primjer vjere i molitve bio jači nego bilo koje riječi.

AM: Kako i kada ste dobili redovničko zvanje?

KG: To ne bih znala reći. Više se ne sjećam dobro. Znam samo da sam imala ponudu za udaju, ali ja nisam htjela na to pristati. Željela sam nešto više, nije me oduševljavao život u braku. Sada znam da me Bog spremao na jedan drugačiji život. Svoju želju za samostanom rekla sam župniku, vlč. Ivanu Romi. On me odveo u Zagreb kod dominikanki. Ne znam kako je on doznao za dominikanke, mislim da su mu se svidjeli dominikanski misionari. Možda je i o. Miškov bio jedan od njih.

AM: Kako su na to reagirali vaši roditelji? Vi ste im bili jedina uzdanica.

KG: Ah, bolje da o tome niti ne govorim. Mama je bila jako tužna, Odvraćala me na sve načine. I otac se jednakom protivio mom odlasku. Pridružili su im se i mnogi mještani i napadali su župnika Romia, da me on sigurno na to na-

govorio. On je morao čak s propovjedaonice to opovrgnuti. On me zbilja nije nimalo nagovarao. Ali morao mi je on dati preporuku, kako se to već radi. Jednom me čak posjetio u Korčuli, jer se htio uvjeriti hoću li moći izdržati tu. Eto, nitko me ipak nije uspio niti odvratiti niti sprječiti. Odlučila sam poći i to sam učinila.

AM: Kakvi su bili vaši prvi dojmovi u samostanu? Jeste li se brzo snašli?

KG: U samostanu obično svi krenu puni radosnog zanosa. U početku smo svi malo uzbudjeni, sramežljivi, bojažljivi. A kasnije se vidi kakav je tko. Zbog promjene klime i drugačijeg načina života ja sam se bila razbolila. Nisu mi baš vjerovali. Odveli su me k liječniku. On je bio pametan čovjek. Dao mi je lijek i onda sam se lakše nosila sa svim tim novotarijama. Kad sam postala novica onda je već sve bilo drugačije. Već sam se navikla na hranu i klimu pa sam s drugim svojim kolegicama sretno završila novicijat i položila zavjete. Bilo nas je dosta, ali ja se sjećam samo s. Hozane Kljaić. Nekoliko ih je napustilo. Drugih imena se ne sjećam.

AM: Gdje vam je bilo prvo polje rada nakon novicijata?

KG: Ja mislim da je to bio Bol. Kasnije sam bila i u mnogim drugim kućama i samostanima; u Starigradu, Splitu, Orebiću, Tavankutu, Ranjenom.

AM: Koliko znam, vi ste bili glazbenica, gdje ste naučili svirati?

KG: Ah, to je duga priča. Mislim da me učio p. Borovina u Ranjenom, a kad sam bila na Orebiću, išla sam instrukcije s. Miri. Ona je čak htjela da idem u Dubrovnik polagati, jer sam dosta dobro napredovala. Htjela sam sve temeljito naučiti. Svirala sam po mnogim župama, vodila dječji zbor, a u Gružu sam, od p. Jordana Kuničića, naslijedila mješoviti zbor. Voljela sam i pjevati. Najduže sam se zadržala u Starigradu. I tu sam svirala. Onda, znate, nije bilo fotokopirnog aparata, pa sam sve note morala prepisivati rukom. Ali nije mi to bilo teško jer sam se

htjela uvijek dobro pripremiti za misu. Nastojala sam i na kraju mise nešto lijepoga odsvirati. Koliko sada vidim, rijetko koja naša orguljašica to prakticira. A mogle bi se malo potruditi.

AM: Jeste li sretni što ste redovnica?

KG: Svaki čovjek prolazi kroz razne kušnje i ne može uvijek zadržati osmijeh na licu. To je ljudski. Treba se boriti. Puno toga sam željela postići, ali nisam uspjela. Morala sam se pokoriti kako to nalaže zavjet posluha, ali to ne znači da sam se razočarala. Sve je to, valjda, u planu Božjem. Tako on postupa sa „svojim miljenicima“. Jako sam željela pomagati sirotinju. To mi je ostalo još iz djetinjstva, ali nisam uvijek uspjela. U čemu bi se onda sastojala sreća? Po meni, sreća je naša u tome što nam Bog uvijek iznova daje priliku da ispravimo, koliko je moguće, ono što nije bilo dobro, da svakodnevno zarađujemo nebo, za sebe i za druge. Znači, ja sam jako sretna redovnica, jer ta moja prilika traje već 92 godine. Bogu hvala!

AM: Kojem svecu ste posebno pobožni i za koga najviše molite?

KG: Najviše štujem Srce Isusovo, Majku Božiju i bl. Stepinca. Baš ih sve imam u svojoj sobi, pa sam i zbog toga sretna.

Moram vam reći da se puno molim za Svetoga Oca i za sve u Vatikanu. Tamo su ljudi kojima treba puno mudrosti Božje. Molim se i za obraćenje grešnika. Jako mi je na srcu moja obitelj, moja nećakinja Dubravka. Ah, ne želim vas time umarati. Kad god dobijem koju krunu rado to dadem za mise, za žive i pokojne. Molim se i za sve sestre, osobito za mlade. Sada imam vremena pa to želim iskoristiti.

AM: Koliko znam vi ste se jako radovali novoj državi Hrvatskoj i onima koji su je stvarali.

KG: Oh, da, puno sam se molila za dragoga Tuđmana. Jako mi je žao što se razbolio i što je tako brzo umro. On je bio pravi čovjek! Puno sam krunica za njega izmolila. Onda sam se puno molila i za Sanadera. Žao mi je što je sve tako završilo, što me razočarao. Sve se bojim da moje molitve možda nisu bile dobre. Ili sam trebala još više moliti. Ne znam. Jako volim ljudе koji hoće dobro našoj domovini, a boli me kad vidim kako je neki razaraju. Neka im Bog pamet prosvijetli!

Sestra je Kornelija ostavila zabilježeno u AM 1/98 svoja sjećanja na Tavankut, gdje je boravila, u dva navrata, odnosno od 1959. do 1964. i potom od 1967. do 1973., pa ponavljamo i ovaj članak:

MOJE SJEĆANJE NA TAVANKUT
(objavljeno u AM 1/98)

Rado sam se odazvala da napišem za AM svoja sjećanja na Tavankut, premda su tu već godine pa se možda neću sjetiti svega. Ja sam bila u Tavankutu u dva navrata.

Prvi put sam došla u Tavankut, na mjesto s. Vjere Jagnjić, godine 1959. Sestre su imale ređenje crkve, vjeronauk i sviranje u crkvi. Ja sam bila sakristanka i sviračica, a župnik je bio vlc. Ivan Lebović. Bio je jako dobar prema nama kao i ostali župljeni. Imale smo dosta posla u župnom pastoralu, a također smo si obrađivale jedan vrt iz kojeg smo se pretežno hranile.

Još mi je ostala u sjećanju proslava 50. gođišnjice župe, što se slavilo 1960. Za to smo se pripremali na razne načine. Došla nam je u

AM: Kako je sa zdravljem, je li vam ono služi.

KG: Pa, ne smijem se potužiti. S obzirom na godine nemam nekih većih teškoća, osim što ne mogu hodati. Zahvalna sam sestrama, osobito s. Aureliji, što mi pomaže u svemu. Neka je Bog blagoslovi. Imam svoju sobu, dobar krevet i što će mi više! Jedino se ne mogu zadovoljiti čitanja. Pratim sve što mi donesu. Osobito me veseli Glas Koncila. Pročitam ga od početka do kraja. Zanima me sve što se događa u Crkvi i svijetu.

AM: Što biste poručili sestrama, posebno mladima:

KG: Neka budu strpljive u svom poslu i sa svima. U nestrpljivosti se puno toga može pogriješiti, i s ljudima i sa stvarima. Strpljiv čovjek drag je Bogu i ljudima.

Razgovor vodila s. Slavka Sente,
20. studenoga 2010.

pomoć č. s. Gabriela Batistić iz Korčula koja je svojim umjetničkim talentom ukrasila stolnjake i sve što je trebalo, tko bi to sve nabrojio. Na sâm je dan bila upriličena svečana procesija na kojoj su sudjelovala sva društva u svojim lijepim narodnim nošnjama. Osobitu su pažnju privukla malena djeca (od 4 i 5 godina). Ja sam i njih obukla u nošnjice i svako je dijete nosilo u ruci cvijet. Gledajućih tako dražesne još nam je bilo jasnije zašto je Isus toliko ljubio malene, a odraslima govorio: "Ako ne budete kao djeca..." Za tu je proslavu gospodin župnik dao obnoviti crkvu. Međutim, osjećalo se da župu treba i duhovno obnoviti. Revan je župnik pozvao misionare, oce isusovce, da održe misije. No,

odaziv je bio slab, kako su na završetku misija ustanovili sami propovjednici. To je župnika vrlo ražalostilo. Shrvan već velikim zalaganjem oko obnove crkve i župe, srce mu je otkazalo i naglo je preminuo. Nisam bila baš tada u Tavankutu, jer sam, već drugi dan nakon početka misije, trebala otploviti u Orebić. Tu sam čula za tu tužnu vijest.

Kad sam se vratila drugi put u Tavankut godine 1967. našla sam, naravno, drugog župnika, vlč. Antu Gabrića i sestre: s. Franicu Mravak i s. Jozefinu Ostrogonac. Rad je bio, uglavnom, isti, ali nam se pridružila i s. Eufemija. Sestre su stanovale u bivšoj župnoj štali, odnosno gospodarskoj zgradbi. Uvjeti su bili vrlo teški. Naknadno se dogradio hodnik i mala kuhinja, ali to je sve bilo jadno. Željele smo poboljšati uvjete, možda gradnjom novog objekta. Ali otkuda nam novac i sredstva za takav pothvat? Ipak smo se odlučile bar za neku malu nadogradnju. Obavijestile smo č. Majku i g. župnika, a on nas je uputio na biskupovog inženjera. Jednog dana evo k nama biskupa Zvekanovića zajedno s inženjerom. Kad su oni vidjeli u kakvim uvjetima živimo rekli su: "Kad se gradi, nek se gradi".

Kad je nacrt bio gotov dale smo ga na natječaj. Radove je preuzeo građevinsko poduzeće iz Bajmoka. Sad je trebalo prikupljati novčana sredstva. Vrhovna uprava je sudjelovala nekom neznatnom svotom, pa smo se morale obratiti na druge izvore. Od mještana smo uvijek mogli dobiti radnu snagu, ali novčane pomoći vrlo malo, jer je to siromašan narod. Bogu hvala da je bila s nama č. Eufemija Buchi. Zahvaljujući njenom dobrom poznavanju njemačkog jezika, spretnosti i snalažljivosti uspjeli smo dobiti pomoć od njemačkog Karitasa. Jednom su nas, za vrijeme gradnje, posjetili predstavnici te dobrotvorne udruge i uvjerili se koliko nam je ovaj objekt nužan.

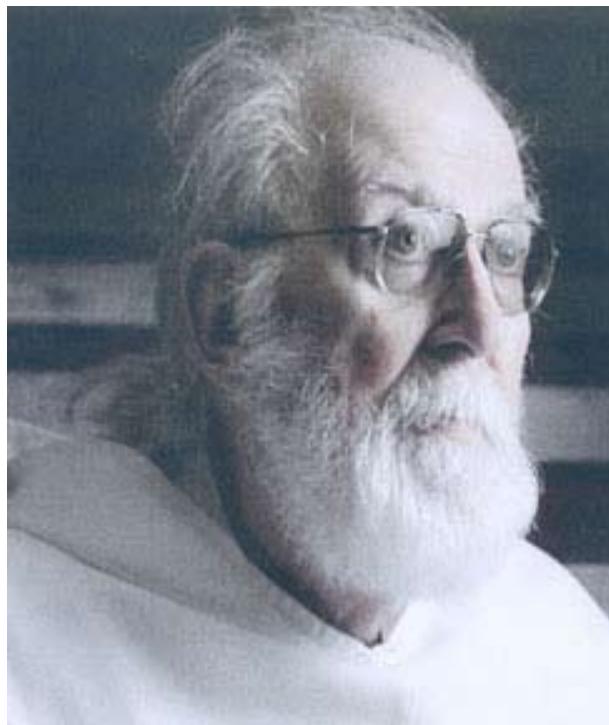
I konačno je ova kuća bila dovršena godine Nije to ne znam što, ali svakako puno bolje od onog gdje smo prije stanovale.

Blagoslov naše kućice obavio je sam preuzvišeni biskup Matiša Zvekanović uz nazočnost lijepog broja svećenika i vjernika, kao i nekih naših sestara. Ja sam bila, inače, u Tavankutu, u svojstvu sviračice, kad se moraloo preko mise puno svirati i pjevati.

s. Kornelija Geci

o. HRVOJE DOMINIK BLAŠKO, dominikanac

29. 05. 1938. – 6. 05. 2011.

U petak 6. svibnja 2011. u Kliničkoj bolnici u Dubravi (Zagreb) preminuo je fr. Hrvoje Dominik Blaško, u 73. godini života i 44. godini redovništva.

Sprovodne obrede na zagrebačkome groblju Mirogoj u srijedu 11. svibnja vodio je provincijal fr. Anto Gavrić. Obraćajući se nazočnima on je u kratkim crtama ocrtao lik subrata fr. Hrvoja Dominika:

Sestre i braće,
oprštajući se od brata našega Hrvoja Dominika i stojeći pred njegovim mrtvim tijelom ukratko se prisjećamo njegova života. Rođen je 29. svibnja 1938. u Banjoj Luci, kao sin jedinac u obitelji Nedžiba Hadžića i Seide rođ. Mašinović. Roditelji su mu dali ime Faruk. U molbi za primanje u Dominikanski red, 15. prosinca 1975., piše: "Rođen sam i odrastao u religioznoj muslimanskoj obitelji, koja je oduvijek imala prijateljske veze s katoličkim obiteljima u Banjoj Luci".

U rodnom gradu završio je pučku školu i realnu gimnaziju. Nakon završene gimnazije studirao je pravo i 1972. diplomirao na Prav-

nome fakultetu Sveučilišta u Sarajevu. Po završetku studija, jedanaest godina radio je kao pravnik. Još tijekom studija preko kolega se upoznaje s kršćanskim vjerom i dominikanicima te s 22 godine prelazi na kršćanstvo. Području za krštenje dobio je u dominikanskome samostanu u Rijeci.

Kršten je na Uskrs, 17. travnja 1960., u župi u Čučerju, u Zagrebu. Kršten je kao Hrvoje Dominik Hadžić. Sakrament sv. potvrde primio je u Rijeci 1960. Otada je bio član Trećeg reda sv. Dominika. Poslije smrti roditelja, odlučuje stupiti u dominikance. Preporuku mu je napisao osobno banjolučki biskup Alfred Pichler, ističući njegovu redovitost u sakralnom životu i njegovu uzornu požrtvovnu skrb o bolesnoj majci (danju je radio, a noću dugo bđio uz postelju bolesne majke).

U Red propovjednika stupio je 1976. u samostanu sv. Dominika u Bologni, gdje je završio novicijat i položio prve zavjete 9. listopada 1977. Studirao je u Italiji: filozofiju u Chieriju, a teologiju u Torinu. Svečane zavjete položio je 1981. u samostanu Kraljice sv. Krunice u Zagrebu.

Za svećenika ga je zaredio banjolučki biskup Alfred Pichler u katedrali u Banjoj Luci 23. kolovoza 1981. Nakon ređenja kratko djeluje najprije u dominikanskome samostanu u Starom Gradu, a zatim četiri godine djeluje kao dušobrižnik u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Hamburgu, zajedno s još jednim bratom i trima sestrama dominikankama. Iz Njemačke odlazi u SAD. Ponajprije 15 godina pastoralno djeluje u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Chicagu.

U Americi je prilagodio ime u Harvey Dominic Blaschko. Godinu 2000-tu proveo je s indijanskim plemenom Dakota u New Mexiku i postao njihovim počasnim građaninom. Zatim odlazi u grad Ponchatoula (New Orleans) u saveznoj državi Louisiani, gdje aktivno pastoralno djeluje do strašnog uragana Katarine, koji je pogodio Louisianu. U jesen 2005. vraća se u Provinciju: u listopadu biva asigniran u sa-

mostan sv. Petra Mučenika u Starom Gradu na Hvaru. U travnju 2009. premješten je u samostan u Bolu na Braču.

Prije nekoliko mjeseci brat Hrvoje Blaško počeo je prevoditi s engleskoga knjigu "Isus prije kršćanstva" poznatoga južnoafričkog dominikanca Alberta Nolana te mi je redovito slao,

nakon što bi preveo, poglavlje po poglavlje. (...)

I mi, danas ovdje okupljeni, želimo i molimo da naš brat Hrvoje Dominik bude u Isusovoj nazočnosti i da ga Isusova nazočnost oslobodi svakoga grijeha te uđe u radost svoga Gospodara. (usp. www.dominikanci.hr)

ŠIMA ZEBIĆ

27. 03. 1919. – 30. 04. 2011.

- majka s. Beate -

U subotu 30. travnja 2011. u vazmenoj osmini, zaklopila je svoje umorne oči, u 92. godini života, Šima Zebić, majka s. Beate. U njenu su se dugu životnom vijeku izmjenjivali radost i tuga. Radovala se životu, zato je i mogla podariti devet novih života: sedam sinova: Filip, Ivan, Jozo, Petar, Tomislav (Mate), Lovre i Mirko, i dvije kćeri: Pera (s. Beata) i Mira. Najveća su radost za svaku majku njezina djeca. Tako je i majka Šima s ljubavlju odgojila i potom svakoga opremila za samostalan život. Radovala se unucima, a onda i praunucima. A oni su joj svi podjednako nastojali, na razne načine, uzvratiti ljubav. Osobitu je tugu Šima proživiljavala kad su joj u, relativno kratkom roku, preminula tri sina. Ipak je ostala postojana u vjeri i nadi da su zadobili život vječni.

Sahrana majke Šime bila je u ponедjeljak, 2. svibnja 2011., na mjesnom groblju u Gljevu. Sprovod je vodio mjesni župnik dr. Don Emanuel Petrov. U svojoj homiliji, za vrijeme zadušnice, osvrnuo se ukratko na Šimin život i zahvalio za njeno hrabro svjedočenje kršćanske majke.

Homilija na sprovodu + Šime Zebić

Poštovana S. Beata, draga obitelji, rodbino, braćo i sestre!

Opraštamo se od osobe pobožna života i uznošita duha, od naše bake Šime koju sam kao župnik župe Sv. Jurja m. u Kaštel Sućurcu redovito pohodio, isповijedao i nosio Isukrsta u posljednje 3 godine. Međutim, neću pogriješiti ako kažem da sam je upoznao prije gotovo 30 godina kroz njezinu kćer s. Beatu, koja me je prije u ovo isto pouzsrsno vrijeme pripremala za sakramenat Prve Sv. Pričesti. Znao sam da takva ljubav prema nama pravopričesnicima, djeci, ali i Kristu i njegovoj Crkvi mora imati negdje drugdje svoj izvor, a on može biti samo u majci. U majci koja je istinski ljubila Krista, s

njim živjela i trpila kroz cijeli svoj život i tako zaslužila u vazmenoj osmini biti pozvana u radost Gospodara svoga.

U svojoj čvrstoj vjeri, baka Šima je bila majka ne samo s. Beate, nego su svaki svećenik i časna sestra koje je poznavala imali u njoj majku. Stoga izričem svoju sućut prije svega vama poštovana obitelji, a onda i svima vama braćo svećenici i poštovane časne sestre, kao i cijeloj našoj župi koju je podržavala svojom ustrajnom molitvom i žrtvom.

Pokoj vječni daruj joj Gospodine!

Dr. don Emanuel Petrov, župnik

SLIKU SVOJE MAJKE U SVOM SRCU NOSIM JA

Dana 30. travnja 2011. godine, točno u 9.30 sati, u subotu – Gospin dan – prestalo je kucati srce koje je bilo veliko, plemenito, borbeno i strpljivo za svakoga. Pod tim srcem je došlo na svijet devetero djece koje je mukotrpno i sa velikom strpljivošću odgajala i na noge podizala. Kao mlada djevojka udala za Luku Zebića, udovca, kojemu je žena umrla i ostavila malu djevojčicu Ivu, od dvije godine. To nju ništa nije smetalо. Prihvatile je malu Ivu kao svoju rođenu kćer. Koji put smo bili i ljubomorni, jer se čak više njoj posvećivala nego nama. Nikad nije osjetila da je ona njoj maćeha.

Moja majka Šima je rođena u siromašnoj obitelji i nije je život mazio. Imala je puno stresova u svom mladenačkom životu. Sve je to hrabro podnosila radi nas, svoje djece koju je majčinski voljela. Premda nas je bilo puno, svakome je posvećivala puno pažnje, ljubavi i vremena. Otac je radio u Splitu, a ona je bila brižna čuvarica doma. Odgajala nas je kršćanski i poštano. Sve što smo dobra naučili možemo samo njoj zahvaliti. Mnogi su se pitali odakle joj tolika snaga? Mi smo dobro znali i cijeli život nam je to pred očima, da je mami molitva bila na prvoj mjestu. Vjera ju je krijeplila i nosila. Bili smo svjedoci njenih vapaja i zaziva dragoj Gospoj koju je posebno štovala. Često nam je znala reći da nas je sve predala u njene ruke, neka nas ona čuva i brani od svakoga zla.

Sjećam se dobro, mi nestašna djeca, jedva bi čekali večer da se malo igramo i u igri bi zaboravili da je zvonila *ZdravoMarija*, a to je bio znak za naše obiteljsko okupljanje na molitvu. Tada bi nas njezin glas počeo dozivati, jedno po jedno. Kad bi se skupili najprije bi večerali, a onda svi oko nje, kod šphera. Tada bi počeli nizati molitvu za molitvom. To bi trajalo oko 2 sata, tako da su neke glavice i zadrijemale, ali se nije prekidalo.

Naučila nas je raditi svaki posao. Kad je tribalo i drugima

u susjedstvu pomoći, nije nas štedila nego smo, kao i svi ostali, rano ustali i krenuli na posao.

Što se tiče odjeće i obuće, to se rješavalо jednostavno: kako je razlika među nama dicom bila po godinu dana, sve smo dilili zajedno i nasljeđivali jedan od drugoga, a jednakо tako i knjige. To nije nikome smetalо, ali mama je uvijek pazila da sve bude čisto i uredno.

Lijepo je bilo uz mamу, ali kako smo odraštali, počeli smo se razilaziti, svatko na svoju stranu. Najteže joj je bilo kad su braća odlazila u vojsku. Poslije vojske su se počeli ženiti, jedan po jedan. Otac, koji je radio u Splitu, kupio je zemljište u Kaštel Sućurcu i tu su si braća sagradila svaki svoju kuću. Otada je to postalo pravo malo selo Zebića.

Tri su brata pokojna, a četiri su još živa.

Najmlađi brat, Mirko (59), ostao je na Gljevu s roditeljima. On se gori oženio i brinuo za njih. Ovim putem želim posebno zahvaliti njemu i njegovoј ženi Ankici, koji su s najvećom ljubavlju i brigom njegovali našu majku. Nevjesta je isto tako njegovala i oca kad se razbolio. Nakon očeve smrti i oni su sebi napravili kuću u Kaštelima i prije 26 godina odselili se sa Gljeva. I majka je morala poći s njima, jer nije mogla ostati sama. Ispočetka joj je bilo teško, a poslije se privikla. Dok je god mogla, vikendom su odlazili na Gljev.

Mama je bila omiljena kod svih susjeda i na selu i u Kaštelima. To se vidilo i na sprovodu. Svih nas je iznenadilo kad smo poslije analizirali, pa to je cili Gljev došao i oni koji su se od-

selili, a da o Kaštelima i ne govorim. Vidilo se koliko su je voljeli i poštivali.

Cijenio ju je i rado je posjećivao i naš župnik, don Emanuel. On ju je od milja zvao *baka Šima*. (Bila sam sretna kad sam bila čula da će on doći za župnika u Kaštele, jer je on bio moj dragi vjeroučenik u Zavidovićima. Ponosna sam na njega i njegove roditelje koji me poštiju i posjećuju, kad god dođem u Kaštela). Hvala njemu i njegovim roditeljima za riječ utjehe koju su mi pružili i prisustvovali sprovodu moje majke. Kad god su mogli posjećivali su je kad je bila bolesna i slaba. Hvala im od srca!

Ne mogu a da ne spomenem Don Radojka Vidovića koji je bio prije punih 12 godina moj župnik i redovni isповједnik moje majke. Bio je duša i srce za moju obitelj. Hvala mu, neka mu Bog plati, a baka Šima se za njega sigurno sada još više moli.

Ja ću najviše osjećati njezin odlazak. Sva moja braća imaju svoje obitelji. Uvijek ću se sjećati onog kutka u kuhinji, di smo nas dvije sidile i pričale. Znam da ona mene ozgor prati i veseli se svakom mom uspjehu. Hvala joj!

Ona je bila majka Makabejka. Patnica tijelom, a jaka duhom. Ja se nadam da smo svi po nešto od nje naslijedili, jer nam je bila uzor u svemu.

Draga moja majko, hvala ti na svemu, a posebno što sam, zahvaljujući tvojim molitvama i žrtvama, postala redovnica. Već kao dijete osjetila sam taj poziv. Ti si bila presretna kad sam ja izjavila da želim biti redovnica, ali otac nije. Protivio se jer sam ti ja bila desna ruka. Šest muških, a ja, sedma, djevojčica. Sve sam radila. Bila si, majko, jakog karaktera i čvrsta u odlukama i uspila si uvjeriti oca da me pusti, jer da sam ja to odabrala i on to mora poštovati. Bilo je to 8. kolovoza 1964. Ne samo da mi je dopustio da idem nego je, 8. rujna, krenuo sa mnom i s Marijom Zebić i još jednom susjedom (koja je sada dobra majka) i otpratio nas u Suboticu, gdje smo bile određene. S nama je išla i s. Ivanica. Kad je sve video bio je sretan. Ali tvoje majčino srce, koje je bilo puno vezano uz mene, nije moglo dugo izdržati. Već za mjesec dana uputila si se, zajedno s ocem, u Suboticu da me vidite. Čula sam da si i kasnije često govorila ukućanima: „Zovite Peru, ona je sama“.

Hvala ti majko na svemu. Tvoja slika nikada neće izbjegiti iz moga života i zato često, s tugom, ali i s radošću pjevušim moju omiljenu pjesmu: *Sliku svoje majke u svom srcu nosim ja, jer je ona sunce što na mome nebu sja*.

Zahvalna kćerka s. Beata Zebić

Zahvala

U svoje osobno ime i u ime moje obitelji braće i sestara, hvala svima koji su došli da dostojanstveno ispratimo na vječni počinak našu dragu majku, baku i prabaku Šimu.

Najprije zahvaljujem svojoj zajednici u Zagrebu, a posebno veliki i iskreni hvala č. priori s. Slavki na iskrenom razumijevanju kada mi je, bez riječi, omogućila posjet mojoj dragoj majci. Hvala joj što mi je izšla u susret i zamolila gospodina Blaška da me odveze.

Hvala i njemu za dragocjeno vrijeme Bio je dragi i dobro došao gost u mojoj obitelji.

Hvala i mojim sestrama u kuhinji, s. Vladimiri, s. Ljubici i s. Julijani koje su me zamijenile i omogućile mi da mogu biti kod svoje majke.

Velika hvala č. majci Dolores i č. priori s. Katarini i svim sestrama iz Korčule.

Hvala mojim sestrama u Zagrebu, a posebno s. Marini koja je sjela za volan i dovezla sestre na sprovod.

Hvala sestrama iz Splita - sv. Martin i sv. Dominik

Hvala mojim sestrama iz Bola, s. Nikolini i č. Celestini, koja je sa štapićem došla.

Hvala sestrama iz Šibenika, s. Jakici i s. Trpimir.

Najveća i najiskrenija hvala župniku iz Trnja, vlč. Lojzeku, koji me iznenadio i rasplakao. On je sama dobrota, ima veliko srce za svaku sestrę.

Hvala mojim ocima dominikancima iz Bola, Dubrovnika i Splita. Split me obradovao jer su došli skoro svi. Hvala vam, braćo! Moja majka Šima se moli za vas.

Hvala mom susjedu, o. Branku, karmeličaninu. Mama je bila njegova omiljena strina Šima.

Hvala mom župniku iz Gljeva, fra Ivanu, koji je predvodio sprovod.

I još jedna hvala fra Toniju Mravku, nećaku s. Julijane, na lijepom pjevanju i čitanju.

Veliko hvala župnom zboru Gljev. Predivno su pjevali i uveličali ispraćaj bake Šime, kojoj neka Gospodin podari vječni pokoj. A sve vas neka Bog blagoslov!

Zahvalna kćerka
s. Beata Zebić

MAMA SE NE ZABORAVLJA NIKADA

Moja majka Šima Zebić rođena je 27. ožujka 1919. u Gljevu, u obitelji Plavac, od oca Jure i majke Kate. Preminula je 30. travnja 2011. u Kaštelima, kod sina Mirka.

Imala je još dva brata, koji su zarana umrli, i jednu sestru. Ali na kraju je ostala sama.

Moja je majka imala težak život, ali sve je podnijela s vjerom u Boga i po zagovoru drage Gospe. Dosta je rano ostala bez majke. Često nam je pričala tu tužnu priču, kako su, naime, njezina majka i starija sestra, Pera, odlazile u Bosnu na razmjenu hrane. One bi nosile žito, a za uzvrat bi dobile krumpira i što je još trebalo. Tako je bilo i ovog kobnog puta. Išle su pješice, s magarem. Bila je zima. Na jednom dijelu puta sjele su da si malo odmore. Svladao ih je san i zaspale su. Tada ih je zasula snježna lavina i obje su našli smrznute na putu. Tako je ostala sama s ocem, bez majke i sestre. Kad joj bilo 18 ili 19 godina udala se za udovca, Luku Zebića, kojemu je umrla žena i on je ostao s malom, dvogodišnjom kćerkom, Ivom. Moja majka ju je prihvatile kao da ju je ona rodila. Kasnije je rodila svojih devetero djece; sedam sinova i dvije kćeri, ali nije bilo nikakve razlike između Ive i nas. Čak je nju još više pazila da ne bi osjetila da je siroče. Kasnije se Iva udala u Gljevu, ima troje dice, uvijek smo povezani i poštujemo se.

Već su nam tri brata umrla, dvojica čak u tri miseca: Lovre 29. lipnja, a Filip 29. rujna.

Muž joj je umro prije 25 godina, 21. veljače 1986. Tada nije više mogla ostati sama u Gljevu, pa ju je najmlađi sin Mirko, koji je u međuvremenu sagradio kuću u Kaštelima, poveo sa sobom.

Njemu od srca zahvaljujem isto tako i njevoj ženi, mojoj nevisti, koji su majku držali ko cviće u pitaru. Ali ipak je mama čeznula za svojim rodnim Gljevom i izrazila je želju da tamo umre. Meni je majka bila sve. Makar je bila u zadnje vrijeme boležljiva, a i visoke su godine tu, nismo se ipak nadali tako brzom svršetku. Smrt uvik dode preranu i kad je najmanje želimo Tako s dogodilo i ovoga puta s mamom.

Brat Mirko i nevista željeli su poći svojoj unuki u Švicarsku na Prvu pričest. Ali kome ostaviti majku? Odmah sam se javila i rekla neka slobodno idu, ja ću stati kod nje kolikogod bude tribalo. Ali nevista i brat, makar su željeli poći kod kćeri, nekako su se kolebali, kao da su nešto predosičali. Ali kupili su autobusnu kartu i otputovali. Ja sam došla kod mame, u svemu mi je pomagao bratov sin, Luka. Vidjela sam i osjećala da je mama sretna što sam kod nje. Ali stalno mi je govorila da bi se željela još jednom ispoviditi, jer da je zadnji put svećenik nije pitao sve kako obično pita.

U petak ujutro vidjela sam da joj nije dobro. Unuk Luka je išao zvati svećenika Emanuela, to je njihov župnik. Inače, Luka ju je jako volio. On je rekao da bi je on sam čuva da ja nisam došla, toliko ju je volio. Ali se samo bojao vidjeti je mrtvu. I došao je svećenik Emanuel. Ja sam njemu rekla što mi je mama rekla, a on nju stao tješiti: „Vi ste se dobro ispovidili za Uskrs, vi niste grešnica, vi ste velika patnica. Budite mirni, Bog je dobar i milosrdan.“ Tako je, nekako, on nju tješio. Donio joj je moći bl. Ivana Pavla II. Bila mu je zahvalna za to. Onda me molila da joj izvadim

Očenaše ispod kušina, ali kaže da ona više ne može moliti. Rekla sam joj da će ja sada moliti. A ona kaže: „Moli, ali na moje Očenaše nećeš, ti sebi kupi i moli na svoje!“ Pitam je – zašto? A ona će mi: „Moje Očenaše, kad umrem, metnите mi na prekrižene ruke. Jer to su moji Očenaši od kojih se nisam nikada odvajala, pa ne želim ni nakon smrti!“ Stvarno je bila pobožna i uvik je molila, a tako je i nas sve učila.

Kad uvečer zvoni *ZdravoMarija* mi se moramo okupiti, gdje god jesmo, i molilo bi se i po tri ure. Mama je znala puno molitava. Ja bih bila sretna da znam samo deseti dio toga. I po-kojni čaća je bio pobožan. Nije bilo nedilje da oni nisu išli u crkvu. Ručak se pripremao kad se došlo s mise, a ona bi se digla u tri ure i pripravila sve što treba da bi kasnije samo završila. Ali nikada nije htjela propustiti misu. Sve nas je kršćanski, sa Bogom odgojila.

Makar nas je bilo puno, svi smo išli u školu, ali smo pomagali i kod kuće što je trebalo. Ona se trudila da budemo čisti. Prala je robu i sušila je na ognjištu. Nikada je učitelj nije zvao na red da su joj djeca nečista. Ona je uzor majka. Bila nam je primjer u svemu. Učila nas je čistoći i urednoći. Ali uza sve to nije pokazivala da smo joj mi teret. Naprotiv, svaki se pojedini od nas osjećao da je voljen. Jednako kad smo bili mali kao i sada kad smo veliki.

Bilo joj je jako teško da su joj sinovi počeli umirati. Otada joj se zdravlje narušilo. Isplakala je more suza. Teško je svakoj majci kad pokapa svoju dicu. Uvik je za njima patila. Dolazila sam često k njoj, tješile smo se uzajamno. A ja sada najviše patim što je više nema. Znala sam doći

kod nje i isplakat se kad mi je bilo teško. Tko će me bolje razumiti od matere! Sada više nemam kome doći. Meni će najviše faliti. Voljela me puno, bilo joj je draga kad sam je posjetila, makar mi je bilo daleko otići u Kaštele, to je oko 100 kilometara od Gljeva. ali za majku nije ništa teško!

U mojim najtežim momentima, kad mi je muž umro, to nikada neću zaboraviti, stala je s menom i pomagala mi od prvoga do zadnjega časa kolikogod je mogla.

Inače, svi smo se voljeli. Ja se ne sjećam da sam se ikada s kojom nevistom naljutila, da ne bi pričale. Majka nas je naučila da se volimo i podnosimo i to smo činili cili život. I one su mene voljele. Kad sam ostala bez čovika, kad nisam imala ni dinara, one su mi pomagale u svemu i s brašnom i s uljem i sa svim što mi je tribalo. Nikada im neću dovoljno zahvaliti.

Mama je bila boležljiva, ali se nije prepustila i čekala smrt, nego se borila. za život i voljela ga kakogod bio težak. Svi su joj nastojali biti priruci. Žena od unuka, Neda, je medicinska sestra, dolićala je rado svaki put kad je tribalo dati injekciju ili infuziju i sve drugo.

Njezini unuci, kojih sada ima 16 i praunuci kojih ima 26, rado će se sjećati njene škrinje u kojoj se uvik našlo nešto za malene i velike. Štogađ bi joj donijeli iz Kaštela ona bi to spremala i onda davala svakome tko bi je došao posjetiti. Kad bi ona sidila ispred kuće, oni bi se oko nje igrali. Svako malo bi došli k njoj poljubili je i opet se igrali. Učila je dobru i dicu i unučad i praunučad. Osim toga, za svakoga je imala lipu rič i poklon. Ona je znala kad ima tko pričest ili krizmu i svakoga bi darivala. Voljeli su je i poštovali ne samo njezini najbliži, nego i susjedi i znaci. Svih je obogaćivala svojom dobrotom, jednostavnosću, riječju i savjetom. Svaka joj je rič bila prava.

Neka joj je vječna hvala za sve i neka se za nas moli.

kćer Mira Bilokapić

Sjećanje na dobru strinu Šimu

Kao dite sićam se jedne dobre žene u našem selu, koja je imala za ondašnje moje pojmove puno dice. Ja nikad nisam čula viku ili galamu iz njene kuće, a nisam ih vidile ni šporke ni pokidane. Sve je to strina Šima znala uskladiti, da svi budu veseli i zadovoljni.

Bog je nagradio strinu Šimu sa poduljim životom i relativno dobrom zdravljem. Njenica, neviste i unučadi lipo su je njegovali u starosti i u bolesti.

Ja sam imala zadovoljstvo da sa Perom, s. Beatom, posjetim nju nekoliko dana prije smrti. Bila je jako bistra starica. S njom sam mogla o svemu razgovarati, kao da nema 93 godine života. Molila je dragu Gospu da sretno umre i rekla mi: „Kad vas dvi odete, ja ću umrijeti.. Svima sve oprštam“.

Sućuti

Draga s. Beata, žao mi je zbog tvoje majke. Bog neka te jača.

s. Jakica

Draga naša s. Beata,

Primite izraz naše iskrene sućuti zbog gubitka vaše drage mame. Želimo da vam dragi Bog dadne puno snage u ovim teškim trenucima.

Vaši: Željko, Marijana, Katarina, Jelena, Tina i Marina sa obiteljima, iz Lumbarde

Draga moja s. Beata

Iskrenu sućut šalju ti svi moji sa mnom koji te poznaju: Marko, Marija, Ivanka, Ante, Mila sa obitelji

s. Milanka

Draga s. Beata, povodom smrti vaše drage mame primite iskrenu sućut od Milice, Bože, Martine i Filipa Osredetek.

Draga s. Beata, povodom smrti vaše majke svima iskrena sućut od Nadice i Stanka Osredetek

Draga s. Beata, u vašoj tuzi misle na vas i suošjećaju, Ivana i Anđela Mekjavić

Draga moja s. Beata, neka ti Gospodin da snage da uz njegovu pomoć možeš lakše podnijeti gubitak tvoje drage majke, a njoj nek udijeli vječnu slavu.

U mislima s tobom

Roza

Draga sestra Beata

Svevišnji Gospodin je pozvao Vašu mamu u vječnost, stoga Vam izričemo duboku sućut. Svaki gubitak voljene osobe je bolan, ali ipak je najtužnije kada se rastanemo od majke. Želimo Vam poručiti da dijelimo s Vama Vašu tugu.

Obitelj Turk, Ivanka i Danijela

Draga naša s. Beata

Vijest da se tvoja mama preselila u vječnost nas je zatekla prije puta s. Mihaele. Znamo da ti nije lako, mati je samo jedna. Neka joj Gospodin udijeli radost u svome kraljevstvu, a tebi i tvojima utjeha da će vas budnim okom pratiti s neba.

Molitvom te prate sestre iz Sherbrooka:

s. M. Ivana, s. Imelda, s. Mirka, s. M. Goreti, s. Estera,
s. Jelka, s. Nada I. s. Nada G. s. Emilija, s. Zorka, s. Maja

Ako vjerujemo da je Isus umro i uskrnuo, onda će Bog i one koji usnuše u Isusu, privesti zajedno s njime (1Sol 4,14)

Draga časna Beata, neka Vam riječi sv. Pavla budu utjeha i mir. Primite našu iskrenu sućut povodom smrti Vaše majke. Neka je Uskrslji Gospodin primi u svoje Kraljevstvo.

Od srca

Vinko, Ružica, Josip, Lovro i Margita iz Bola

Iskrena sućut obitelji Zebić povodom smrti majke Šime Zebić

Susjedi: Marko, Mićo, Darko, Žujo, Boro, Jure, Denis, Toma, Bole, Dale, Medo, Božić, Leskur, Andrija i Zvone.

Počivala u miru Božjem.

PISMO BAKI ŠIMI

Starice moja draga, starosti sjetna,
andjeli su te na rukama ponijeli
da pored Njega budeš napokon sretna,
sa tužnog lica tugu su ti odnijeli.

Dok si bila s nama vidjela sam često
da krajičkom rupca suzne oči brišeš
gledajući za stolom tri prazna mjesta
gledajući prazninu otežano dišeš.

I znam da često u snovima sjetna
dozivaš im ime, dozivaš i djeda,
pričaš nam o dobu kad si bila sretna,
a iz oka suza zaustaviti se ne da.

Sinovi su twoji pored tebe bili,
kćeri malo dalje, ali uvijek pri ruci,
unučad i praunučad, svi twoji mili
da pomognu u svakoj tvojoj muci.

sad kad si otišla Bogu dragom
na tvom grobu zapalit ćemo svijeću
a ti ga moli da nas opasa snagom
i u životu podari nam sreću.

Jer takvu ženu, majku, baku i prabaku,
života skromnog s molitvom i tugom,
uslišat će Gospod i čuti molbu svaku
i poželjeti takvu baku svakom

Dora i Daria Šunjerga

MEDITATIVNI KUTAK

Marta, Marta, brineš se i uznemiruješ za mnoge stvari;
ipak je malo ili samo jedno potrebno.

Tko bi te razumio, Gospodine? Do sada sam bila uvjerenja da su svi moji poslovi važni, da im svima moram dati mjesto u svom životu, sve ih posvršavati, udahnut im svoju crtu osobnosti. Ti mali komadići mozaika mog svakodnevnog života neizostavni su i zaista potrebni da bi tkanje moje svagdašnjice uspjelo. I brinem se, i živciram, žurim i jurim, znojim se i trudim. A Ti govorиш: *Brineš se i uznemiruješ za mnoge stvari, ipak je malo ili jedno potrebno.* (Lk10,41)

Što je to *malo*, to *jedno* koje ne zapažam? Ne shvaćam to, a vjerujem Ti. Voljela bih otkriti to *jedno*, tako vrijedno, koje sve ostalo može zamijeniti, da se samo tome prepustim, da to bude moj cilj, snaga koja me vuče naprijed i daje smisao mom življenu, to nešto što posvećuje i moju svagdašnju borbu za kruh svagdašnjih. Daje smisao pripremi hrane i postavljanju stola, mom snu i mom poslu, planovima i željama. Nisi li mi Gospodine tim svojim riječima htio poručiti da uklonim tjeskobu iz svoga života i rada, nepotrebnu jurnjavu i brigu? Sve što završava na tom materijalnom, opipljivom, nema snagu životnosti, nije sjeme vječnosti.

Ti si, Isuse, taj koji daje, posvećuje i blagoslovilje, ti si taj Jedan, ne jedno, bez kojeg je moj život prazan, besmislen i besplodan. Ti si taj *bolji dio* koji moram dobiti, biser koji trebam pronaći, izvor s kojeg mogu piti i utažiti sve svoje žedi. Ti daješ poticaj kada početi i kada stati, znaš pravo vrijeme svih mojih riječi i djela. Znam, Gospodine, jer sam se bezbroj puta uvjerila da tebi ništa i nitko nije nevažan. Sve treba naći mjesto u mom životu: gostoprivrstvo i druženje, molitva, znoj i suze, Bog i čovjek. Kad si ti, Isuse, okvir i razlog moga djelovanja, sve važno i naoko nevažno, tka naše međusobne odnose.

Marija je bolji dio izabrala. Tebi je dala prvo mjesto u svom životu, za tebe je uvijek imala vremena. Sve ostalo je bilo radi tebe, iz ljubavi prema tebi. Marti je sve bilo na prvom mjestu. Na sve je htjela stići, sve dovesti do savršenstva i tako pokazati Bogu i ljudima da su joj važni, da s njima računa, da ih voli i za njih sve radi. I taj put vodi do cilja, ali je strmiji, neprohodniji, hrani se sa više našeg znoja, snage, suza i živaca. Od sebe očekujemo previše. Jedva stignemo svratiti do Izvora. A bez njega ne možemo naprijed, vrtimo se u mjestu.

Samo nam je promijeniti smjer: od Isusa u svijet, ne od svijeta prema Izvoru. Jedno i drugo je dobro, ali je ovo prvo bolje. Ispuniti se Bogom i krenuti u svoju svagdašnjicu da je obogatimo onim darovima kojima je nas obogatio naš Izvor. Sveti Dominik je odabrao oba puta: On je ljudima govorio o Bogu, i Bogu o ljudima. Sve ima svoje vrijeme, i svako vrijeme svoje potrebe. Neka Isus uvijek bude razlog našeg postojanja i često ćemo čuti njegove ohrabrujuće riječi: Dijete, ti si odabrala bolji dio, koji ti se neće oduzeti!

s. Katarina Maglica OP

Razbibriga

Duša i tijelo

Vjeroučitelj: – Marcelo, što se desi čovjeku koji nikad ne misli na dušu već samo na tijelo?

Marcel: – On se jako nadeblja.

Cilj

Učitelj pita učenika:

- Ako tvoj otac ide od mjesta A do mjesta B i hoda brzinom od 5 km/h, a tvoj stric krene pola sata kasnije, ali ide 7 km/h, gdje će se sresti?
- U prvoj gostonici! – odgovori spremno učenik.

Urar

Nezadovoljna gospođa ulazi k uraru i tuži se:

- Prije mjesec dana kod vas sam kupila sat, za koji ste mi garantirali da će raditi do moje smrti. Nisu prošla ni tri tjedna, a već je stao. Molim vas, objasnite mi to!

Urar odgovori:

- Nekako ste mi slabo izgledali...

U tramvaju

Sjedi momak u tramvaju. Kad je video da je ušla jedna starija žena brzo stavi ruku na oči i sagne glavu. Žena ga samilosno upita da mu nije možda zlo.

- Ne, ne, u redu sam, samo ne mogu vas gledati kako stojite na nogama.

Tanjur

- Kako glasi množina od tanjur? – pita učitelj.
- Krhotine!» – odgovori učenik.